

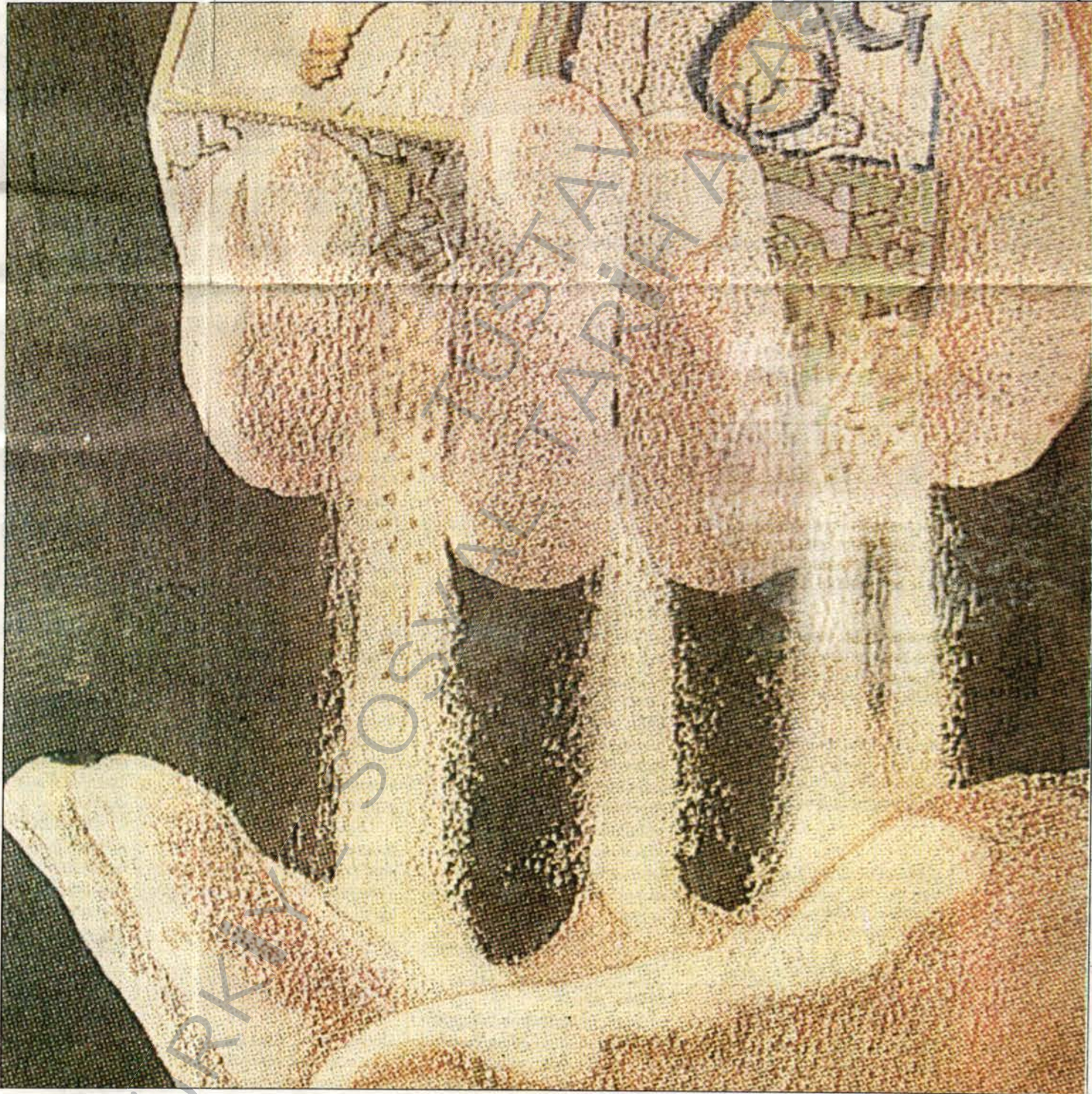
KAVGA

DÜN DEN GÜNE GÜN DEN YA RINA

Solda faşizm fobisi ve Marksizmi öğrenme görevi

Çek-Al: R.Yürükoğlu'nun Alevilik üstüne Hamburg Konferansı

Küba: Marksizm ulusal kültürümüzün parçasıdır

DEV RİMCİ HAREKETTE EROZYON:
KURTULUŞ MARKSİZMDE VE İŞÇİDEDİR

İŞÇİ MUHABİRLER YAZIYOR

H. TURAN

MİLLİYETÇİLİK

Bugün dünyada ve Türkiye'de milliyetçi hareketler azmış bulunuyor. Konuyu çarpıtan, çelişkili görüşlerle ince milliyetçilik yapan "sol"a hatırlatalım ki, "işçi demokrasinin sloganı 'ulusal kültür' değildir, demokratizmin ve dünya işçi hareketinin uluslararası kültürüdür." (Lenin)

Küçük burjuva "sol"ların büyük saplantıları, bunu anlayamamaktır. Bu yüzden hep eleştiriyorlar! "Neden işçi sınıfı Kürt ulusal mücadelesine destek ve sahip çıkmada geri kalıyor?" Bu sorunun cevabı bence açıktır ve şöyledir:

"Öteki sorunlarda olduğu gibi ulusların kendi kaderlerini tayin etme sorununda da bizim herşeyden önce ilgilendiğimiz nokta, belirli bir ulusun içinde *proletaryanın* kendi kaderini tayin etmesidir." (Lenin, UKKTH, s.92)

KAVGA-İZMİR

TANSAŞ

Belediye-İş Tansaş şubesi temmuz ayında tüzel kişilik kazandı. Kurucu yönetim kurulu temsilcilerin onayı ile oluşturuldu. Toplu sözleşme taslağı tabanın tartışmasına açıldı. Genel kurul delege seçimleri demokratik biçimde yapıldı. Yönetim, temsilciler kurulu toplantılarıyla işçilerin yaklaşımlarını aldı.

Bu arada, İzmir büyükşehir belediye başkanı Y.Çakmur, Tansaş'da baskıları yoğunlaştırdı. Şef ve şef yardımcılarını sendikadan istifa ettirdi. Mahkemenin işkolu tespitine rağmen, Belediye-İş'in Tansaş'ta hem işkolu hem de işyeri yetkisine itiraz etti.

Bu durum karşısında, Tansaş şube yöneticileri, sorunu Türk-İş 3.Bölge Temsilciliğine götürdüler. Genel üye toplantısı düzenlediler. Ülkü sinemasında yapılan 12 Kasım genel üye toplantısı, şubenin sorunlarının üyelerin tamamına yakın bir çoğunluğuyla birlikte tartışıldığı, üyelerin söz alıp görüşlerini dile getirdiği, görülmedik yığınsallıkta ve coşkulu bir platform oldu.

Türk-İş Bölge Temsilcisi Mustafa Kundakçı, Belediye-İş şube başkanları, Teksif, Haber-İş ve öteki sendikalardan birçok sendikacı, İSD İzmir Şubesi üye ve yöneticileri, dayanışma amacıyla toplantıya geldiler.

Gecenin açış konuşmasını Tansaş Şube başkanı Yaşar Yılmaz yaptı. Demokrasi mücadelesinde sendikaların

önemini vurguladı. Sendikaların işsiz işçileri de üye yapmalarının gereğini, işsiz işçi dayanışmasının önemini vurguladı. İşverenin haksızlıklarını somut örnekleriyle gösteren Yılmaz, işsizlik sigortasının bir an önce çıkartılması için Türk-İş'in hükümete baskı yapmasını istedi. Yılmaz'ın konuşması işçiden büyük tezahürat aldı.

Daha sonra kürsüye gelen Türk-İş 3.Bölge temsilcisi Mustafa Kundakçı, "ülkemizde uygulanan uyduruk demokrasi sonucu toplu sözleşmelerle çalışanlara temin edilen menfaatler yeterli olmuyor" dedi. İşverenlerin haksızlıklarına karşı işçilerin hak grevinin, dayanışma grevinin önemini vurguladı.

Kundakçı'nın ardından konuşan, Belediye-İş 6 no'lu şube başkanı Haşim Candan işçilerin ancak sorunları birlikte aşabileceklerinin altını çizdi. 2 no'lu şube başkanı başkan Basri Çavuşoğlu, sınıfın tümünün dayanışma içinde olmasının şart olduğunu vurguladı. 4 no'lu şube başkanı Hasan Kaplan da, Tansaş işçilerinin mücadelesinin tüm çalışanlara örnek olması gerektiğini söyledi. Turgutlu belediye işçileri dayanışmalarını ilettiğinde, tüm salonda coşku yükseldi.

Tansaş işçilerinin mücadelesi bu başarılı toplantıyla birlikte, daha da yükselecek.

GÜL ALİ ÖZCAN

BENLİK KALESİ

Ademin şehri imar olmadan
Hal ehli hanede mihman olmaz
Kişi hakkını kendinden bulmadan
Sana ben gözü ile bakmadan olmaz

Kemalet ehline olmazsa tabi
Şaşı beş beşe karışır bilmez hesabı
Hayat çeşmesinden içmezse abı
Hayat pınarı temiz akmadan olmaz

Hak esrarında sevgi bağında
Aşk harmanında sevdâ dağında
İnsanlar şad olur hümanizm çağında
Tüm insanlar kolkola girmeden olmaz

Gül Ali Özcan'ın cananı özü
Sırm hakikata doğrudur sözü
Muhabbet ehlinin açıktır gözü
Benlik kalesini yıkmadan olmaz

GAMZE YOLAÇAN

TÜM-BEL-SEN

Kamu çalışanlarının valilik mührünü sökerek açmalarının ardından genel kurulunu yapan Tüm-Bel-Sen'de tartışılan en önemli konu "nasıl bir sendika istediğimiz"dir.

TÜM-BEL-SEN'in toplu sözleşme ve grev hakkını elde

etme çabasının ilk ürünü, İstanbul Belediyesi "memur"larının belediye başkanı N.Sözen'le yaptığı görüşmeler sonucunda küçük de olsa birtakım kazanımlar elde edilmesidir.

Bu mücadelede hedefimiz, işçi-memur gibi suni bir ayrımı ortadan kaldırmak, işkolunda kurulu işçi sendikasıyla (Belediye-İş) bütünleşmek olmalıdır. Belediye işkolunun bütün işçileri tek bir sendika çatısı altında toplanmalıdır.

B. DİLBER

KOCAELİ AHD

Kocaeli'de 1 yıl kadar önce başlatılan AHD (Körfez Anadolu Halk Oyunları ve Tiyatro Derneği) çalışması bugün meyve veriyor. Dernek et tutuyor, birçok insan dernek bünyesinde toplanıyor.

27 Ekim'de kongre yapıldı. Özverili çalışan üyeler yönetime getirildi. Çalışmalarda önümüzdeki dönem için hedefler saptandı. AHD'yi iyi bir çalışma ile daha geniş işçi kesimlerine tanıtacağımıza inanıyoruz. Sendikalarla sıcak ilişkiler geliştirmek de, çalışmalarımızın başarısı açısından çok önemli görevlerdir.

NİHAT ÖZ, İZMİR

BOŞUNADIR

Bugün Türkiye'nin eline, burjuvazinin de belirttiği ve üstüne basa basa söylediği gibi, sosyalist sistemin çöküşü ile birlikte emperyalistleşme fırsatı geçmiştir. Bu tarihsel fırsatı değerlendirmek için ellerinden geleni yapıyorlar. Emperyalistleşme çabalarını meşrulaştırmaya, halk yığınlarını bu çabaların içine almaya çalışıyorlar.

Sosyal demokrat köşe yazarı Altan Öymen, *Milliyet*'te yayınlanan "Atatürk'le başlayan" yazısında, burjuvazinin sorunlarını ve olanaklarını güzel sıralıyor. "Büyük sorunlarımızı ergeç çözebilecek bir potansiyele sahip olduğumuzdan" söz ediyor. Biz işçilerden de şunu istiyor:

"Bize, dünyadaki yerimizin ve gelişmişlik düzeyimizin değerini bilip, aramızdaki kavgaları aşgariye indirerek, geleceğe doğru güvenle yürümek yakışır."

Emperyalistleşme olanağını görüp iştahlanan Altan Öymen, son 10-12 yılda çalışma ve yaşam koşulları dayanılmaz ölçüde kötüleşen, kazanımları eritilen Türkiye işçi sınıfına yüzüstüce, arsızca "aramızdaki kavgayı aşgariye indirelim" teklifini yapıyor. Bize düşman

sınıfla elele başka ülkelerin işçi sınıflarını sömürmeyi, ezmeyi ve böylece "geleceğe güvenle ve gülerak yürümeyi" öneriyor.

Siz bu cesareti, dünya çapında karşı-devrim ve gericilik döneminden alıyorsunuz. Ama bizim ne bugün ne yarın düşmana verecek elimiz yok. Öteki ülkelerin işçileri bizim sınıf kardeşlerimizdir. Ayrıca biz, geleceğe yarın değil *bugün* güvenle ve gülerak yürümek istiyoruz. Bu amaçla da, Öymen'lerin uyuz "demokrasi" sınıf değil İLERİ DEMOKRASİ'yi istiyoruz. ŞİMDİ istiyoruz.

AHMET DAĞ

KARADENİZ

Sende direnip şehit düşenleriz
Barbarlığın köküne
Kurşunların üstüne
Kulaç kulaç gidenleriz

Okyanuslar, deryalar aşan
Yeri göğü gülle donatan
Şavkına kızıl renk veren
Düşüncen yaşıyor Karadeniz

Sana kızıl sayfa açan
Altın harflerle işleyen
Seni ölümsüzleştiren
Düşüncen yaşıyor Karadeniz

A. H. SÖNMEZ, BURSA

ÖĞRENCİLER

Uludağ Üniversitesinin Görükle kampüsündeki Uludağ Öğrenci Yurdu'nda 15 Ekim 1991 günü başlayan yemek-kantin boykotu, 12 Eylül'den sonraki en uzun boykot oldu. Başarıyla sona eren eylem, öğrencilerin militan eylem temelinde birliğinin, örgütlü mücadelesinin neleri başarmaya yettiğini gösterdi.

Eylem ayrıca, öğrencilerin en basit haklarını aramaları karşısında tedirginlik duyan ve jandarmayla bastırmaya kalkışan burjuvaziye karşı mücadelede, işçi sınıfından, sendikalardan, demokratik kitle örgütlerinden aktif destek almanın canalıcı önemini gösterdi.

Öğrenci hareketinin başarısının önkoşulu işçi sınıfının yanında durmak, onun yolundan ilerlemek, ondan güç almaktır.

ŞAFAK ARIN

İŞÇİYE BAKMALI

Dünyanın ve Türkiye'nin içinde bulunduğu gericilik, Marksizm-Leninizme karşı burjuvazinin yükselttiği propaganda gençlikte etkisini gösteriyor.

Gençlik hareketi, artık eylemlerini-protestolarını

kitlesele bir şekilde yapamıyorsa, bunun en önemli nedenleri, devrimcilerin, demokrasi kavgasının siyasal istemlerini gençliğin somut sorunlarıyla bağlamadan harekete geçmeleri, yığınların gözünde yıpranmış dar kadrolu eylem şekillerinde ısrar etmeleridir.

Ama 20-21 Kasım günü Eskişehir özel tip cezaevindeki tutuklularla dayanışma için yaptığımız başarılı eylemler, devrimcilerin daha önceki çalışmalarından ders çıkarmaları gereğini bir kez daha gösterdi. Yığınlarla kurulacak bağ, eylemin başarısı açısından çok önemli.

Fakültede ilgilendiğimiz insanlar, öğrencilerin somut sorunları temelinde pratik görmek istiyorlar. Biz bu noktayı yakalamaya, onları eylem içinde eğitmeye, işçi sınıfının kültür ve bilincini vermeye çalışıyoruz. Kadro sorunumuzu da bu çözecek.

MİNE AYDEMİR, İZMİR

(11 yaşında)

İKİ ŞİİR

EN YÜCE TEPE

Çok geç kaldık
Ama şimdi yükseliyoruz
Yükseleceğiz
En tepeye kadar
En yüce tepe bizimidir
Orası işçindir

İŞÇİLER GELİYOR

Eller alkışlıyor
Karanfiller dağıtılıyor
Bakın ey insanlık
İşçiler geliyor

SALİM EKMEKÇİOĞLU

DEMOKRASİ

Burjuvazi, önündeki sorunlar karşısında, eline geçen olanaklardan da yararlanabilmek amacıyla, demokrasi havarisi kesildi. Şimdi herkes "demokrat"! Faşist Türkeş bile yeni partisinin adını "Demokratik Hareket Partisi" olarak açıkladı.

DEMOKRASİ, azınlığın çoğunluğa uyması ve azınlıktaki görüşlere çoğunluk olabilmek olanağının tanınmasıdır. Türkiye'nin ezici çoğunluğu işçi sınıfı ve öteki emekçilerdir. Demokrasinin hayata geçmesi için mücadeleyi yükseltmeli, burjuvaziyi DEMOKRASİ ile vurmalyız.

Burada, Kamer Genç'in geçenlerde mecliste yaptığı konuşmayı örnek vereceğim. Kamer Genç konuşmasında, Alevilerden de vergi alındığını, ama diyanet işlerine ayrılan 1 trilyonluk dev bütçenin

İŞÇİ ve ALEVİ KURULUŞLARINA ÇAĞRI

Şeyh Bedreddin'i kurtaralım!

Anadolu halkının 1000 yıldır egemen sınıflara karşı sürdürdüğü kavga'nın düşünsel temellerini atan önderlerden Şeyh Bedreddin'in kemikleri bugün, Divanyolu'ndaki Sultan Mahmut Türbesi'nin dış duvarının dibinde yatıyor. Üzerinde ne kimliğini gösterecek bir işaret, ne bir mezartaşı var, ne de bir çiçek!

Onbeşinci yüzyılın başında, Aleviliğin ilkelerini bayrak edinip, yarin yanağından gayri herşeyi paylaşacağımız bir düzen kurmak için Türkü Ermenisi, Rumu Yahudisiyle Anadolu'nun ezilen halk yığınlarını ayağa kaldıran Bedreddin'in şahsında Alevilik, Türkiye işçi sınıfı işkencedir! Egemen sınıfın, Sünni gericiliğin bilinçle sürdürdüğü bu tutuma artık yeter demeliyiz.

Osmanlı egemen sınıfı, "malı haram kanı helaldir" dedikleri Şeyh Bedreddin'i,

1417'de (1420) Serez'in çarşısında asarak idam etti.

Serez'deki Şeyh Bedreddin Türbesi, yüzyıllarca hak ve halk savaşçılarının ziyaret ettiği bir yer oldu. Kurtuluş Savaşı'nın ardından Yunanistan'la Türkiye arasında karşılıklı göç başlayınca Serez'deki müritleri şeyhin kemiklerini Türkiye'ye getirdiler.

Ama burjuvazi, Bedreddin'in kemiklerinden bile öylesine korkuyordu ki, 18 yıl çinko kutu içinde Sultanahmet Camii'nde gizli tutuldu. Sonra Topkapı Sarayı'na devredilen kemikleri 20 yıl da orada tuttular. 1961 ihtilalinin ardından, kamu vicdanının birçok şeyi sorguladığı bir ortamda, Şeyh Bedreddin'in kemikleri, Sultan Mahmut Türbesi'nin dış duvarının dibine gömüldü. 31 yıl da burada geçti.

Alevi kuruluşları, Dedeler, tek tek Aleviler, Türkiye işçi

sınıfının sendikal kuruluşları, "eşitlik, sevgi, dostluk için" belgisiyle yükselttiği savaşla egemen sınıfı tir tir titretmiş bu büyük halk düşünürüne, Ortaçağ komünistine karşı insani ve sınıfsal borçlarını ödemelidirler.

Şeyh Bedreddin, düşüncesi ve eylemiyle Alevi toplumunun, Türkiye işçi sınıfının değeridir. Başta Semah Kültür Vakfı ve Türk-İş olmak üzere tüm Alevi ve işçi kuruluşlarını, öncü işçileri ve Alevi Dedelerini, ilerici, devrimci aydınları harekete geçmeye çağırıyoruz.

Şeyh Bedreddin'in kemikleri kendi adını taşıyacak bir türbeye sevkedilmelidir. Dünya görüşünü, eylemini yansıtan bir anıt dikilmelidir.

Müritlerinin 1924'te yanlarında getirip yetkililere teslim ettikleri kitap ve yazmalar günışığına çıkartılmalıdır!

Haydi göreve!

KAVGA

DÜNDEN GÜNE GÜNDEM YARINA

KAVGA

■ Aylık dergi. ■ Sahibi: Genel Ajans Ltd. Şti. adına A. Gök ■ Sorumlu yazı işleri müdürü: Süha S. Demirci. ■ Yazışma adresi: Merkez yönetim bürosu: Ordu Caddesi, Dağarcık Sk. No:32/24, Fatih, İstanbul. Tel: (1)521 52 62 ■ Temsilcilikler: Ankara: Gürkan Gür, PK 216, Cebeci. ■ Antalya: Ali Koyun, Yeşilova Mahallesi, Ümit Sokak, No:10 Serinyol. ■ Antalya:Ahmet Aydın, Özgürlük Mah. Reisi Kaplan Cad. Toros Apt. No:47/B. ■ G.Antep: Özlem Aydın, Cumhuriyet Mah. 58 No'lu Sk. No:41,Şahinbey. ■ İzmir: Oktay Göktaş, 3.Beyler Yaparsoy İşhanı, kat 5, No:505, Konak. ■ İzmit: Ayhan Kardeşler, İstasyon cad. Yavuz Sk.No:24 K.4 Yüksel İşhanı İzmit. ■ İçel: Cihangir Akdemir, Say Mah. 535. Sok. No:33, Silifke ■ Avrupa Genel Temsilciliği: Murtaza Dersimli, P.O.Box 1822, N1 Londra, İngiltere. ■ Diğer yurtdışı temsilcilikleri: Fransa: Şanver Şen, c/o 37 Rue d'Hauteville Paris 75010. ■ Almanya-Frankfurt: Şirin Günel, Neuhof Str. 13, 6 Frankfurt am Main 1. ■ Almanya-Münih: Hikmet Yalçın, Lessing Str. 41, 8047 Karlsruhe. ■ İsviçre: Ahmet Kısa, 7 Rue de Lancy, 1227 Carouge, Cenevre. ■ Hollanda: Hasan Göçerlioğlu, Putter Hoek str. 16/B, Rotterdam ■ Avustralya: Cemil Alkan, P.O.Box 106, Auburn 2144, Avustralya. ■ Basım öncesi hazırlık: Genel Ajans. ■ Baskı: Metinler Matb. ■ Dağıtım: GAMEDA. ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme ya da kısaltma hakkı dergimize aittir. Hiçbir yazı geri verilmez. ■ Yıllık abone bedelleri: Yurtiçi: 80 000TL, İngiltere: 20 Sterlin, Almanya: 80 DM, Fransa: 200 FF, İsviçre 65 SFr, Amerika 53 \$ Avustralya: 53 \$ ■ Havaleler için hesap: Yapı ve Kredi Bankası, Aksaray Şb. Genel Ajans, Hesap No: 3549-3

KAVGA'NIN İÇİNDEN

- 4 YAZIK OLUYOR BU YİĞİDE
Devrimci hareketteki çürümenin neden ve sonuçları
- 6 MARKSİZMİ ÖĞRENMEK GÖREVDİR
Mücadele'nin kitabına yanıt
- 10 SOL HAREKETTE FAŞİZM FOBİSİ
"Sol" akımlar yanı sıra tutarlı tek bir siyasal hareket gibidirler
- 11 ÇEK-AL: "BAŞINA YOL DÜŞKÜNLERİNİN GEÇTİĞİ KATAR YÜRÜMEZ"
R.Yürükoğlu'nun Hamburg Alevi Kültür Merkezi'nde verdiği konferans ve tartışmalar
- 13 DİSK, HAYDİ TÜRK-İŞ'TE BİRLİĞE
G.Maden-İş, Harb-İş, Demiryol-İş ve Yol-İş yöneticilerinin görüşleri
- 16 SIVASLI DERVİŞ ALİ BABA
16.yüzyılın gericilik döneminde yaşamış usta siyasetçi bir Alevi derviş
- 17 ÇAĞRI
Kavga, tüm Alevileri "Anadolu Alevileri Kaynak Belgeleri Arşivi"ne katkıda bulunmaya çağırıyor
- 18 MARKSİZM ULUSAL KÜLTÜRÜMÜZÜN PARÇASIDIR
Küba'nın Londra Büyükelçiliği 1.Sekreteri Roberto de Armas, sosyalist Küba'nın savaşımını Kavga'ya anlattı
- 21 DİKECEĞİZ HEYKELİNİ
Yoldaş, 15'lerin şehit edildiği 28-29 Kânunsâni'yi unutma!

yalnızca Sünniliğe hizmet ve inanç özgürlüğü verdiğini, okul isteyen Tunceli halkına cami yapıldığını, ama kullanılmadığı için camilere kilit asıldığını, bilinçli olarak öğretmen gönderilmediğini söyledi.

Doğru alternatif çözümler getiremeyen konuşma yetersizdi, ama konu önemlidir. Aleviliğin sorunları ve mücadelesi mecliste de, yüksek sesle dile getirilmeli ve Aleviliği devlet içine çekme çabaları o platformdan sergilenmelidir.

Öte yandan, işçi sınıfının gündeminde tensikatlar, milyonlarca işsiz çalışma hakkı, işsizlik sigortası hakkı var. "Memur"ların sendikalaşma hakkı, sözleşmeli personelin, kapsamdışı personelin demokratik istemleri, PETKİM gibi birçok işyerinde mütahit işçilerinin sendikal-sosyal hakları sorunu var. İşçinin sendikal birliğini DİSK'le bölme çabalarına Türk-İş'te birliği daha da pekiştirerek yanıtlama, işçileri milliyet ve din temelinde bölmeyi amaçlayan girişimlere karşı mücadele etme görevi var.

Kısacası, Türkiye işçi sınıfı "demokrasi" değil, gerçek DEMOKRASİ için kavgaya hız vermeli, somut önerilerini kamuoyuna sunmalı, üretimde tuttuğu yerden gelen yaptırım gücünü sonuna kadar, militanca kullanmalıdır. ●

YALÇIN KÜÇÜK IRKÇI MI?

Yalçın Küçük, son "açıklama"ısıyla, bilinen egzantrikliğin ötesine geçmiş. Şöyle diyor:

"Benim önyargıma göre Türklerin müzik değeri olan sesi olamaz. Eğer bir Türkte müzik değeri olan bir ses görüyorsam, Türklüğünden kuşku duyuyorum." (Aktaran Yeni Ülkeler, 8-14 Aralık 1991)

Sözlerine "benim önyargıma göre" diye başlayan biri, ordinaryüs profesör olsa, bilim adamı değildir.

Türklerde müzik değeri olan ses olmaz ne demek? Her ulusta sesi güzel olan vardır, olmayan vardır. Toplumdaki müzik kültürü de bunda rol oynar. Hayır, Yalçın Küçük, şu ya da bu Türkten değil, genel olarak Türklerden konuşuyor. Bu ulusta müzik sesi yoktur, diyor.

Bu "önyargı" hem gerçeği anlatmıyor, hem de hangi ulus

hakkında olursa olsun bu tür yorumlar yapan kişi solu olamaz. İRKÇİ, olur! Hitler'in Nasyonal Sosyalist "bilim adamları" benzeri mantık yürütmüşlerdi.

Yalçın Küçük, böyle bilim dışı, provokatif demeçler verince Türk şövenizmine "ağır darbe" indireceğini, Kürt halkına yardımcı olacağını düşünüyorsa aşırı yanılıyor. Kürt halkının haklı çıkarları böylelerinin ağzından dile getirildiğinde, o halka haksızlık edilmiş oluyor. Ve de, en kabasından Türk şövenizminin eline silah veriliyor. Sol hareketin adı da lekeleniyor.

Kürt milliyetçiliği önünde secdeye duran küçük burjuvaların böylesi iğrenç aşırılıkları, bize "hesapsız kasap ya bıçak kırar, ya masat" sözünü hatırlatıyor.

Mercan Köklü

Tüm okurlarımızın ve işçi sınıfımızın yeni yılını kutlar, 1992'nin işçi sınıfının ve halkların hak kavgasının yükseldiği bir yıl olmasını dileriz.

KAVGA

Yazık oluyor

Oktay Bozdağ, devrimci hareketteki çürümeyi nedenleri ve sonuçlarıyla inceliyor, komünistlerin ideolojik savaşımı yükseltmesinin canalcı önemini vurguluyor

Savaşkanlık, mücadelede gösterdiği kahramanlık ve emekçi halkın onurunu yüksekte tutan direniş örnekleri, Türkiye solunun en önemli bir özelliğidir. Bu üstünlüklerine karşın, devrimci hareket, uzunca bir süredir, dünya çapındaki karşı-devrim ve gericilik ortamının basıncı altında hızlanan bir bozulma, çürüme süreci yaşıyor. Ortamın etkisi yoğunlaştıkça, solda erozyon derinleşiyor. Çeşitli örgütler, kendi sınıf karakterlerine, taşıdıkları düşünce sistemine, örgüt kültürlerine paralel çizgiler içinde, farklı yollardan da olsa aynı yönde ilerliyorlar.

Reformist sol, sosyalizmle olan son düşünce bağlarını ve yıllardır günahlarını örten "incir yapraklarını" atıp, açık burjuva kimliği ile ortaya çıkıyor. Bu kesimde çürüme ve gericileşme süreci o kadar hızlı ilerliyor ki, inanılır gibi değil.

Öte yanda devrimci sol, 1960'larda mücadeleye gözünü kırpmadan dalan genç kahramanların mirasını, 1970'li yılların hızla yükselen devrimci durum ortamında yaşanan ve yoğun saldırılara karşı direniş içinde pekişen örgüt ve savaşım geleneklerini bol keseden harcayarak, yolun sonuna geliyor. Bu örgüt ve hareketler, doğuştan taşıdıkları sınıfsal zaafın mantiki sonucuna, dar gurupçuluğa, bireysel terörizme, küçük burjuva anarşizmine ilerliyorlar.

Geçmişte sosyalist ya da sosyalizme eğilimli hareketler olarak ortaya çıkan Kürt hareketleri, hızla bu kimliklerini terkedip en kötüsünden milliyetçi hareketlere dönüşüyorlar. Küçük burjuva sol ise, "nerede hareket, orada bereket" mantığıyla karakterize olan düşünce çizgisi ile milliyetçi hareketin önünde secdeye varıyor. Solcu görünen en pespaye burjuva aydınları, bu gidişin tekerleklerini yağlayan fikir kırıntıları ile, çürümeyi hızlandırmada gaz pedalı işlevi görüyorlar.

Giderek hızlanan temposuyla bu süreç, "sol"u gericileşmeye götürüyor. Bu eğilimin örgütlerde ve insanlarda görülen sonuçları - ne kadar üzücü, kabulü ne kadar zor olursa olsun - nedenleriyle birlikte kavranmadan, sürecin olumlu

yönünün öne çıkmasının olanağı yoktur. Bu nedenle, devrimci, inançlı arkadaşlarımız, alınmadan eleştirimize kulak vermemelidir.

Lenin bir makalesinde küçük-burjuva devrimciliğinin beş ana karakteri olarak şunları sayıyor: İlkesizlik, burjuva demokrasisi hayranlığı, slogancılık ve blöfçülük, terörizm, hayaller ve gerici görüşler yayma.

Sınıf karakteri

Gericileşme eğiliminin en temel kaynağı, Türkiye solunda ağır basan küçük-burjuva sınıf karakteridir. Sosyalist sistemin çökmesi, dünya komünist hareketinin çözülmesi ile dünyanın üzerine çöreklenen karşı-devrim ve gericilik dönemi, devrimci süreçleri dünya çapında olumsuz etkiliyor. Bunun ülkemizdeki bir sonucu, küçük-burjuva sınıf temeli üzerinde varolan örgütlerdeki çürüme, gericileşme eğilimini hızlandırmıştır.

Küçük-burjuva sol hareketler, küçük-burjuvazinin temel karakteristiği olan bağımsız toplumsal tutum alamama, toplumun iki temel sınıfı olan burjuvazi ve işçi sınıfının belirlediği tutumlar arasında sallanma ile biçimleniyorlar.

Dün bu hareketlerin devrimciliklerini belirleyen olgu, genel olarak dünyada ve özel olarak da Türkiye'de yükselen sınıf savaşımı, onun içinde de işçi tutumuydu. Bugün, dünya çapındaki gericilik dalgası sınıf savaşımını bastırırken küçük burjuva hareketlerin işçi sınıfı tutumundan uzaklaşma, burjuvazinin tutumuna yaklaşma eğilimi güçleniyor.

Bu sol hareketlerin kendi deyimleri ile "siyaset üretme" çabaları, aslında sözünü ettiğimiz sallantılı sınıf karakterinin bir yansımasından başka bir şey değildir. Günümüzde çok duyulan "siyaset üretmemek", "sıkıntı" sözleri de. İşçi sınıfı ya da en azından öncü işçiler açısından geneliyle kabul edilen savaşım hedeflerinin ardına dizilmenin kolay olduğu günlerde duyulmayan bu "sıkıntı", şimdi sol örgütleri boğuyor. "Bir başka yol" arayışları ise, ister istemez burjuvazinin değirmenine su taşımaya varıyor.

Küçük-burjuva devrimci hareketler, işçi tutumunun öne çıktığı koşullarda da, yanlış görüşler savunuyordu. Ancak şimdi işçi tutumundan tümüyle uzaklaşma, burjuvazinin görüş ve tutumlarını benimseme ağır basıyor. Bu hareketlerin dün ilerici yanları daha öndeydi, bugün gerici yanlarını öne çıkartan bir süreçteler.

Bilimselliğin yokluğu

Küçük-burjuva solun özelliklerinden biri de, bilimsel, tutarlı bir dünya görüşüne sahip olamamasıdır. Dünya devrimci

sürecinde işçi sınıfı tutumunun ağır bastığı dönemde, bu boşluğu doldurmanın yolu, Marksizmi anlamadan, kavramadan, kalıplaştırıp dondurarak, sınıf özünü boşaltarak benimsemek olmuştur.

Bunun var olduğu yer, Marksizmin, toplumsal gerçekleri bilimsel çözümlenme ve yaşamın gidişini izleyen sonuçlar çıkarma yönteminin yerine dogmatikliğinin ve sekterliğin geçirilmesi oldu. Bu yöntemle, ne içinde yaşanılan ülkeyi, toplumu, sınıf savaşımını anlamanın, ne de doğru çözüm önerileri, eylem ve örgüt biçimleri, savaşım slogan ve hedefleri belirlemenin

Devrimci hareketteki bu erozyon, uzun erimde olumlu sonuçlar verecektir. Ama bunun için ideolojik kavganın yükseltilmesi gereklidir

olanağı yoktu.

Teori alanındaki hazırlıksızlık ve karmaşa, kendini en başta, bir programı olmayan hareketlerin, partilerin ortaya çıkması ile gösterdi. Keyfi seçmecilik temelinde belirlenen, dünya çapındaki sınıflar savaşımının konularından birini ya da ötekini izleyen siyasi ve örgütsel anlayış şablonları, bu gereksinimin yerini tutamazdı. Latin Amerikan fokoculuğundan tutun, Filistin tipi gerilacılığa, Maoçuluktan, Enver Hocacılığa, Çin'den Vietnam'dan esinlenen halk savaş tezlerinden Arap Baasçılığın varan tezlerin kötü kopyaları, üzerine Marksizm etiketi yapıştırılsa da, küçük-burjuva devrimcilerinin bilimsel bakış açısı eksikliğini gideremezdi.

Toplumsal yaşamın nesnelliklerinin bilimsel çözümlenmesi yerine, tüm çelişkileri ile birlikte küçük-burjuvazinin öznelliklerine dayanarak bu görüşler "çözümleme" olarak savunulunca, yaşamı ve onun zenginliklerini, çelişkilerini izleme olanağı ortadan kalktı. Gericileşme eğiliminin bir yönü de buydu. Şimdi olan, dünün koşullarında olumsuz sonuçları geri planda kalan görüşlerin gerici özelliklerinin bugünün koşullarında hızla öne çıkmasıdır.

Bilimsellik yokluğu ile öznellik öylesine öne çıkmıştır ki, kör gözüm parna-

ğına olgular inkar edilmektedir. Bunun en fahiş örneklerinden biri, günümüz Türkiye'sinde rejimi hâlâ "faşizm" olarak nitelemektir. Bu, Lenin'in değindiği burjuva demokrasisi hayranlığının ve slogancılığın ülkemizde yansımasıdır.

Bir başka örnek, çeşitli örgütlerin görüşlerinde hâlâ rastlanan, Türkiye'nin "yarı-feodal, yarı-sömürge" olarak değerlendirilmesidir. Neye dayandığı belli olmayan bu değerlendirmenin sonucu, Türkiye'nin devrim gündemine ulusal kurtuluşu, burjuva demokratik devrimini getirip koymaktır.

Son geçtiğimiz genel seçimlerin sonuçlarının çeşitli örgütlerce değerlendirilişi, kendi seçim tutumlarının "hayata geçtiğini" kanıtlamak için yaptıkları zorlamalar, bilimselliğin reddinin artık basit aritmetiği bile reddetme ölçüsüne vardığını göstermektedir.

Lumpenleşme eğilimi

Dünya görüşünde bilimsellikten uzaklaşılması, örgüt anlayışında kaçınılmaz olarak işçi sınıfından, yığınlardan kopuk dar gurup örgütlenmesi anlayışını egemen kıldı. Siyasi öncünün ilk örgütlenme başlangıçlarıyla ayrı bir dönem belirsiz olan bu dar gurupçuluk, giderek solların belirleyici özelliği olarak yerleşti. Bu anlayış peşpeşe bölünme eğilimini içinde taşıdı.

Dünya ve ülke koşullarının devrimci harekete çok sayıda yeni kadro kazandırdığı ortamda, bunun örgütler üzerinde etkisi daha sınırlı hissediliyordu. Ama sınıf savaşımının koşullarındaki değişme, eskisi gibi çok sayıda genç kadroyu devrimci hareketin içine çeken etkiyi ortadan kaldırdıkça, daralan ve bölünmeler sonucu iyice küçülen örgütlerde, lumpenleşme eğilimi son derece çarpıcı biçimde kendini göstermeye başladı.

Silahlı propaganda ve devrimci şiddet fikirlerinin çarpıtılmış biçimleri, ne için olduğu belli olmayan mali kaynak yaratma çabası ile içiçe girince, insanlık suçları sayılan kimi işler, birçok örgütün varlığını sürdürme aracı haline gelmeye başladı.

İlk örnekleri, cunta sonrasında Avrupa'da göçmen solun içinde görülmeye başlanan bu eğilimler, bir yanda dünya çapında örgütlü yeraltı dünyasıyla, öte yanda aynı dünyanın ayrılmaz parçası istihbarat ve güvenlik örgütleriyle ilişkileri geliştirdi. Günümüzde bazı örgütlerin sol, devrimci hatta siyasi karakterlerini tümüyle ortadan kaldıran bir düzeye erişti.

Silahlı eylemi tek devrimci savaşım biçimi olarak kabul eden küçük-burjuva sol, bu tutumuyla bugün yığınların savaşımına zarar verir bir noktaya vardı. Lenin'in Rusya'daki küçük-burjuva so-

Or bu yığıda

in, Sosyalist-Devrimciler örneğinde çizdiği tablo, günümüzde ülkemiz için son derece geçerli sonuçlar taşımaktadır:

“... Sosyalist-Devrimciler, terörizmi programlarına alarak ve onu bugünkü biçimiyle siyasal savaşın bir aracı olarak savunarak, harekete en ciddi zararı vermekte, devrimci sınıfın yığını ile sosyalist çalışma arasındaki çözülmez bağları kopartmaktadırlar. Hiçbir sözlü garanti ya da vaat, Sosyalist-Devrimciler tarafından savunulan ve uygulanan günümüz terörizminin, yığınlar arasında, yığınlar için ya da yığınlarla birlikte çalışmayla hiçbir ilişkisi olmadığı gerçeğinin tersini kanıtlayamaz. ... Sosyalist-Devrimcilerin terörizmi, pratikte, tarihin deneyimiyle tümüyle mahkum edilmiş bir yöntem olan tek başına çatışmadan başka bir şey değildir.” (Lenin, *Toplu Yapılar*, İng.basım, c.6, s.173)

Ulusal çıkar

Küçük-burjuva solun gericileşme eğiliminin en önemli göstergelerinden biri de, işçi sınıfının çıkarı yerine ulusal çıkarları geçirme, liberal burjuva görüşleri devrimcilik adına savunma hatasıdır.

Bugün öne sürülen en gerici tezlerden biri, sosyalizm için savaşımın önemini yitirdiği, bunun yerini ulusal kurtuluş için savaşımın aldığı tezidir. Küçük-burjuva solun bilincinde bu tezin iki kaynağından biri, sosyalist sistemin çökmesiyle birlikte, işçi sınıfına inancı yitirmektir. İkinci kaynak ise, Kürt hareketinin son yıllarda, özellikle de Körfez savaşı sonrasında artan ilgi odağı oluşudur.

Körfez savaşının ilginç bir dönüm noktası oluşturduğu önemli konulardan biri de, küçük-burjuva solun emperyalizme karşı tutumudur. Yıllar yılı anti-emperyalizmi ABD karşıtlığına indirgeyenler, birdenbire ABD'denin emperyalistliğini, “Kürt halkının kurtuluşu için” unuttular. Teori yoksunluğu, emperyalizm olgusunu anlamama, ilkesizlik ve fırsatçılığın gelişmesinin zeminini döşedi.

Milliyetçilik, ezilen ulusun milliyetçiliği de olsa, yani içinde ulusal baskıya karşı çıkma temelinde bir düzen değişikliği istemini de taşısa, bir burjuva görüştür. Kaçınılmaz olarak emperyalizmle şu ya da bu ölçüde işbirliğini içinde taşır. Bu nedenle “uluslararası diplomasi alanında başlatılan ulusal hak arama çabaları” da (*Deng*, sayı:16, Kasım-Aralık 1991, s.2) emperyalizmle işbirliği aramanın yollarıdır.

Böyle görüşler, küçük-burjuva sol açısından, işçi sınıfının kurtuluşu için savaşı küçümseyen, en kaba burjuva milliyetçiliğini tek devrimci tutum olarak gören bir çekim merkezi oluş-

turdu. Ağzını açan, işçi sınıfının “gericiliğinden”, “hareketsizliğinden”, “Türk” solunun etkisizliğinden konuşuyor. Hangi konuda yazarsan yaz, ya da konuşursan konuş, ne yapıp yapıp Kürt hareketine değinmezsen “milliyetçi” ilan ediliyorsun.

Öte yandan, Türk milliyetçiliğinin 1920 ve 1930'lardaki kimlik arayışının zorlama aşırılıkları olan Güneş Dil Teorisi'nden, Hititleri ve Sümerleri atamız sayan ırkçı-şoven görüşlerin tıpa tıp benzerleri, bugün Kürt kimliği adına ortalığa sürülüyor. Ezilen ulusun milliyetçiliğinin, kendine bir kimlik arayışının bu akıl ve bilim tanımaz aşırılıklarına tek bir yanıt veren yok.

Küçük-burjuva sol o kadar kendine güvensiz ki, bunlara karşı çıkamıyor. Üstelik bu konuda tarihimizden de ders almıyor. Türkiye'de o dönemde burjuvazinin milliyetçiliğine destek veren solcuların, kısa bir süre sonra, kendini “ulusal sosyalizm” adıyla tanıtan Nazi fikirlerin savunuculuğuna yükseldiklerini hatırlamıyor.

Anti-komünizm

Gericileşme eğiliminin bir başka belirginleşen özelliği, küçük-burjuva solda TKP düşmanı anti-komünizmin yaygınlaşmasıdır. Örneğin bir dergide, sosyalizm adına şöyle yazılabiliyor:

“...Dünyayı bir yana bırakalım, TKP'nin varlığının Türk kapitalizmine yapılmış en büyük destek olduğunu sanıyorum. TKP denilen olgu olmasaydı, en azından onun daha sonraki sapmalarla yüklü biçimi, o kokuş mülteciliği ve yine kemalizmin sadık bir hizmetçiliği temelinde Türkiye'nin temel sorunlarına katkıları olmasaydı, cumhuriyet adı verilen bugünkü olgu karşımıza çıkmazdı... TKP'nin yaptığı bu kadar da değildir. Dışarıdan sağlanan Sovyetler Birliği desteği ve içeriden TKP'nin payanda olmasının Türk kapitalizminin vücut bulmasındaki katkısı sanıldığından çok daha fazladır.” (Ali Rifat, *Özgür Halk*, sayı:13, Kasım 1991, s.55)

Dostunu, düşmanını şaşırmanın, dünyayı anlayamamanın bu düzeyi az görülür. Ama bu, küçük-burjuva solculuğundan burjuva milliyetçiliğe geçişin, gericileşme sürecinin de son derece çarpıcı bir örneğidir.

Mücadele tarihi çeşitli kahramanlıklarla, büyük özveri örnekleriyle dolu olan devrimci harekette, küçük-burjuva solda görülen bu erozyon, uzun erimde olumlu sonuçlar verecektir. Erozyon süreci derinleştikçe, doğruyu seçecek kesimler çıkacaktır. Ama bu kendiliğinden olmayacaktır. Bunun için *ideolojik kavganın* yükseltilmesi, karşı-devrim ve gericiilik döneminde komünistlerin en önemli görevlerinden biridir.

İkrardan dönmeye değil, daha çok Marksizme! ●

MARKŞİZMİ ÖĞRENMEK GÖREVDİR

ulusçuluk ve egosentrizmleri enter-nasyonalist devrimci tutuma sık sık baskın çıkıyor. e) Yazdıklarımızı da düzgün aktarmamışlar.

Mercan Köklü, Mücadele Yayınları'nın Türkiye Solunda Gorbaçov Erozyonu ve Sosyalist Tavrı kitabında KAVGA'ya yöneltilen eleştirileri yanıtlıyor

Mücadele dergisi, Ekim ayında *Türkiye Solunda Gorbaçov Erozyonu ve Sosyalist Tavrı* adlı bir kitap yayınladı.

Kitap, sosyalist ülkeleri saran karşı-devrim dalgası Türkiye solunda "neden büyük etkiler yapmakta, ülkemiz solunun kafasını allak bullak ederek yol şaşırtmaktadır?" diye soruyor. Vardığı sonuç, "oportünist ve revizyonist solun" Türkiye devrimine "yabancılaşma" içinde olduğu ve bunun nedeninin de, solun gözünün "Türkiye devrim mücadelesinin dışına, sosyalist ülkelerdeki değişimlere çevrili" olduğudur. Çözüm: Solun "kendi gerçeğine dönmesi"! (s.12)

Bu yanıt eksik ve yanıltır.

"Sol"ların kendi gerçeği ne?

Dünya sosyalist sisteminin çökmesi, SSCB'nin çöküş sürecinde oluşu, genel dünya dengesini bozdu. Dünya bir karşı-devrim ve gericilik dönemine girdi. Sosyalizme karşı yoğun bir saldırı yaşanıyor. Öte yandan, dünya kapitalizminde de derinleşen bir ekonomik gerileme var.

Tüm dünyayı altüst eden gelişmelerin Türkiye'yi ve solu *siyasal açıdan* etkilemeyeceğini öne sürmek, idealizm olurdu. Bununla birlikte, Türkiye solunun derin bir *ideolojik* çalkalanma içinde olduğu da su götürmez. Ancak, bunun nedeni, solun sosyalist ülkelere bakması vb. değildir. Devrimci hareketin ezici çoğunluğu, uzunca bir süredir zaten çürümektedir. Söz konusu gelişmeler, bunu ancak hızlandırıcı etki yapmıştır.

Devrimci hareket, gözünü *işçi sınıfına, Marksizme DİKMEDİĞİ İÇİN*, dünyaya, Türkiye'ye, devrime giderek daha fazla yabancılaşmaktadır.

Marksizme yabancılaşma... Sosyalizmin yanlışlarını ayırdedip doğrulara sarılmamak... Dünya ölçeğinde yaşanan karşı-devrim ve gericilik döneminde sosyalizmden yan çizmek... Sosyalist ülkelere, sosyalizmin değerlerine yöneltilen saldırılara karşı susmak ya da gizli-açık alkış tutmak... Burjuva demokrasisini faşizm, emperyalistleşme düzeyine gelmiş ekonomiyi yarı-feodal, yarı-sömürge, "yeni" sömürge vb. olarak algılamak, "Batı demokrasisi" hayranlığı... Kürt ulusçuluğunun kuyruğuna takılmak, bireysel (intikam) terörünü devrimci eylem sanmak... İşçi sınıfını "kendiliğinden" sınıf diye küçümsemek, işçilerin sendikal birliğine karşı çıkmak... Aleviliğe gericilik diye saldırmak...

Devrimci hareketin "kendi gerçeği", işte budur!

***

Türkiye Solunda Gorbaçov Erozyonu ve Sosyalist Tavrı kitabının 110-118 sayfa ları, 1989-90'da yayınlanan *İşçinin Gazetesi*'yle, 1991 Mart'ında yayına başlayan *Kavga*'ya ayrılmış. Eleştiriler ağırlıklı *İşçinin Gazetesi*'nin yazılarına yoğunlaşırken, *Kavga*'ya kafamızın "daha netleştiği" belirtiliyor.

Siyasal-ideolojik çizgileri süreklilik taşıyan bu iki yayınımdaki görüşlerimiz, siyasal konumumuza, geçmişimize ve bugünüme getirilen eleştiri ve yorumlar hakkında genel değerlendirmemiz şudur: *Mücadele*'ci arkadaşlar, a) Marksizmi yeterince çalışmıyorlar, b) siyasal tarih bilgileri eksiktir, c) dünyayı ve Türkiye'yi doğru çözümlemiyorlar, d)

"Devrimci merkez" kavramını anlamamışsınız

ELEŞTİRİ: "*İşçinin Gazetesi*'ne göre Gorbaçov hem 'hain' hem 'devrimci'dir!' (s.110)

Kitap yazarları, bir yandan, SBKP hakkında bugün söylediklerimizin "esas olarak yanlış olmadığını", Gorbaçov için "yer yer doğruya yakın şeyler" getirdiğimizi belirtiyorlar. Ama öte yandan, SBKP eleştirisinde samimi değil tepkisel olduğumuzu - örneğin, karşı-devrim öncesi Romanya'yı SB karşısında bütünüle olumladığımızı ve örnek ülke olarak gösterdiğimizizi - yazıyorlar. Daha sonra da, Gorbaçov'a "devrimci" dediğimizi ileri sürüyorlar.

Birinci "kanıtları" şöyle:

"'Karşı-devrimci' olarak niteledikleri Gorbaçov çizgisinin Romanya'nın çizgisine 'hiçbir benzerlik taşımadığı ve solda kaldığı' (*İşçinin Gazetesi*, sayı:2, s.1) ... belirtiliyor." (s.111)

Biz böyle yazmadık. Düzgün aktarmamış. Yazının aslı şöyleydi:

"Romanya partisinin ideolojik çizgisi Gorbaçov'la hiçbir benzerlik taşıyor, çok daha solda kalıyordu. Bir de kendini sıkma önlemlerinin sıkıntılarını giderse ve karşı-devrimci örgütlenmeye elverişli önemli bir kanal olan kilise ağı etkisini kaybederse, Romanya, sosyalizm yıkılıyor tantanalarını boşa çıkaracak, böylece hem emperyalizme, hem Gorbi'ye darbe vuracak güzel bir örnek oluşturacaktı." (*İşçinin Gazetesi*, sayı:2, s.1)

Karşı-devrim öncesinde Romanya partisi elbette SBKP'ye göre solda kalıyordu ve de karşı-devrim cephesine karşı bir örnek oluşturabilirdi. Haksız eleştiriniz size puan yazmıyor, devrimciliğimize gölge düşürüyor. Kaldı ki Romanya'yı hiçbir zaman bütünüle onaylamadık.

Kitap yazarları, ikinci olarak, bizim "Sovyetler Birliği'nin dünya devrimci merkezi olduğu" görüşümüzü öne sürüp, işte diyorlar, Gorbaçov'a "devrimci" dediler(!) Hatayı teorik plana da taşıyor ve "SB'yi devrimci merkez görmek, Marksizm-Leninizm'i ülke özgülünde yorumlayamamaktır", "devrimci merkez çoktan devrim fırtınaları estiren ezilen halklara geçti" (s.112-114) gibi, bilimsel olmayan ve ilgisiz saptamalarda bulunuyorlar.

Gorbaçov'u "devrimci" diye niteledikimize hiç kanıt gösteremezsiniz. Devrimci hareket Gorbaçov'u şahınlıkla karışık bir sevinçle karşılar, biz, 1985'lerde, onun Sovyet ve dünya işçi sınıfı açısından oynadığı melun rolü anlatıyorduk.

Üçüncü nokta: "Devrimci merkez" görüşümüz doğrudur. *Dünya devrimci*

merkezi, proleter hareketinin, proleter savaşımının en yüksek aşamaya ulaştığı yerdur. Nesnel bir konumdur.

Tarihte İngiltere, devrimler döneminde Fransa, Paris Komünü'nün yenilgisinin ardından Almanya, devrimci merkez oldular. Marks ve Engels, *Manifesto*'nun 1882 Rusça basımına önsözde, dünya devrimci merkezinin Rusya'ya geçtiğini yazdılar.

Büyük Ekim Devrimi'yle birlikte zayıf halka-devrimci merkez birbirinden ayrıldı. Sovyetler Birliği, "ekonomik ve toplumsal yönden en gelişmiş sosyalist ülke, işçi sınıfı hareketinin en yüksek boyutlara ulaştığı ülke" olarak devrimci merkez oldu.

Mücadele'ci arkadaşlar, Sovyetler'de sosyalizmin hâlâ varolduğu konusunda bizimle hemfikirler(s.68), ama Sovyetler Birliği'nin devrimci merkez oluşunu kabul etmiyor ve devrimci merkezin "devrim fırtınaları estiren ezilen halklara geçtiği"ni ileri sürüyorlar. (s.114)

Buna karşılık, *Mücadele* dergisinden kendilerinin aktardıkları bir bölüm, durumu şöyle değerlendiriyor:

"Artık uluslararası revizyonizm, Gorbaçovculuğun kimliği altında kapitalizmle buluşmaktadır. Dünya halklarının kurtuluş mücadelesi üzerine öldürücü etki yaymaktadır. İdeolojik-örgütsel bağları, devlet olanakları, manevi etkileriyle kurtuluş mücadelesi veren halkların mücadelesini geriletmede, bazı yerlerde tamamen felce uğratmakta, var olan halk iktidarlarını da çöküşe götürebilmektedir. Başta Romanya ve Doğu Almanya bu yıkılışın bariz örnekleridir. Nikaragua'da iktidarın burjuvaziye tesliminde, El Salvador Devrimi'nin duraklamasında Gorbaçov rüzgarlarının bu ülkelerdeki devrimci hareketler üzerindeki olumsuzlaştırıcı sonuçlarının etkisi vardır." (*Mücadele*, 15 Ekim 1990, s.17)

Yanlış değil. Ezilen halkların "öldürücü, felç edici, yıkıcı etkilendikleri" bir olumsuz durum var. "Etkileyen", Sovyetler'deki karşı-devrim süreci. Ama, tam da bu değerlendirme, devrimci merkezin ezilen halklara geçtiği iddiasını çürütmektedir.

"Olumsuzlaştırıcı etki"nin bu denli derin olması, Sovyetler'in devrimci merkez olduğundan. Sovyetler Birliği'nin dünya devrimci merkezi oluşu, doğru ya da yanlış siyaset izlemesiyle bağlı olmayan nesnel bir konumdur.

Devrimci merkez, Sovyetler'in yaşadığı şiddetli siyasal karşı-devrim süreci "artık bu ülkede sosyalizm kalmadı" denilecek noktaya varırsa ve ancak o zaman, başka bir sosyalist ülkeye (en gelişmişine) geçecektir. Sosyalist ülke kalmamışsa, "o zaman ne yazık ki, tarihin zigzaglı gidişi, devrimci merkez ile zayıf halkayı yine kavuşturmuş

demektir". (*İşçinin Gazetesi*, sayı:1, s.6, 17 Aralık 1989)

Devrimci merkez konusunda doğru tutum budur, hayat tarafından da doğrulanmaktadır.

Stalin değerlendirmeniz yanlıştır

ELEŞTİRİ: "*İşçinin Gazetesi Stalin savunuluyor havası verilerek, aslında Stalin'e saldırıyor. Gorbaçov çizgisini Stalin'e dayandırarak, anti-Stalinizm kervanına katılmaktadır.*" (agy, s.116)

İşçinin Gazetesi'nin, Stalin'i doğrusu ve yanlışıyla değerlendiren, bugünle bağlı yorumu şöyleydi:

"Bugün sosyalist ülkelerde ve dünya işçi hareketinde karşılaştığımız içler acısı durum, Stalin'in yanlışlarının, hem de Stalin'in doğrularına küfrede küfrede evriminden başka bir yoldan çıkmadı." (*İşçinin Gazetesi*, sayı:2, s.5, 31 Aralık 1989)

Mücadele'ci arkadaşlar bu gerçeğe tepki göstermiş, "tek ülkede sosyalizm'in kurulabileceğini, geliştirilebileceğini söylediği için Stalin'i suçlu ilan ettiğimizi yazmışlar. (s.116) Stalin'i anlamamışlar ve görüşlerimizi doğru aktarmıyorlar.

Stalin dünya komünist hareketinin büyük bir lideridir. Büyük katkıların, kahramanlıklarının yanısıra teorik-pratik çok ciddi yanlışları olmuştur.

Stalin diyalektiğin önemli bir yasası olan yadsımanın yadsımasını yadsıdı. Barış konusunu yanlış değerlendirdi (*Son Yazılar*). Ulusal burjuvazi kavramında önemli hatalar yaptı (Çin devrimine tutum). "Tek ülkede sosyalizm olur" görüşünü "tek ülkede komünizm" e vardiran (SBKP 18.Kongre Raporu), devleti sınıfların varlığıyla değil de kapitalist sınıfın varlığıyla tanımlayıp "proletarya diktatörlüğü'nün yerine "tüm halkın devleti"ni getiren, Stalin'dir (SBKP 18.Kongre Raporu). Stalin, tek dünya pazarının varlığını reddetmiş ve bu yanlışını, Lenin'in hâlâ doğru olan bir görüşünün geçersizleştiği iddiasına dayandırmıştır. (*Son Yazılar*)

Devrimci tutum, *İşçinin Gazetesi*'nin aynı sayısında yazıldığı üzere, "Stalin'in yanlışlarının doğru bir eleştirisini yapmayı, ama işçi sınıfı düşmanlarının Stalin'e karşı yürüttükleri saldırı furçasında da doğru safta durmayı" gerektirir. *Mücadele* yazarları ise bize suçlamalar yöneltirken, Stalin'in yanlış görüşleri hakkında tek görüş getirmiyorlar!

Herhalde Stalin'in yanlış yapmadığını düşünüyorlar ki, Gorbaçov'u ortaya çıkarmanın "Stalin sonrası" ekonomizm ve revizyonizm olduğunu (s.116) savunuyor,

Stalin'i "temize" çıkartan şu değerlendirmeleri yapıyorlar:

"SBKP'nin 20.Kongresi'nden bu yana, revizyonizmin evrimi Gorbaçovculuğa, yani karşı-devrimci burjuva reformizmine dönüştü." (s.152)

Bu görüş gerçeği yansıtmıyor. "20 yıldır aynı şeyleri söylüyoruz" diye öğünmenizin alemi yoktur. Stalin'in yukarıda saydığımız, siyaseti ideolojinin önüne koyan yanlışlarının bir tanesi yoktur ki, Stalin sonrası SBKP liderlerince yinelenmemiş, "ilerletilmemiş" olsun. Gorbaçov, bu sürecin son aşamasında Marksizm dışına bir sıçramayı temsil etmektedir.

Dünya devriminin canalıcı sorunlarına yabancıdır

Kitabın, *İşçinin Gazetesi*'nin 8.sayısında yayınlanan dünya değerlendirmesine getirdiği eleştiri şöyle diyor:

ELEŞTİRİ: *Devrim minimum tabanda yapıldı görüşünüz, Stalin'de suç arama'nız "devrim erken yapıldı"ya çıkar. Siz Stalin döneminde Sovyetler Birliği başka ülke halklarını sömürdü diyorsunuz? Kimi sömürdü? (s.116-117)*

Mücadele yazarlarının özünü anlamadıkları ve eksik aktardıkları bölümde şu değerlendirme yer alıyordu:

"Rusya'da devrim, sosyalizm için minimum bir taban üzerinde gelişti. Bunun getirdiği tarihsel bir açmaz vardı. Böyle bir üretim güçleri tabanında kurulacak toplumun, başkalarını da sömürmeden, ekonomik yarışmayla emperyalizmi geçmesi olanaksızdı.

"Sovyetler Birliği'nin ekonomik yarışma içinde emperyalizmi geçmesi bir yana, halkına ileri kapitalist ülkelerdekine benzer bir yaşam düzeyi sunamadıkça emperyalizm karşısında tutunabilmesi, likidasyon tehlikesini atlatabilmesi son derece zordu.

"Zorun başarılmasını ikinci noktayla bağlıdır: Sovyetler Birliği'nin büyük görevi, dünyadaki devrim oluşumlarına her yoldan yardım etmektir. Oysa Sovyetler Birliği'nin tek misyonu, Lenin öldükten sonra giderek artan biçimde emperyalizmi barış içinde ekonomik yoldan geçmeye kaydırıldı... Dünya devrimci gelişmesinin kanalı yanlış yöne çevrildi." (*İşçinin Gazetesi*, sayı:8 s.7, 23 Mart 1990)

Kitap yazarları, bu önemli konuya "devrim minimum tabanda olmuş! İşte sorunların sihirli kaynağı! Ama bu sefer Lenin'i ve Leninist kesintisiz devrimi nasıl savunacaksınız?" biçiminde, dalga geçerek yaklaşıyorlar.

Rusya'da devrim tabii ki "sosyalizm için minimum bir taban üzerinde" gelişti. Emperyalizmle birlikte dünya bir bütün olarak sosyalizm için olgunlaşmış, Rusya'da da kapitalizm egemen olmuştu. "1917 öncesi Rusya'sı, endüstrinin gelişme düzeyi açısından orta derecede

gelişmiş, ülkenin tümü düşünülürdüğünde geri bir ülkeydi." (R.Yürükoğlu, *Yaşayan Sosyalizm*, 1982, s.98) Hayır, öyle değildi diyorsanız, kanıtlarınızı görelim.

Görüş getirmiyor, "ama bu sefer Lenin'i ve Leninist kesintisiz devrimi nasıl savunacaksınız?" diye konuşuyorsunuz. Rusya'da devrimin sosyalizm için minimum tabanda gerçekleşmiş olması ve (teorik olarak kapitalizmin gerçekleştirebileceği görevler yerine getirilmediği için) komünistlerin sırtına ek görevler yüklemiş olması, devrimi "kesintiye" uğrattır mı?

Devrimin sosyalizm için minimum tabanda gerçekleşmiş olması, sosyalizm kuruculuğunun olağanüstü zor olacağını anlatır. Geri bir tabanda başlayan Sovyet devrimini ilerletmenin bir yönü ekonomik gelişme, öteki yönü ise zayıf halkalarda Sovyetler'in devrimlere destek vermesi idi.

Stalin, dünya işçi sınıfı hareketinde devrimci çizginin desteklenmesini geri çekerek Sovyet devrimini besleyen bir atardamarı koparttı. Savunduğu iki pazar görüşünün bir sonucu olarak, Sovyetler'in tek misyonunu emperyalizmi "barış içinde ekonomik yarışma" ile geçmeye indirgedi.

Bu çizgi, başka halkların sömürüsüne dayanmadığı için de başarı şansına sahip değildi. Bu yarışta kendi sınırlı kaynaklarını aşırı zorlayarak sürdürmesi ise likidasyon tehlikesini güçlendirdi. Bugüne dikkatli bakın. SOSYALİST SİSTEM LİKİDASYONA uğramadı mı?

Siyasal tarih bilginiz eksiktir

ELEŞTİRİ: *TKP'deki ayrışma öncesinde SBKP politikalarına olduğu gibi angaje ediniz, SBKP kurucusuydunuz. Bunun M-L çözümlerine dayalı özeleştirisini yapmadınız. Şu andaki konumunuz 1980 öncesinin TKP'si ile aşağı yukarı aynıdır. SBKP'ye göre siyaset yapıyorsunuz. (s.111-114)*

Leninciler, dünya devriminin çıkarlarının her zaman savunucusu oldular. Sovyetler Birliği'ne sevgileri de, onun Marksizme ters politikalarına yönelttikleri eleştiriler de, *proletarya enter-nasyonalizmi* ile bağlıydı. "SBKP'ye angaje olma" sözünüz bizim bu tutumu muza gölge düşürmez.

İçinde yer aldığımız siyasal bütüne ilişkin olarak, hele başlangıçta yanlışlarımız olmadı mı? Oldu! R.Yürükoğlu, bunun muhasebesini ta 1979'da şöyle yapmıştı:

"O zamanlar Leninci kadrolar, gençliğin,

Karşı-devrim ve gericilik döneminin devrimcilere yüklediği temel bir görev, *Marksizmi öğrenmek ve ilerletmektir*

toyluğun, idealizasyonun, siyasal safliğin derin etkisi altındaydı... Kimse anasının karnından dört dörtlük Leninici olarak doğmuyor. Bilgi de azdı... Bildiğinde direndi, bilmediğini yuttu... Ama bir yandan da hızla

Leninizmin derinlerine inme süreci yaşıyordu, siyasal deneyim yükseliyordu. Bu gelişim, o dönemin sonlarına doğru, Lenincilerin kendiliğinden oluşan tutumlarını bilinçli bir siyasete doğru çevirdi: Yanlışları, eksikleri yüksek sesle ortaya dökmeyelim, doğrulara yapışalım. TKP herşeyi söylüyor, biz yapışalım doğrulara, hep onları söyleyelim ve "dirtılı" çıkmadan doğruları TKP'ye maledelim.

"Olaylar gösteriyor, yanlışmış. Bu tutum, ortacı yöneticilerin üstümüzdeki etkisi imiş." (R.Yürükoğlu, *III.Program ve Görevlerimiz*, 1979)

Biz yanlışlarımızı, "burjuvaziye tutum ne olmalı?" sorusuna "uzlaşmalı" yanıtını veren TKP yönetimiyle açık kavgayı başlatarak düzelttik. Dünya oportünizminin TKP'deki temsilcilerine karşı 13 küsur yıl yoğun bir teorik-pratik kavgaya verdik. Ürünleri gözönündedir: İşte biz, işte TBKP!

Durum böyleyken, kendi yanlışlarını "20 yıldır" sürdürmekle övünenlerin bizden imzalı mühürlü "özeleştirisi" istemeleri, Marksistlerin öteki akımlardan farkını sergilemeye yarıyor.

"SBKP'ye göre siyaset yapma" sözü de ucuz bir suçlamadır. Lenincilerin siyasal savaşıma yaklaşımlarının özü hep şu oldu:

"Dünya devriminin çıkarı, Sovyetler Birliği dahil, tüm parçaların çıkarından önde gelir." (Program)

Leninciler, SBKP'nin Marksizme ters politikalarına hiçbir zaman angaje olmadılar. Tersine, Sovyetler Birliği ve sosyalist ülkeleri, dünyadaki tüm devrimci savaşımlara destek verme görevlerini yerine getirmedikleri için eleştirdiler. SBKP'ye ve öteki KP'lere, sosyalizmin temel sorunlarına ilişkin uyarı ve eleştiriyi yaptılar:

"Dünya sosyalizminin somut koşullara ve öznel hatalara bağlı olarak olması gerekenden geride kalan demokratik yönü gelişmelidir. Sosyalist sistem, emekçi yığınların haklı istemlerini dile getiren bir demokratikleşmeye gitmek zorundadır. Gelişmeler zorluyor. Partiler bunu görmedikçe düşmanlar yararlanıyor." (*II.Leninciler Konferansı*, 1981)

Görüşlerimizin doğruluğunu, hayat ne yazık ki sosyalist sistemin likidasyonu ile kanıtladı. Ve biz, ortada KP kalmadığı bir ortamda, dünya işçi sınıfının komünist onurunu eskisinden daha güçlü bir inançla savunuyor, Türkiye devriminin teorik-pratik sorunlarına çözüm arıyor, işçi sınıfının ivedi istemlerini yükseltiyoruz. Bu durum, bizim "SBKP'ye göre siyaset yapmadığımızı" kanıtlar.

Bizim şimdiki konumumuzun "1980 TKP'si ile aşağı yukarı aynı olduğu"nu söyleyebilmek için, son 10 yıllık gelişmeleri, siyasal akımların bu dönemdeki

tavırlarını hiç izlememiş olmak gerekir.

Ulusçuluğunuz ve egosentrizminiz önemli bir zaafınızdır

Başvurduğunuz son propaganda silahı, "siz mültecisiniz!" dir.

ELEŞTİRİ: *Kendi kafanızla düşünmüyorsunuz, mültecisiniz, ülkemiz nesnellüğünde ve toprağında değilsiniz. Türkiyeliler devrimci bir hareket değil, halkından kopuk bir aydın hareketisiniz. (s.112)*

Bu eleştiride olağanüstü bir kavrayışsızlık ve ulusçuluk gizlidir.

En azından, bir hareket olduğumuzu ve aydın olduğumuzu (biz işçi sınıfının kolektif aydını diyoruz) kavramış olmanız iyi bir şeydir. Yazı boyunca gösterdik ki, biz ödünç akılla değil, kendi aklımızla yol alıyoruz. Ya siz? Fıkradaki "hep dövüşen ama ne için dövüştüğünü bilmeyen İrlandalı"ya benzemek için olağanüstü çaba harcıyorsunuz. Çünkü titiz "düşünmüyorsunuz"!

Mülteciliğin (hukuki değil) siyasal anlamı, kendi ülkesinin gerçeğinden uzakta olmaktır.

İşçinin Gazetesi de, *Kavga* da Türkiye'de yayınlanmakta, Türkiye işçi sınıfı hareketinin canalıcı sorunlarına değinmekte, Türkiye'de kavga vermekte ve okur-sempatizan sayısı, sizin de farkettiğiniz bir hızla artmaktadır.

Peki siz Türkiye'de misiniz? Görüşleriniz "ülke toprağına" mı basıyor? Hayır. Devrimci hareketin çoğunluğu gibi siz de Türkiye'de "mülteci"siniz. 22 milyon Alevi yurttaşın sorunlarını es geçiyorsunuz. 25 milyonluk işçi sınıfımızın birçok yakıcı sorununa çoğu kez teğet bile geçmiyorsunuz. Tek bir savaşım yöntemini ilke haline getiren "pratiğinizi" de, işçi sınıfına kavuşmanızın önünde ciddi bir engeldir.

Devrimciliğinizi saygıyla karşılız. Ama, "yeni sömürge", "Türkiye'nin emperyalistleşemeyeceği gerçeği", "sürekli faşizm", "bir 'örtü' olarak demokrasi", vb. görüşlerinizle, Türkiye gerçeğine yabancıdır.

"Ülke toprağı" derken, şaşırtıcı ölçüde ulusçu olduğunuzu görüyoruz. "Birileri, - bunlar en seçkin komünist de olsalar - dışarıdan gelip bizim yolumuzu çizemez", "devrim bir başka ülkeye nasıl ithal edilemiyorsa, Türkiye devriminin yolu, ideolojisi, stratejisi de ithal edilemez..." diyorsunuz. (s.172)

Kendini başka devletlerin çıkarlarına araç ederek, siyasal kazanım elde etme anlayışına tepki göstermekte sonuna kadar haklısınız. Ama bu, Marksizme "kökü dışarıda ideoloji" diyen burjuvazi gibi konuşmanızı haklı göstermez. İdeoloji "ulusal" değil, sınıfsaldır. Marksizm-Leninizm, dünya işçi sınıfının uluslararası bilimidir.

İman tazeler gibi sık sık yinedeğinin bir söz var: "Marksist-Leninistler kadar, Türkiye'de kafası net olan, dün söyledikleri bugün doğrulanan bir kesim yoktur." (s.76) Bu yazıyla, kendiniz hakkındaki bu değerlendirmenin doğru olmadığını göstermeye çalıştık. Karşı-devrim ve gericilik döneminin devrimcilere yüklediği temel bir görev, *Marksizmi öğrenmek ve ilerletmektir*. Enerjinizi bu yönde yoğunlaştırırsanız, hem kendinize katkı yapmış, hem de Türkiye işçi sınıfına savaşkan Marksist neferler kazandırmış olursunuz. ●

Osmanlı hilesi bir parti

Bugün, Türkiye işçi sınıfının ve toplumun öteki kesimlerinin ekonomik, demokratik ve siyasal örgütlenmelerinin dikkatle izlenmesi gereken bir dönemden geçilmektedir. Dünyanın içinde bulunduğu gericilik ve karşı-devrim döneminde siyasal yozlaşma ve erozyon alabildiğine artmıştır. Türkiye'deki sınıf mücadelesi de bundan etkilenmektedir.

Emperyalizm, Sovyetler Birliği'nin ve sosyalist ülkelerin mücadele alanını terk etmesiyle, saldırılarını azgınlattırarak, dünyanın her yerinde fütursuzca hareket etmeye başlamıştır.

Bu toz duman içerisinde işçi sınıfının ve emekçi halkın önüne bir dizi tuzaklar hazırlanmaktadır. Tuzakların en tehlikelileri, kendi yanındaymış gibi görünen siyasal örgütlenmelerdir. Yakın geçmişimizde çok iyi bilinen bazı siyasi kişi ve yapılar işçi sınıfının önüne yeni makyajlarla çıkmakta ve günün koşullarının da yardımıyla onu mayın tarlasına sürmeye çalışmaktadır.

Sosyalist Parti, tam da bu noktada her türlü olanağı kullanarak işçi sınıfının mücadelesini iğdiş etmeye başlamıştır.

Bu partinin gerek liderinin, gerek yapılanma biçiminin işçi sınıfına hatırlatılmasında büyük yararlar vardır. Sosyalist Parti'nin lideri Doğu Perinçek, Türkiye devrimci hareketi ve işçi sınıfı tarafından iyi bilinir. Kendisi, 25 yıldır aktif mücadele içinde olduğunu söylemektedir. Doğrudur, ama söylemediği, bunca zamandır kimin değirmenine su taşıdığıdır. 25 yıllık "mücadelesinde" işçi sınıfına, komünistlere ve devrimcilere karşı suç işlemiştir. 12 Eylül öncesi siyasi bir kimlik taşıyan herkes bunu bilir.

Doğu Perinçek'in ve o dönemdeki siyasal örgütünün, komünistleri, devrimcileri ihbar ettiği, örgütleri hedef gösterdiği, söylenti değil gerçektir.

O dönemleri yaşamamış, ama kimin ne olduğunu öğrenmek isteyenlere (hatta ne olduğunu bilmeden partili olan Sosyalist Parti üyelerine) önereceğimiz pratik şudur: 12 Eylül öncesi çıkan *Aydınlık* gazetesini tarasınlar. Özellikle tarihin ibresi faşist darbeye yaklaştıkça, bunların ihbarcılıklarının da arttığını görecektir. Faşist MHP'nin *Hergün* gazetesine, istihbarat nitelikli haberlerin ne kadar benzediğini görecektir.

Sosyalist Parti ve Doğu Perinçek bugün tekrar eski günlerdeki misyona soyunmakta, dünyanın ve Türkiye'nin bugünkü siyasal ortamında bir Osmanlı hilesi olarak örgütlenmeye çalışmaktadır. Siyasi faaliyetleri dikkatle izlendiğinde bu Osmanlı hilesi bütün çıplaklığıyla sırtılmaktadır.

Sosyalist Parti, gerek Ortadoğu

sorunlarına yaklaşımında, gerekse Kürt sorununa yaklaşımında kışkırtıcı ve hedef şaşırtıcı tavırlar almıştır. Körfez savaşında Irak'ı desteklemiş, gerekçesini anti-emperyalizme bağlamıştır. Irak'ın ABD'den geri bir ülke olması, hiçbir şey anlatmaz. Irak ve Saddam, bizzat emperyalizm tarafından ısıtılmış, hazırlanmış ve başta ABD ve İngiltere olmak üzere, emperyalist ülkelerin bölgedeki yeni paylaşımı için sıçrama tahtası olarak kullanılmıştır. Bugün, Körfez savaşından bir yıl sonra, bu gerçek iyice açığa çıkmıştır.

Sosyalist Parti'nin bu konudaki tutumu, anti-emperyalizm konusunda toplumun kafasının karıştırılmasına yönelmiştir. Anti-emperyalist mücadele, başka bir ülkeyi işgal ederek ve bölgede emperyalistleşmeye çalışarak verilmaz. Körfez savaşı anti-emperyalist bir mücadele değil, emperyalist bir savaştır. Faturasını bizzat Irak halkı binlerce ölü vererek ödemiştir.

Kürt sorunu karşısında ise Perinçek'in ve partisinin tutumu, *önceleri*, PKK'yı "meşru zemin" e çekme hesapları sırasında, Kürt milliyetçiliğine açık bono olmuştur. Sürekli olarak Kürt şövenizmini körüklemişlerdir. *Teori ve 2000'e Doğru*'da Kürt halkını küçük düşürecek kadar şoven yazılar yazan, bu halkın haklı davasına zarar veren Cemşit Bender *partinin yönetimindedir*. Bütün bunlardan aslında yalnızca Türkiye burjuvazisi kazançlı çıkacaktır. Çünkü bu gelişmeler Türkiye burjuvazisinin bölgeyle ilgili niyetlerinin alt yapısını döşemektedir.

Doğu Perinçek, hesapların yanlış çıktığının anlaşıldığı *son dönemde* ise, Kürtleri, milliyetçilik yapıyorsunuz diye eleştirmeye başlamıştır.

Oysa, ulusal sorun konusunda komünistlerin tezi bellidir ve doğrudur.

"Bugün Türkiye'de ulusal sorun Kürt sorunudur. Türkiye devleti sınırları içinde Kürt ulusu ezilen ulustur. Türkiye Kürdistanı Türkiye'nin iç sömürgesidir."

"Ulusal sorunda komünistlerin ilkesi 'ulusların yazgılarını kendilerinin belirlemesi' hakkıdır."

"Ulusların kendi yazgılarını özgürce belirleme hakkını savunmak, ayrılmayı savunma anlamına gelmez. Ayrılmaya hakkın öteki yüzü birleşme özgürlüğüdür. Pratikte ayrı devlet kurulmasını destekleme, işçi sınıfının genel çıkarları çerçevesinde belirlenir. Komünistler genel olarak ulusların küçük ulusal devletlere parçalanmasını değil, onların kardeşçe, her türlü ulusal baskıdan kurtulmuş olarak gönüllü birliğinin sağlanmasını isterler."

"Komünistler, Kürt sorununda ayrılmayı değil özgür birleşmeyi istiyorlar. Ayrılmaya özgürlüğünün olmadığı yerde birleşme özgürlüğünden söz edilemeyeceğini biliyorlar."

"Kürt komünistlerinin görevi, Kürt ulusunun öteki uluslarla birleşme özgürlüğünü ve tüm ülkelerin işçilerinin birliğini savunmak, ezilen ulus dar görüşlülüğüne ve ulusçuluğa karşı savaşımdır. Bunlar, pro-

letarya enternasyonalizminin yüklediği görevlerdir.

"Ayrılmaya hakkı da, birleşme özgürlüğü de, ancak tam demokratik bir ortamda yaşama geçebilir. Türkiye'de finans-kapital erki yıkılmadan Kürt halkı kendi yazgısını özgürce çizemez."

"Düşman ortaktır. Tek seçenek, tek bir devrim hareketinde güçleri birleştirmektir."

Dahası, Türkiye'nin bugünkü ekonomik ve siyasal düzeyini olduğundan çok daha geri gösteren tezleri tekrarlama, Sosyalist Parti'nin kafaları çarpıtmaya ve bulandırmaya yönelik bir başka davranışdır. Türkiye'de üretim ilişkilerinin ve biçimlerinin tartışmasız kapitalizm içerikli olduğu günümüzde, bu partinin genel başkanının hâlâ feodalizmi öne sürmesi, insanın tüyletini diken diken ediyor. Bakın Perinçek ne diyor?

"Türkiye'de sol farkında değildir ama, bugün Güney Doğu Anadolu'da anti-feodal devrim başlamıştır ve Türkiye devrim sürecine girmiştir. (...) Köylülük siyaset sahnesine çıkmaktadır. Demek ki, Türkiye'de gerçek bir cumhuriyet kurulacak, gelişmeler onu gösteriyor. (...) Türkiye'de bir anti-feodal devrim yaşanıyor. (...) Anti-feodal devrim başlamıştır ve ağalar, aşiret reisleri yer yer kaçmaya başladı. Otoriteleri darmadağın oluyor."

Doğu Perinçek bunları neden yapıyor? Devlet-tekel kapitalizminin, finans oligarşisinin egemen olduğu, emperyalistleşmeye boğuşan bir Türkiye'de anti-feodal devrim ne demek oluyor? Bunlar Türkiye burjuvazisinin değirmenine su taşıyan davranışlardır. Partisinin "sosyalist" adı taşıması da buna araçtır.

Kendisini, "devrim için öncü parti" gibi büyük laflarla niteleyen Sosyalist Parti'nin, devrimden ne anladığını, "Demokratik Halk Devrimi" tezinde görebiliriz. Kapitalizmin bu aşamasında hâlâ burjuvazinin önündeki feodal artıkları temizlemeyi kendilerine görev edinmişler! İşçi sınıfının mücadelesini çarpıtmaya, yolundan çıkartmaya alışıyorlar.

Modern bir sınıf olan işçi sınıfının

devriminin nasıl olması gerektiğini şöyle özetleyebiliriz:

"Kapitalist bir ülke olan Türkiye'nin önündeki toplumsal devrim aşaması sosyalizmdir."

"Türkiye'de sosyalizmin maddi ön koşulları vardır. Bu ön koşullar en somut anlatımını devletin ekonomideki rolünde ve devlet-tekelci kapitalizmde bulur."

"Türkiye'de ana düşman yerli finans oligarşisi ve emperyalizmdir. Türkiye devriminin önündeki adım, halk sınıflarının savaş birliği ile bu düşmanı erkten alaşağı edecek, iktidarın sınıf karakterini değiştirecek siyasal devrimdir."

"Türkiyenin somut koşullarında ileri demokratik halk devrimi olarak adlandırığımız siyasal devrim anti-emperyalist, anti-tekelci, anti-faşist, anti-sömürgeci

bir devrimdir. İleri Demokratik Halk Devrimi'nin nesnel mantığı toplumsal devrime yolu temizlemek, kesintisiz bir süreç içinde sosyalizme açılmaktır."

"Bu nedenle, işçi sınıfının toplumsal devrimdeki ilk adımı, kendisini yönetici sınıf konumuna yükseltmektir. Bu da demokrasi savaşını kazanmak demektir."

"Demokratik devrim burjuva özlü devrimdir. 'Burjuva demokratik devrimin içeriği, ülkenin toplumsal ilişkilerinin (sistemlerinin, kurumlarının) feodalizmden arınmasıdır.' İleri demokratik halk devriminin, kapitalizmin önündeki engelleri temizlemek gibi bir görevi yoktur. O, finans-kapitale karşıdır."

"Demokratik devrim genel olarak orta burjuvazinin, özellikle kır burjuvazisinin de işine yarar. İleri demokratik halk devriminin böyle bir işlevi yoktur."

"Bunlar ileri demokratik devrimin daha ileri içeriğini gösterir." (Program)

Görüldüğü gibi komünistlerin bu konudaki görüşleri gayet nettir. Bulanık suda balık avlamaya çalışmazlar. Bu düşüncelerini her türlü zorluğa rağmen başta işçi sınıfı olmak üzere toplumun bütün emekçi kesimlerine ulaştırırlar.

Sosyalist Parti'nin ruh halini ve asıl niyetini, parti yayınlarından ve Perinçek'in konuşmalarından anlıyoruz. Türkiye solundaki savrulma ve erozyon nedeniyle oluşan göreceli boşluğu doldurmaya çalışmaktadırlar.

Parti programlarında hiçbir partinin devamı olmadıklarını söyleyip aklamaya çalışıyorlar:

"Sosyalist Parti yeni bir partidir. 1980 öncesindeki sosyalist partilerden herhangi birinin devamı değildir." (Sosyalist Parti Programı)

"Bu partinin 70 yıllık bir geçmişi vardır. Bu parti 70 yıllık bir köke dayanıyor." (Perinçek'in Londra konuşmasından)

Legal olanaklardan yararlanmayı legalizm fetişizmine dönüştürerek işçi sınıfı hareketini likidasyona uğratmaya çalışan bu topluluk, işçi sınıfını kandıramayacaktır. İşçi sınıfı ve komünistler bu türleri daha önce çok görmüştür.

Doğu Perinçek'in geçmişi, geleceğinin aynasıdır. ●

DİSK Genel Kurulundan ibret verici görüntüler

Kendinizi tanıtır mısınız?

- Adım Rıdvan Budak, DİSK yönetim kurulu üyesi ve Lastik işçileri sendikası genel başkanım.

Tüzük taslağına nasıl bakıyorsunuz?

- Tüzük taslağı henüz komisyonda, neticelenip geldikten sonra değişiklikler yapılacak ve kongre karar verecek.

Tüzük taslağı basına yansıdı. Önce Kavga'da, geçenlerde de 2000'e Doğru'da bazı haberler çıktı. Bu yazılanlar hakkında ne söyleyeceksiniz?

- Bu derginin söylediği her şey asılsızdır. Çalışma Bakanlığı da orada söylenenleri bana sordu. Yirmi tane sendikacının huzurunda herkes çalıştığı sürenin dışında hiçbir hak iddia etmeyecektir, arkadaşların hepsi aynı görüştedirler dedim, onu yazmadılar.

Tüzüğü hazırlayanlar da mı aynı görüşte?

- Hazırlayan arkadaşlarda bir yorum farkı var tabii, ama bu yorum farkını şimdi kökten halledeceğiz, 2000'e Doğru dergisinin söylediklerini boşa çıkaracağız.

Bir değişikliğe uğraması gerekiyor yani değil mi?

- Henüz taslak durumundadır. Tartışılacak ve tüzük şeklini alacaktır.

İşçi sınıfı emeği ile DİSK'i yarattı ve mal varlığı var, milyarlar tutuyor. Bu işçi sınıfının kendi emeğidir. Buna sahip çıkacak... (Rıdvan Budak söze karşılıyor)

- Gerçek şu, 12 Eylül olduktan sonra bizim sendikalarımızın tümünü 10'ar defa Maliye müfettişleri incelediler, hiçbir şey çıkaramadılar. Şimdi bunca yıl namusuyla, onuruyla, haysiyetiyle sendikacılık yapmış insanları, sanki kapkaççıymış gibi göstermeye çalışmak, en azından ahlaksızlıktır. Kendine bunu ilke edinmiş bir örgütün, bu ilkelere bağlı yöneticilerinin uygulamaları, tüzük neticelendiği zaman görülecektir. Türkiye kamuoyu, bundan sonraki çalışmalarda da görecektir. Bu türden davranışlarla DİSK'i küçültmeye çalışmak, DİSK yöneticilerini karalamaya çalışmak, ahlaksızlıktan başka hiçbir şey değildir.

Yani işçi sınıfının alınterine sahip çıkılıyor mu diyorsunuz?

- Sonuna kadar sahip çıkılacaktır. Sonuna kadar hakları korunacaktır. Sonuna kadar işçilerin bundan sonra Türkiye'de daha etkili olabilmesi için bu uğurda harcamalar yapılacaktır.

Zararlar da devletten çıkarılmalı, işçi sınıfından çıkarılmamalı diyorsunuz, değil mi?

"Yeni" Disk'in tüzük kongresi, 7 Aralık 1991 tarihinde meslekten yöneticiler ve "gizli" çağrılmış seçme delegelerle toplandı. Kongre, hangi sendikacının ne kadar hizmet ödeneği, ücret vb. alacağına ilişkin tüzük maddelerini de görüştü. Kavga muhabirlerinin Disk genel kurulunun ara verdiği sırada çeşitli delege ve yöneticilerle yapmış olduğu miniröportaj, "toplumsal mutabakatçı" Disk'teki hava hakkında aydınlatıcıdır

- Devletten davacı olmak isteyen olur, ama hiçbir şekilde işçinin tek kurşuna kimse hakkı dışında dokunamaz.

Nasıl bir DİSK hedefliyorsunuz?

- Çalışanlara insanca yaşayacak olanakları verebilecek, Batılı toplumlardaki sendikal anlayışların yaptığı görevleri yapabilecek, bu olanakları sunacak bir DİSK yaratacağız.

Peki, Türk-İş'e nasıl bakıyorsunuz?

- Türk-İş'in başından beri uyguladığı sendikal anlayışın kontrollü sendikacılık olduğunu söylüyorum. Kendini düzeltmesini diliyorum. Her alanda olduğu gibi sendikal alanda da rekabetin, daha iyi çalışan kesimlere olanaklar sağlayacağını düşünüyorum.

Sendikal rekabetin daha iyi olanaklar sağlayacağını düşünüyorsunuz. Özal da, "iş hayatında olduğu gibi sendikalar arasında da rekabet olmalı" di...

- Turgut Özal hayatında bir kez doğru söylemiştir o zaman. DİSK ile Türk-İş'in birlikte var olduğu yıllarda, çalışanların haklarında, ekonomik ve demokratik planda önemli yükselişler vardır. Bugün eğer bu olmuyorsa Türk-İş'in yalnız başına kalmasından kaynaklanıyor. Tek başına kalan, rakipsiz olan bir sendikal hareket hiçbir işlev yapmıyor. Patronlara teslim oluyor. Oysa "DİSK var, yarın gelir biz hizmet etmezsek örgütler" endişesinde olan Türk-İş, biraz daha kendisini derleyip toparlar.

DİSK'in kurulmasıyla Türk-İş'in kendisini toparlayacağını söylüyorsunuz. Peki 2 sendika olduğu zaman işçi sınıfının bir kısmı Türk-İş'te kaldı, bir kısmı DİSK'e geldi. Böylece sendikal rekabet oldu. İşçi sınıfı bölündü.

- Niye bölünme olarak alacaksınız? İşçiler özgürce sendika seçtiği zaman, yani Batılı anlamda bir özgürlük gerçekleştiği zaman, bir çağdaşlaşma yakaladığı zaman, belki tümünden DİSK'i tercih edecektir. Türk-İş'e gerek kalmayacaktır.

Turgut Özal sendikal rekabet konu-

sunda doğru söylemiştir, diyorsunuz. Aynı düşünüyorsunuz.

- Sen neyi söylemek istiyorsun, ben onu anlamadım da, Turgut Özal neyi söylemiş nerede söylemiş bilmiyorum. Sendikal rekabette fayda vardır, onu söylüyorum.

Kendinizi tanıtır mısınız?

- İsmim Zeki Merdol, Genel-İş sendikası eski delegeyim.

Tüzük taslağına nasıl karşılıyorsunuz?

- Bu genel kurulda belli olacak, şimdi birşey söyleyemem.

Daha önce okumadınız mı?

- Hayır okumadım.

Genele açık hazırlamadınız mı?

- Yok.

Nasıl bir DİSK düşünüyorsunuz?

- DİSK'in temel ilkeleri var. Şimdi de öyle devam edecektir.

İşçi sınıfının sendikal birliği hakkında ne düşünüyorsunuz?

- Ö ileri bir tarihte. DİSK karar organları bu konuda karar verecektir.

Türk-İş'e nasıl yaklaşıyorsunuz?

- Türk-İş'in bize yaklaşımına bağlı. Bu konuda, DİSK hakkındaki açıklamayı DİSK genel kuruluna soracaksınız.

DİSK genel başkanı Abdullah Baş-türk'ün 1 Eylül'de bir açıklaması vardı. "Türk-İş'te birleşme konusunu kongre sırasında ve sonrasında ele alacağız" demişti. Daha sonra ca "mümkün değil" dedi. Bu farklı yaklaşımlar için ne düşünüyorsunuz?

- Bu konuyu yürütmeye soracaksınız.

Sizin yaklaşımınız yok mu?

- Neler söylemem gerekir, mümkün değil, yanlış yorum yapılır.

Nasıl yaklaşılmalı sizce?

- Eğer Türk-İş DİSK'in ilkelerini kabul ediyorsa sorun yok.

Türk-İş'le görüşmeyi düşünüyor musunuz, bu yönde bir çalışma var mı?

- Bu konu basına açıklandı ama.

İki farklı yaklaşım oldu, önce evet görüşülebilir, sonra mümkün değil, dendi.

- Mümkün değil denmişse Türk-İş'in yaklaşımı yanlıştır ondan.

Bu süre içinde görüşüldü mü Türk-İş'le?

- Hayır, zaten şimdi DİSK yasallaşmaya uğraşılıyor. Yasallaşmaya uğraşan bir şeyde de bu kadar soru yöneltmesi bana göre bıkırtıcı bir yaklaşım. Yanlış efendim, yanlış. DİSK önce ilkelerini oturtacak tabii. DİSK hiçbir zaman birleşmeden art niyetle şey değil. Ama DİSK'in dün ne kadar lazımsa bugün de lazım olduğunu gözönüne alırsak, o şeyle yola çıkılması gerekiyor.

Önce DİSK kurulmalı sonra birlik görüşülmeli diyorsunuz.

- Kurulmalıdır ve şeyini almalıdır...

İşçi sınıfının sendikal birliğini savunuyor musunuz?

- Şu anda aynı şekilde tüm temsilciler burada.

Nasıl bir DİSK hedefliyorsunuz?

- Eskisi gibi kitlesel, güçlü bir DİSK.

Türk-İş'e nasıl bakıyorsunuz?

- Türk-İş'i tartışacak yer değil burası.

Tartışmayacağız, görüşleriniz nedir?

- Şu anda yeri değil...

İşçi sınıfının sendikal birliği hakkında ne düşünüyorsunuz?

- Birlik olmalı.

Nerede olmalı bu birlik?

- Tabanda olmalı.

Yani taban nerede karar kılırsa orada olmalı diyorsunuz değil mi?

- Evet.

Peki taban Türk-İş'te karar kılırsa ona katılacak mısınız?

- Birşey diyemeyiz.

Taban Türk-İş'te birlik derse siz buna olmaz mı diyorsunuz?

- Hayır, biz olmaz demiyoruz. Biz tabanın böyle bir karar vereceğini zannetmiyoruz.

Şu anda sendikal işçilerin %80'i Türk-İş'te örgütlüdür. Bu işçi sınıfının kararını göstermiyor mu?

- Geçmişte de öyleydi. Türk-İş'ten gelmedi bu işçiler, %90'ı DİSK'ten geldi. ●

FAŞİZM

Bektaş Kalender devrimci hareketin faşizm ve Türkiye'deki devlet üzerine görüşlerinin kısa bir dökümünü yapıyor

Türkiye'de 12 Eylül faşist döneminden sonra yapılan üç genel seçime, iki yerel seçime, 1984'lerden itibaren giderek artan işçi eylemlerinin yarattığı demokratik kazanımlara rağmen, "sol"lar hâlâ Türkiye'de faşizmin olduğunu söylemektedirler.

TKP-ML Hareketi'nin organı *İleri* dergisine göre, ülkede "faşist diktatörlük" var ve "anayasa değişiklikleri" ve "erken genel seçim" yaygarası" faşizmin başlıca demagojisidir. (sayı:86)

Emeğin Bayrağı da "faşist diktatörlük" tekerlemesinden kurtulamıyor. Seçimleri, "faşizmin demokrasicilik oyunu" olarak niteliyor:

"Faşist devlet 'erken seçim' sloganıyla siyasal gündemi belirlemeyi, ... devletin imajının onarılmasını ve özden yoksun demokrasicilik oynamayı amaçlamıştır." (sayı:48)

Devrimci Yol liderlerinden İbrahim Sevimli, 1988'de "devletin yukarıdan aşağıya ve bütünüyle faşistleştirilmiş olduğunu" söylüyordu. *Demokrat* dergisi de 1991 Türkiye'sini benzer bir yaklaşımla "okuyor":

"Türkiye'yi okumayı bilerseniz kapitalizmin demokrasi havariliğinin sadece boş olduğunu değil, bu boşluğun için bizim gibi ülkelerde faşizm ile doldurulduğunu da görürsünüz." (sayı:15)

Aynı "sol"un bir başka gazetesi *İşçilerin Sesi* ise Türkiye'de kronik "sömürge tipi faşizm" teorisinin(!) savunucusudur:

"Sömürge tipi faşizm teorisi kanıtlanmış bir teoridir." (26.sayı eki) (abç)

Bazı farklılıklarla aynı ideolojik zeminde yer alan (sosyalizme ve işçi sınıfına daha sempatik yaklaşması bu konumunu değiştirmiyor) *Mücadele*, ülkenin Batı'yla siyasal ilişkilerinin sıçrama gösterdiği 1950'den beri Türkiye'de faşizm olduğu görüşündedir:

"Yeni sömürgecilik ilişkileri içerisinde sistemin karakteri haline gelmiş faşizm, Batı ile girilen bu ilişkilerden, eksik gedik de olsa devşirilen bu politik kültürle kendisini örtmeye çalıştı. Bu gelişmeler içerisinde 1950'den bugüne bütün siyasal iktidarlar faşizmi, halk kitlelerine görünüşteki demokrasi uygulamasını, nispi ve sınırlı demokratik hak ve özgürlüklerin ardına sığınarak, demokrasi olarak yutturmaya çalıştılar." (sayı:20) (abç)

Mücadele'ye göre, nispi ve sınırlı demokratik hak ve özgürlükler olsa da, varolan, "sistemin karakteri haline gelmiş faşizm"dir.

Maocu gelenekten gelen *Halk Demokrasisi* dergisine göre, "bugün

yarı sömürgelerde faşizm özel bir durum değil, genel bir siyasal sistemdir. Burjuva demokrasisi buralarda olsa olsa istisnadır." (sayı:2) (abç)

Halk Demokrasisi'ne yakın konumlarında bulunan *Yeni Demokrasi*, burjuva demokrasisinin istisna olabileceğini bile kabul etmiyor:

"Bizim ülkemizin sosyo ekonomik koşulları içinde bir egemen sınıf rejimi, belki daha ehven biçimleri, 'yarı halleri', 'örtülü halleri' olabilir ama nitelik olarak ancak faşizm olabilir." (sayı:36)

TDKP Merkez Komitesi, 1988'de devleti "faşist diktatörlük" olarak tanımlıyordu. (agy, s.244) Şimdi kararsızlık içindedir. *Özgürlük Dünyası* şöyle yazıyor:

"Açık faşizm ile Bonapartizm arasında siyasal paralellik çizen siyasal akımlar, parlamento kurumunun yeniden eklenmesi ile 1983'te başlayan siyasal süreci, eylül rejiminin devamı, eylül rejiminin sivil görünümü devamı olarak tanımlıyorlar. Haklı ve yerinde bir tanımlama olduğundan kuşku duyulmamalı." (sayı:24)

Net olmayan, ürkek ve üstü kapalı bir değerlendirme. Türkiye'de faşizmin (sivil faşizmin) olduğunu ima ediyor.

Kürtçü ve PKK eğilimli olarak bilinen yayınlardan *Yeni Ülke* şöyle diyor:

"Oniki Eylül askeri diktatörlüğünün devamı ve sivil maskesi olan ANAP ve Özal iktidarı tükeniş aşamasına geldi." (sayı:48)

Aynı eğilimdeki *Özgür Halk* ise, "(Türkiye'de) burjuva demokrasisi geleceği yoktur, rejim 'yumuşama' mekanizmaları yaratmaktan uzaktır" demektedir ve devletin biçimini "faşist T.C.", "sömürgeci faşist diktatörlük", "sömürgeci faşizm", ya da "faşist rejim" olarak görmektedir. (sayı:5)

PKK'nın yayın organı *Serxwebun*'da ise, neredeyse her yazıda "faşist sömürgeci rejim"den söz ediliyor.

Ekim dergisi de benzeri bir tutum içindedir. *Ekim*, "24 Ocak kararları ve 12 Eylül faşist diktatörlüğü ile simgeleyen son on yıllık dönem" diyerek Türkiye'de faşizm olduğunu savunmaktadır. (sayı:44) Bir yandan da faşizm sözcüğünü geri çekmeye, derdini "burjuva düzen", "siyasal gerici", "burjuva diktatörlük" gibi sözlerle anlatmaya çalışmaktadır.

Buraya alamadığımız öteki "sol" akımların büyük çoğunluğu da Türkiye'de faşizmin sürekli yaşanan bir devlet biçimi olduğunu, "örtülü", "sürekli", "kapalı", "parlamentar" gibi sıfatlarla

savunuyorlar. 12 Eylül faşizmi çözülmüş ve yerini kısıtlı, güdük, geri bir burjuva demokrasisine bırakmış olmasına rağmen, bu görüşlerinde ısrar ediyorlar.

"Sol"lar, hayat karşısında ve ideolojik planda geri kalmışlardır. Bunu yakından görmek için faşizm tanımlarına bakalım.

SOLLAR FAŞİZMİ NASIL TANIMLIYORLAR?

Sollar, "faşizm" kavramını bir tekerlemeye çevirmişlerdir. *Yeni Ülke*, faşizmin "evrensel iki özelliği vardır: Biri emek düşmanlığı, diğeri de ırkçılıktır" diyor. (sayı:13)

"Emek düşmanlığı, ırkçılık, kanlı iktidar, zulüm makinesi olma", burjuva devletin ve ideolojisinin özellik ve işlevleridir. *Yeni Ülke*'nin tepkici, Marksizmdışı mantığıyla ise, burjuva demokrasisini emek düşmanı olmayan bir devlet biçimi olarak nitelendiriyor.

Özgür Halk, bu anlayışı daha da ilerletmekte, "sömürgeci faşist diktatörlüğün" 1987'den bu yana "kademe kademe kurumlaşan ve bunu yaşamın bütün alanlarında ileri düzeyde ifade eden" özel savaş rejimine yükseldiğini(!) yazmaktadır. (sayı:5) *Serxwebun* da farklı bir görüşte değildir. (sayı:116)

İleri dergisinin faşizm tanımı "baskı ve sömür, yoksulluk ve zorbalık"la bağlıdır. *İleri*'ye göre faşizm, hükümeti, yasaları, kurumlarıyla var. Burjuva demokrasisi ise bir "siyaset", burjuvazinin "oyunu"! (sayı:86)

Emeğin Bayrağı'nin faşizm tanımı çok kesin, "net":

"Politik özgürlük yoksunluğuyla karakterize olan faşist diktatörlük koşulları..." (sayı:49)

Kapitalizm altında politik özgürlükten söz edilemez. Politik özgürlük işçi sınıfı öncülüğünde devrimle kazanılır. Ama *Emeğin Bayrağı*'na sorarsanız, "politik

özgürlükten yoksunluk" burjuva devletin varlığıyla değil, yalnızca - onun bir biçimi olan - faşizmle bağlıdır. Bu, burjuva demokrasisini aklamaktır.

Devrimci Yol'un Avrupa'daki kalıntılarına yayınlanan *Devrimci İşçi'nin faşizm tanımı ise şöyle*:

"Esasen faşizmin her türlü halka karşı ilan edilmiş bir savaştır. İster 'cuntalı' olsun, ister 'klasik' biçimiyle, isterse sömürge tipi faşizmin 'açık' ya da 'kapalı' icrasıyla: Faşizm saldırganlıktır. Faşizm kudurganlıktır. Faşizm kan dökücülüktür. Faşizm demokrasi düşmanlığıdır. Faşizm emekçilerin iliklerine kadar sömürülmesidir. Faşizm Kürt ulusuna uygulanan jenositir." (*Devrimci İşçi*, özel sayı, 30 Mart 1985)

"Zam, zulüm, işkence, işte faşizm"ci bu anlayış, nesnel olarak burjuva demokrasisini aklıyor. Bu tanıma *Demokrat*'ın katkısı, "ithal faşizm"(!) anlayışdır:

"Artık biliniyor; Emperyalizm eskiden beri bizim gibi ülkelere demokrasi değil, CIA ile birlikte soluk alıp veren, kontrgerilla ile teçhizatlandırılmış bir faşizm ihrac ediyor ve bu bizim gibi ülkelerin yönetim biçimi oluyor." (sayı:15)

Devlet biçimleri olan demokrasi ve faşizmi emperyalizmin "ihraç" ettiği birer "yönetim biçimi" yani "siyaset" olarak gören bu anlayış, faşizmin suçunu emperyalizme yükleyerek Türkiye burjuvazisini temize çıkarmaktadır. *Demokrat*, Türkiye'deki güdük ve baskıcı burjuva demokrasisine faşizm derken de, "Batı demokrasisi" hayranlığı yapmaktadır.

İşçilerin Sesi, Türkiye'de varolan - ama Batı'daki örneklerinin yanında 3.sınıf kaldığı için kendisini hayal kırıklığına uğratan - burjuva demokrasisini "sömürge tipi demokrasi", "sivil diktatörlük" olarak niteliyor. Buradan çıkan tanım da şöyle: Burjuva demokrasisi, "ordunun görevini sivil diktatörlük yerine getirdiği ölçüde, darbe ihtiyacı ve darbe siyasetinin 'sivilleşmesi'"dir. (26.sayı eki)

"Darbe siyaseti" diyen *İşçilerin Sesi*,

Sol Harekette

faşizmi ve demokrasiyi açık ve sivil faşizm *siyasetleri* olarak görmektedir.

Özde bu akımdan çok farklı yorumlar getirmeyen *Mücadele*, "emperyalizme bağımlılık ve yeni sömürgeleşme süreci üstyapıda ... sömürge tipi faşizmi ortaya çıkardı" demektedir. Sömürge tipi(!) faşizmin "gizli ve açık olmak üzere iki biçimde icra edildiğini" belirten *Mücadele* (sayı:20), burjuva demokrasisinin çeşitli unsurlarını faşizmin üzerinde bir "örtü" gibi sunmaktadır:

"Demokrasicilik oyunu, Latin Amerika, Güney ve Güneydoğu Asya yeni sömürgelelerinden farklı olarak ülkemizde, sömürge tipi faşizmin baskı ve terörünü maskeleyen için oynanan siyasal oyunun adıdır. (...) *Demokrasicilik oyunu sömürge tipi faşizmin özünde kendisidir. başka bir ifadesidir.*" (sayı:20) (abç)

... Demokrasicilik oyununun daha ete kemiğe büründüğü, *kısmi hak ve özgürlüklerle bezendiği* yeni sömürgelelerde seçimler ve parlamento, faşizmin üstünü kapatan örtüdür." (sayı:29) (abç)

Mücadele, faşizmi mutlaklaştırmakta, işçi sınıfının ve emekçi yığınların sınıf mücadelesi sonucundaki kazanımlarını "faşizmin örtüsü" sayarak küçümsemektedir. Faşizmi burjuvazinin olağan devlet biçimi sayıp demokrasiyi bir "siyasete" indirgemektedir. "Anti-demokratik faşizm-kısmi demokratik faşizm" gibi saçma tartışmalara kapı açması da cabası.

Mücadele de "ithal faşizm" görüşünün savunuculuğunu yapmakta ve "ABD, kendi ağı içerisine takılmış sömürge ve yeni sömürge ülkelere faşizmi ihraç eder" demektedir. Bu anlayış, Türkiye burjuvazisini, faşizmin ihraç-ithalinde köprü olmaktan başka rolü olmayan bir sınıf konumuna sokmaktadır.

"Faşizmi, tekelci burjuvazinin en çok palazlanmış kesiminin ırkçı, şoven azgın diktatörlüğü olarak tanımlamak tamamen isabetli olacaktır" diyen ve bir "süspansiyona" (!!) benzeten *Halk*

Demokrasisi, şöyle bir ayrım yapıyor:

"... Oligarşik diktatörlükler hak ve özgürlükler, sömürünün azgınlığı, emekçi sınıfların üstündeki diktatörlüğün şiddeti bakımından faşizmden tamamen ayrılırlar." (sayı:2)

TDKP'nin tanımına bakın: "Açlık, sefalet, baskı ve terör... Kısacası faşizm." (TDKP MK Bildirisi, Nisan 1985) Sanki bunlar, burjuva demokrasisinde yok!

Ekim dergisi de "örtülü faşizm" görüşünü savunmaktadır. Ona göre, Türkiye'de olağan devlet faşisttir ve faşist devlet, kriz dönemlerinde "şimdiki" gibi "şeffaflaşıyor", üstündeki "kutsal" demokratik örtüyü" atıyor. (sayı:48) *Ekim*'in anlayışında "hakların kısmi olarak kullanılabilirliği" dönemler geçicidir.

Aktardığımız bütün bu tanımlardan ve Türkiye değerlendirmelerinden çıkan, "sol"ların neredeyse tek bir siyasal hareketmişesine *aynılık* gösterdiği. Tepkici ve Marksizmdışı çözümlerler, hemen hepsinin ortak özelliğidir.

SOLLAR, FAŞİZM VE BURJUVA DEMOKRASİSİ

Aralarındaki ayrımı farkları bir kenara bırakırsak, "sol"ların faşizme ve Türkiye'deki siyasal yapıya ilişkin başlıca görüşlerini şöyle toparlayabiliriz:

- Türkiye'de faşizm, emperyalizmin (özellikle ABD emperyalizminin) "ihraç" ettiği, dışsal bir olgudur.
- Zam-zulüm-işkence = faşizm!
- Türkiye'de burjuvazinin olağan (kalıcı) devleti faşizmdir. Faşizmin faşist ve demokratik "siyasetleri" (açık faşizm-gizli/örtülü faşizm gibi) vardır.
- Faşizm, "politik özgürlükten yoksunlukla" karakterize olur.
- Burjuva demokrasisine, özellikle "Batı" demokrasisine, hayranlık. Burjuva demokrasisinin "gizlice" hedef gösterilmesi. - -

"İthal faşizm", komplo teorisi. "Bizim komplo teorisini reddedimiz; bu olasılıklara karşı çıkmamızdan değil, karşı-devrim de olsa, faşizm de olsa, ABD'de de planlansa, gerçekleşen olguyu söz konusu toplumun ekonomik-toplumsal-siyasal ortamı ve sınıflarının karşılıklı yer alımı içinde ele alıp anlamak gerektiğine inanmamızdandır. Çünkü sınıflar yer alımında yerine oturmuyor, dolayısıyla o toplumun güçleri içinde kavgası verilmeyen hiçbir plan başarı kazanamaz." (R.Yürükoğlu, *Faşizm ve Burjuva Demokrasisi*, Alev Yayınları, s.85)

Komplo teorisi, yerli sınıf güçlerini gözlerden gizlemekte, dünya ekonomisinin ve ülkenin içinde bulunduğu ortama bakmamaktadır. Faşizmin köklerini dünyaya çerçevesi içinde ama ülke ortamında aramak gerekir.

"Zam, zulüm, işkence" faşizm *değildir*. Bunlar kapitalizmin özellikleridir, burjuva demokrasisinde de yaşanır. Bunu dikkate almadan, "işin temelinde" baskı ve şiddeti görerek faşizm saptaması yapmak, soruna tepkisel yaklaşmak ve faşist olmayan bir devlete faşist demek yanlısına düşmek olur. Bu yanlış, "sol"ları daha sol yapmıyor, ama burjuva demokrasisini aklıyor.

Faşizm ve burjuva demokrasisi, aynı sınıf özüne sahip olmakla birlikte *farklı* burjuva devlet biçimleridir. Birini ötekinden ayıran özellik, baskı ve şiddetin derecesi, yoğunluğu değildir.

Faşist devletin belirleyici özelliği *monolitikliği*, yani yürütmenin tam egemenliğidir. Faşizm, yargıyı da yasamayı da yürütmenin altında, tek bir merkezi otorite altında toplar ve olağan yasalarla bağlanmaz. Faşizmin anayasası yoktur. Faşizm altında siyasal partiler-çoğulcu-seçimli demokrasi sistemi kaldırılmıştır. Faşizm yalnızca halka değil, burjuvaziye karşı da şiddet uygulamasıdır.

Faşizmin "olmazsa olmaz"ı değil ama, ergeç ulaşmaya çalışacağı özelliklerden biri de tüm toplumun *korporatif* örgütlenmesidir. Korporatifiklik, her çeşit sendika, dernek vb. örgütün (dolayısıyla sınıfların) devletin içine çekilmesini amaçlar.

Faşizm, finans-kapitalin, burjuva diktatörlüğünün kendini koruma yolundaki içgüdüsünden doğar. Egemen sınıf açısından "işlerin göreceli olarak rahat gittiği, sınıf savaşımının sönük durduğu dönemlerde ve ülkelerde faşizm hiçbir zaman gerçek bir tehlike olamaz, olamamıştır. Ne zaman ki ülkede sınıf savaşımı yükselir, keskinleşir, yığınlar kurtuluş yollarına yönelir, ne zaman ki burjuvazi 'bildik yöntemlerle' yönetemez olur, işte o zaman egemen güçler çıkarı faşizmde görür. Erkinin tehlikede gören burjuvazi çıplak diktatörlüğe, faşizme sarılır." (R.Yürükoğlu, *agy*, s.8) *Faşizm isteği yapısalıdır*.

Faşizm, burjuvazinin kalıcı bir devlet biçimi değil, olağanüstü bir devlet örgütlenmesidir. Acil geliş amacını gerçekleştirir gerçekleştirmez gidişinin yolu açılır. "Acil geliş nedenini ortadan

kaldırıldığında hemen gider mi, uzun erimli amaçları için zaman bulur mu, giderse nasıl süreçler işler, böyle sorular yanıtını siyasal güçler dengesinde bulur. Bu çeşit soruları, faşizmin ve karşılarının sağladıkları sınıfsal desteklerin oranı yanıtlar." (R.Yürükoğlu, *agy*, s.90)

Faşizm, rastgele bir baskı rejimi ya da "siyaset" değil, genel olarak emperyalizm döneminin, özel olarak da emperyalizme büyüme aşamasının karşı-devrimidir. Finans-kapitalin açık şiddete dayalı diktatörlüğü altında "rejimi kurtarma" çabasıdır. Yığınlar üzerinde en ağır şiddet uygulanmasını, şovenizmi kışkırtarak, silahlanarak, gerekirse savaşla dışa açılmayı, vb. kendi somut gereksinimlerinden hareketle savunan finans-kapital gurubu faşist diktatörlüğe öncülük yapar.

12 Eylül 1980'le gelen faşizmdi. 1982 Anayasası'nın kabulüyle faşizm çözülmeye başladı. Siyasal olarak gerici ama işleyen Anayasa'sı, Anayasa Mahkemesi, parlamento, MÇP'sinden HEP'ine, SP'sine kadar uzanan bir yelpazede siyasal partileri, genel/yerel seçimleri, hükümetlerin seçilmiş parlamentoya karşı sorumluluğu gibi özellikleriyle bir *burjuva demokrasisi* geldi.

Bugün Türkiye'de faşizm değil burjuva demokrasisi vardır. Elbette baskı, şiddet, zulüm, sömürü de vardır. Türkiye tipi burjuva demokrasisini 3.sınıf yapan, onu Batı Avrupa burjuva demokrasislerinden ayıran, kısıtlı, güdük, baskıcı kılan *temel* neden, Türkiye burjuvazisinin ılık Batı demokrasisinin dayandığı emperyalist süper kârlara sahip olmaması, ekonomik/siyasal manevra alanının dar olmasıdır.

Emperyalist aşamanın gereklerini yerine getiremeyen burjuvazinin içte sömürüyü yoğunlaştırması, ekonomik bunalımı azdırırken, halktaki öfke yükselir. Bu ortamda en ufak bir demokratikleşme, sınıf mücadelesinin daha da yükselmesini ve yeni devrimci durum olasılığının güçlenmesini getirir. Burjuvazinin nefesi ise tarihsel olarak Batı tipi demokrasiye yetmemektedir. Bu yüzden "ya devrim ya faşizm" ikilemi kalıcıdır. Devrimle olumsuzundan çözülmedikçe, faşizm tehlikesi güncelliğini korumaktadır.

"Sol"ların hak ve özgürlüklerin kısıtlılığına bakıp devleti "faşizm" olarak adlandırmaları yanlıştır. Burjuva demokrasisini "faşizm" olarak adlandıran "sol"lar Batı tipi burjuva demokrasisine hayranlık duymaktadırlar. Bunu açık açık söyleyenleri bile var:

"... Demokratik siyasal hareket faşizme karşı burjuva demokrasisini koymak istiyor. *İlericidir* ve devrimimiz bunu kapsamalıdır." (*Yeni Demokrasi*, Eylül 1991, sayı:36)

Burjuva demokrasisinin, hem de "ilerici" ilan ederek istenmesi, devrimci hareketin hızla gerileşmekte olduğunun çarpıcı bir örneğidir. İşçi sınıfı devrimcilerinin görevi işçi sınıfımızı kökenleri ve ideolojileri itibarıyla küçük burjuva olan "sol"ların etkisinden *korumaktır*. ●

Faşizm Fobisi

BU NASIL DEVRİMCİLİK?

Değerli Kavga dergisi,

Bu yazıyı sizlere yazış nedenim, çevremizde son günlerde hızını artırarak hatta yer yer şiddetlenerek gelişen, devrimci örgütlerin zora dayalı bağış kampanyalarıdır.

Bağış kampanyası, bizim deyimimizle bir özveri kampanyasıdır. Bu kampanya nasıl olmalı, nasıl olmamalıdır? Yazımda, düşünebildiğim ölçüde bu konuya cevap vermeye çalışacağım. Çünkü Paris'te bazı devrimci örgütler birçok konuda olduğu gibi bu konuda da ilkesiz ve zorba davranıyorlar. Bunun belgesel ispatını elime geçen bir belgeyi sizlere göndererek yapıyorum.

Şöyle bir yöntem düşünün! Bir devrimci örgüt kongresini yapıyor. İyidir, hayırlı olsun, başarılar dileriz. Tabanını ajite ediyor. Silahlı devrim, halk, işçi, köylü... Daha sonra bir bağış kampanyası açıyor. Öyle ya, devrimci örgüt gücünü işçi-köylüden, ezilen kesimden alır. Ve bu bence de doğru birşeydir.

Buraya kadar anlattıklarımızda ters birşey yok. Yalnız işin biçiminde yanlışlıklar var. O da kanımızca şu:

Bu örgüt, kongresinden sonra eline alıyor makbuzu, çevresindeki atölye ve lokanta sahiplerinin önüne - adamın vereceği parayı yazıp - koyuyor. "Borcun yirmi bin frank!"

Adam "abi yapma" diyor, "gözünü seveyim, çoluğum çocuğum var. Borçluyum, beş bin vereyim." "Yok, bir kuruş aşağı olmaz." Adam çaresiz, "abi yok, öldürseniz yok."

Paris'ten Ali Çınar adlı okurumuz, bazı devrimci örgütlerin zorla para toplama girişimleri konusunda bir mektup yolladı. Bu mektubu, zorla bağış vermediği için dövülen bir ilerici esnafın yayınladığı duyuruyla birlikte yayınlıyor, Kavga'nın geçen sayısında R.Yürükoğlu'nun da yazdığı gibi, devrimci örgütlerin kendi müttefikleri olan insanlardan zorla para toplama girişimlerine karşı olduğumuzu duyuruyoruz

Tehditlerin bini bir para. "Öldürürüz, dükkanını başına yıkarız, döveriz. Sana yirmi-dört saat müsaade, parayı bul getir." Adam parayı vermiyor, sopa yiyor ve ardından bir bildiri çıkartıyor ve devrimci örgütlere dağıtıyor. İşte gönderdiğim belge bu.

Şimdi devrimciler olarak, şapkamızı önümüze koyup düşünelim. Bu yöntemin devrimcilikle bir ilişkisi yok. Bu zorbalık, mafyalıktır. Yazımı zorbalığa uğrayan dükkan sahibini savunmak için yazmıyorum. Devrimci şiddet yerinde kullanılmazsa, yalnızca yanlış yapan örgüte değil, tüm devrimci harekete, devrime zarar verir. Yığınların tepkisine yol açar. Devrimcilerle işçi sınıfının, emekçi yığınların arasını açar. İşçi ve emekçileri o örgütten soğutarak, burjuvazinin isteyip de yapamadığını yapmış olur.

Doğru yöntem, devrimci örgütler için bağış kampanyalarının "gönüllülük ve yaratıcılık" temelinde olmasıdır. Özverisiz devrim olmaz. Ama yığınların gönlünü kazanmadan, dayatmayla sağlanan

"özveriden" de devrime hayır gelmez.

İşçi sınıfının diktatörlüğüne, devrim için özveriye evet, zorbalığa, dayatmaya, mafya yöntemlerine hayır!

☆☆☆

DUYURU

Devrimci demokratik kamuoyuna,

Devrimci demokratlar, anti-faşistler, komünistler. Yüreği demokrasi ve sosyalizm yolunda sevdade ve sevgiyle dolu, Kürt ve Türk halkı ve azınlık milliyetten insanlar. Dünyada olduğu gibi ülkemiz Türkiye'de de yıllardır gelecek güzel günler için emperyalizme ve her türden gericiliğe karşı, demokrasi ve devrim, sosyalizm mücadelesi yolunda şehit vermiş ve mücadele eden devrimci ve komünistler. Bizler, anti-faşistler olarak bu haklı mücadelenizde, ülke içinde ve ülke dışında pratikte bir dönem yerimizi aldık.

Gelinen noktada, pratikte içinde olmamıza rağmen, anti-faşist olarak mücadelemizi gönlümüzde yaşatarak, az da

olsa maddi ve manevi olarak - şahsında tutarlı bir demokrat olarak örgüt ayırmaksızın - gücümüz oranında destekledik ve desteklemek zorundayız. Çünkü çıkarlarımız ortak.

Biz halkız, sizler komünist örgütler halkın dertlerine, onların demokratik taleplerine sahip çıkmak zorundasınız. Halk olmazsa sizler var olmazsınız. Komünistler gıdasını, varlığını, gücünü halktan alır. Bunun için siz devrimciler halkın dertlerine, halka yapılan haksızlıklara her alanda olduğu gibi burada da sahip çıkmalısınız. Aksi halde hiçbir komünist hareket başarılı olamaz.

İşte gelinen noktada Paris'te halk devrimci örgütlere kuşkuyla bakıyor. Güvenini kaybediyor, o güzel mücadeleniz nefrete dönüşüyor. Bu konuda tüm devrimci örgütleri duyarlı olmaya devat ediyorum. Bu soruna köklü çözüm getirilmesini talep ediyorum.

Devrimciler ve komünistler nasıl gönüllü mücadele ediyor ise, devrim ve halk uğrunda canını veriyorsa, her sene geleneksel bağış kampanyasında da esasta gönüllük ve

hoşgörülülük kişilerin iradesine bırakılmalıdır.

Devrimci bağışlarda anti-faşist demokrat esnaflar üzerindeki devrimci şiddet kaldırılmalıdır. Devrimci şiddetin kimlere kullanılacağını devrimciler, komünistler çok iyi bilmelidirler. Aksi halde başarılı olamazlar.

Şahsınızda, bağış kampanyasında ben de devrimci bir örgütün saldırısına uğradım. Hunharca dövüldüm. Kendi dilleriyle dedikleri gibi tekme ve postalları yedim. Ama hangi devrimci örgüt olursa olsun, ben bunu hiç hak etmemiştim. Şahsınızda protesto ediyorum. Bu tür olayların demokrat anti-faşist halktan olan insanlara yapılmamasını talep ediyorum. Her halükarda kabul etmiyorum.

Çünkü bizler faşist halk düşmanı, ulusal hain, işbirlikçi değiliz. Devrimin ve devrimcilerin yanındayız. Bu tür insanlıkdışı olaylar kime olursa olsun yapılmamalıdır. Biz polise gidemeyiz, bizim polisimiz halktır. Biz burjuva mahkemelerine gidemeyiz, bizim mahkemelerimiz tutarlı komünistler ve devrimcilerdir. Bunun için de sizlere geliyorum.

En doğru kararı siz komünistler verirsiniz.

Paris'te esnaflar üzerindeki devrimci şiddete son!

Gönüllü bağışa evet! Zorla dayatılan bağışa hayır!

Yaşar

NOT: Bu mektubumu Paris'teki devrimci örgütlere veriyorum. Tüm komünist örgüt merkezlerine gönderiyorum. ●

68'LİLER BİRLİĞİ VAKFI

DÖNEKLER KULÜBÜNE BUYRUN

68'in devrimci ruhu bugün işçi sınıfının kavgasında yaşıyor

Dünya çapında karşı-devrim ve gericiilik halkların üzerine çöktüğü, devrimci harekette de hızlı bir çürümenin yaşandığı şu sıralarda "68'lilik" oldukça revaçta. Kimi eski solcular, şimdi "68'liler Vakfı" girişiminin başını çekiyorlar.

Vakıf girişimi, "toplumun bütün sınıf ve tabakaları" arasından "hiçbir siyasi önyargı taşımadan ve önyargıya kapılmadan, 68 kuşağından olan herkesi ve herşeyi" içine alacak, hatta "kendilerini 68 kuşağından sayanların" da katılacağı bir projeymiş.

68'liler Birliği Vakfı, 68'liler Birliği Derneği, 68'liler Birliği Kooperatifleri, ticarethaneler kuracak. 2 milyonu bastırana "kültür" merkezi üyeliği. Burada, 68'lileri (ya da kendini 68'li sayanları) "biraraya getirecek ve birarada tutabilecek"(!) konferans salonu, spor salonu, sergi salonu, lokal, lokanta, misafirhane, bahçe, açık spor-oyun alanı, vb. olacak.

Yöneticilerinin anlattıkları kadarıyla, 68'liler Vakfı, bir tür Emekli Dönekler Kulübü (Şehir Kulübü'nün enteli, Anadolu Kulübü'nün "sol tandanslı") olacak. "68'lilik ruhunun demokratizmi" diyorlar, demek ki sağa sola, tüm sınıflara açılacaklar!

Manifesto'da şöyle yazar: "Burjuvazi... şövalyelik ruhunu, duygusallığı,

bencil hesabın buzlu sularında boğdu... Kişisel değeri bir mübadele değeri haline getirdi..."

68'liler Vakfı da, sermayesiz kalan emekli döneklerin, 68'ler kuşağının temsil ettiği saf, temiz, devrimci değerleri sermayeye "tevdî" (çevirmeyi) etmeyi hesapladıkları gerici bir girişimdir.

Girişim komitesi, ağızda sakız ettiği "kuşağın karakteristiği"nin ne olduğunu bir türlü koyamıyor. Neden-siz değil. 68' kuşağına damgasını vuran özellik, bütün benliğini vererek, gözünü budaktan esirgemeyen devrimciliğidir. 1968'lerin yiğit ve temiz, ama deneyimsiz devrimcilerinin bir kısmı burjuvazinin idam şehpasında, kurşunlar altında destanlaşırken, bir kısmı da

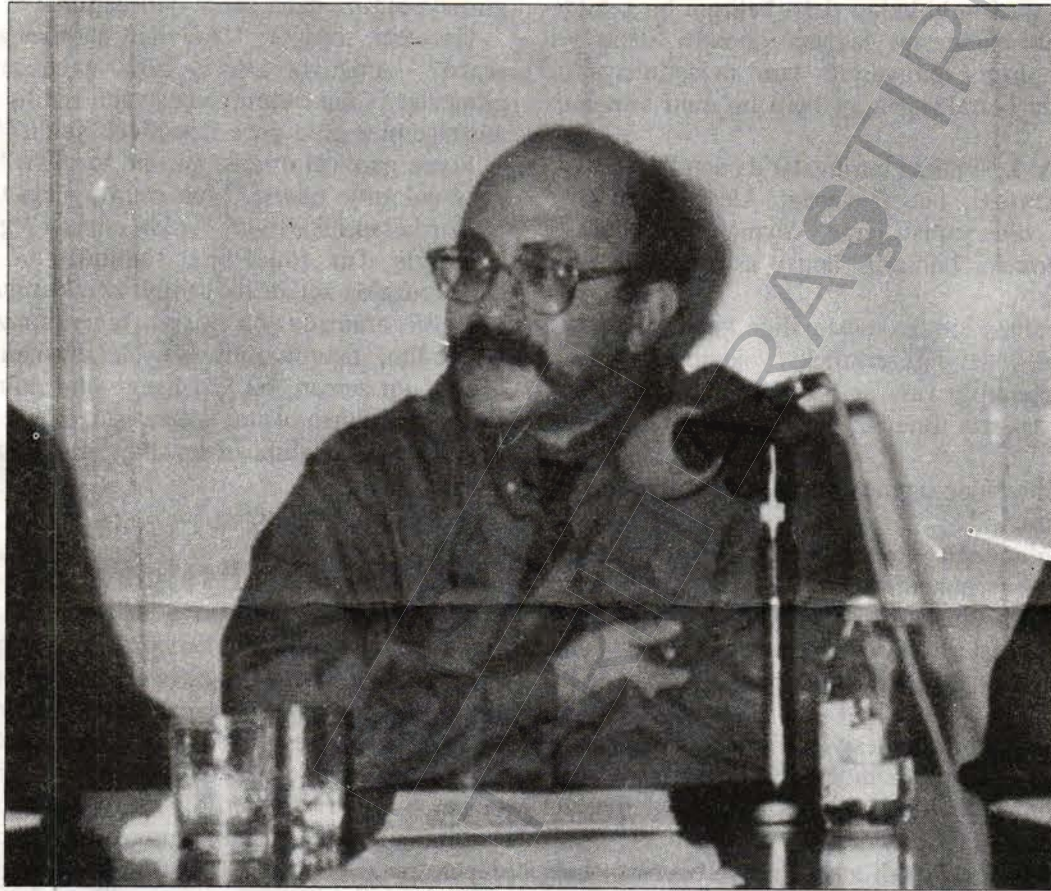
68 ruhunu yaşatacak tek gücün işçi sınıfı olduğunu öğrendiler. Devrimci hareketin birçok lideri, kadrosu 68'lidir.

1968'ler, dünyada yükselen devrimci dalganın üniversite gençliğinde, kır yoksullarında büyük bir hareketlenme yarattığı, ve ezilen yığınların öncüsü olarak Türkiye işçi sınıfını öne çıkardığı bir dönemdir. "68' ruhu"nu bugün yaşatan tek gücü vardır: Türkiye işçi sınıfı! Deniz'lerin, Sinan'ların, İbrahim'lerin, ser verip sır vermeyen nice yiğitlerin temsil ettiği değerler işçi sınıfında yaşıyor.

"68'liler Vakfı", 68'i "gençlik heyecanları" hanesine yazıp, burjuvazinin değirmeninde un olanların fiziğini ve ruhunu güzel yansıtır. ●

Yol düşkünlerinin başa geçtiği katar yürümez

17 Kasım 1991 tarihinde Hamburg Alevi Kültür Merkezi'nde R.YÜRÜKOĞLU'nun verdiği konferans

GİRİŞ

Değerli Dostlar, önce şunu söyleyeyim, ben bu konunun ancak öğrencisiyim. Bazı söyleyeceklerim bazılarınıza yanlış gelebilir. Bunlar da bu insanın görüşleridir dersiniz. Aleviliğin engin hoşgörüsüne sığmırım.

Bu gece size, Aleviliğin neden ilerici, özgürlüklerden, demokratik haklardan yana olduğunu anlatmayacağım. Bence o aşama ağırlığıyla geçti. Yaşadığımız son üç-dört yıl içinde Aleviliği yeniden Türkiye'nin gündemine oturtma mücadelesinde büyük bir başarı sağlandı.

Son üç-dört yılın sonuçları, tartışmaları yeni bir aşamaya yükseltti. Bugün artık Alevilik konusunda düşünenlerin kafa yorması gereken sorunlar, **iki soru** çevresinde düğümlenmiştir.

Birincisi, Aleviliğin amaçları nelerdir?

Cemevlerinin açılması Aleviliğin amacı mıdır? Cemevlerinin açılması yapılan bir haksızlığın ortadan kaldırılmasıdır. Bir zulmün ortadan kaldırılmasıdır. Ama kendi başına bir amaç değildir. Aleviliğin amaçları cemevinde başlıyor, ilerliyor. Bu amaçların tartışılması gerekiyor. Çok sayıda kitap yayımlanıyor ve amaçlar konusunda büyük bir kargaşa var.

İkinci soru da şudur: Aleviliğin amaçları günümüzde nasıl gerçekleştirilebilir?

Önümüzdeki yıllarda kafaları kurcalayacak iki tartışma odağı bunlar olacaktır. Ve bu tartışma, Aleviliği Türkiye'nin gündemine getirme aşamasından bin kat daha önemli olacaktır. Çünkü Aleviliğin gelecekte Türkiye'de oynayacağı rolü belirleyecektir.

Şimdi, bir gözlem daha yapmalıyız. Son yıllarda Alevilikte büyük bir

canlanma var. Ama şunu hepimiz kabul edersiniz ki bu canlanmayla, birlikte farklılaşma da artıyor.

Farklılaşmanın nedenlerini kabaca ikiye ayırabiliriz. Birine tarihsel, ötekine sınıfsal diyebiliriz.

1. FARKLILAŞMANIN TARİHSEL NEDENLERİ

Tarihsel nedenler üzerinde çok durmadan yalnızca en önemli birkaç tanesine değineceğim.

Oniki ocağın varlığı, bu oniki ocağın hepsinin de kendi içinde farklı - küçük ya da büyük - uygulamalara sahip olması, tarihten gelen bir farklılaşma kaynağıdır.

İkincisi dedebabalık olgusunun bir Osmanlı hilesi olarak varlığı. Bunun getirdiği farklılaşmalar var.

Devletin güçlü olduğu yerlerdeki Alevi topluluklarının davranışlarıyla, devletin uzağında kalmış bölgelerdekilerin tutumları arasında tarih içinde ortaya çıkan bir farklılaşma var.

Arap bölgelerine yakın olmak-olmamak da bir farklılık getiriyor. Arap bölgelerine yakın oldukça İslamın ve Sünniliğin etkisinin arttığını görüyoruz.

Tüm bunlar tarihten gelen farklılıklar. Nedenleri belki tarihte kalmış ama çok ilginçtir, günümüzün sınıfsal ayrımlarına da oturuyor, onları besliyor ve yeni anlamlar kazanıyorlar.

2. FARKLILIKLARIN SINIFSAK NEDENLERİ

Farklılıkların sınıfsal nedenleri üzerinde biraz daha uzun durmak istiyorum. Yalnız baştan şunu söyleyeyim, bölücü, parçalayıcı bir yaklaşım sahibi değilim. Aleviliğin içinde çok çeşitli inanç uygulamaları, çok farklı görüşler var. Bunların hepsinin bugün bir hareket içinde bulunması gerekiyor. Zorunludur, hem de yararlıdır. Yarını ise gelişimin kendisi belirler. Ancak, farklılıklara gözleri kapamak da doğru değildir. Farklılıkların nedenlerini anlamaya çalışmak akılcı bir yaklaşımdır.

Türkiye'de 22 milyon Alevinin hepsi de işçi değildir. Hepsisi de bakkal ya da doktor değildir. Türkiye'de ne kadar sınıf varsa, Aleviliğin içinde de bu sınıflar vardır.

Son dönemde Alevilikte ortaya çıkan canlanmayla birlikte şunu görüyoruz; Aleviliğin içindeki sınıf farklılıkları daha belirgin bir şekilde ortaya çıkıyor. Belli sınıfların damgasını taşıyan görüşler daha iyi seçiliyor. Eskiden birbirine girmiş gibiydiler, tam anlaşılmıyordu. Hareketlenme arttıkça fikirlerde berraklaşma ve belli bir sınıf temeline oturma da hızlanıyor.

Türkiye burjuvazisinin (Alevi kesimdeki burjuvalar da dahil), Alevilik konusunda bir tane temel, **stratejik** hedefi vardır: Aleviliği düzenle bütünleştirmek. Aleviliği bir din yapısı içine koymak, Türkçülüğe çekmek, devletin yanına çekmek, bunların hepsi aslında Aleviliği eritmenin değişik yollarıdır.

Son zamanlarda Türkiye egemen sınıfında Aleviliğe karşı bir **taktik** değişikliği var. Ana hedefleri, Aleviliği eritmek, yoketmek, bu hiç değişmiyor. Ama bir taktik değişikliği var. Belli bir "yumuşama" var. Hacı Bektaş törenlerinde de, Hamza Baba'da da, Abdal Musa'da da görüyoruz.

Bu yumuşamanın nedenleri üzerinde uzunca durmak istemiyorum, üç ciddi nedenine kısaca değineyim.

Birincisi, ülkenin içinde bulunduğu ekonomik sıkıntılar emekçileri harekete geçmeye zorluyor. Bu bir cephe egemen sınıf karşısında.

İkincisi, Kürt hareketi her an uluslararası bir yapıya bürünebilir. Emperyalist ülkelerin de ısrarla kışkırttıkları bir konu bu. Dolayısıyla, doğrudur-yanlıştır demeden, egemen sınıfın başında önemli bir cephe de budur.

Üçüncüsü de, Sovyetler Birliği'nin çökmesiyle, Romanya'dan Çin'e kadar koca bir pazar Türk burjuvazisinin önünde açıldı. Bu pazara Türk burjuvaları kadar başarıyla girebilecek bir başkası yok. Aynı kökten gelen halklar bunlar.

Demek ki, egemen sınıfın önünde iki ciddi tehdit, bir de büyük olanak var. Bunların düzgün yönlendirilebilmesi için burjuvazinin cepheleeri daraltması gerekiyor. Cepheleeri daraltıp, güçlerini toplayıp, belli merkezlere yüklenmesi gerekiyor. Bunun için de Aleviliğe karşı yumuşak bir tutum geliştiriyor. Yoksa Aleviliğe karşı yüzyıllardan gelen amacı değişmiyor.

Konumuz açısından yumuşamanın önemi şurada; Alevi kesim içindeki burjuvaların da bu yumuşama çok işine geliyor.

Alevilerin büyük çoğunluğu emekçi insanlardır, zengin burjuvalar çok azdır ama yine de vardır. Şimdi bir işadamı, bir fabrikatör düşünün ki, 500 işçi çalıştırıyor. Sünni burjuva, Alevilerin üzerine eskisi gibi düşmanca gelse, bu adamın işi zordur. Devletle, bankalarla, "etkin çevreler"le ilişkisi var. Öyle durumda kalıyor ki, Aleviliğini söylese iş hayatında kolay yer vermiyorlar. Söylemese, bu kez kendini inkar ediyor. Sıkışık bir durumda kalıyor. Ama Türkiye burjuvazisi, "sizler de iyi insanlarsınız, Hacı Bektaş'ı biz de severiz," filan dediği zaman bu kesim nefes alıyor, rahatlıyor.

Alevilik içinde egemen sınıftan yana görüşler hangileridir? Aleviliği düzene yamamaya çalışan, onu dine, milliyetçiliğe, devlete çekmeye çalışan görüşler egemen sınıfın görüşleridir.

Aleviler içinde bir de **küçük burjuvazi** dediğimiz kesim var. Esnaflar, memurlar vb. Bunların görüşleri, burjuva görüşlerden biraz daha farklıdır. Aleviliğin ilericiğini, demokratik bir hareket olduğunu kabul ederler. Ama küçük burjuvanın kendisi bir tuhaf yaratıktır. Bir yanıyla patron, bir yanıyla işçi. Çünkü emeğini koyup çalışır ama bir de üretim aracı vardır. Böyle olduğu için, ekonomideki yeri nasıl yanar döner gibi bir durumsa, görüşlerinde de aynı durumu görürsünüz. Tutarlı bir düşünce sistemi yoktur. Başta güzel gelen şeyler söylerler, ama altını karıştırdığınızda düzenin yanına gider fikirleri. Tutarlı değil, fakat sonuçları düzene hizmet eden fikirlerdir bunlar.

İşçi sınıfı ise toplumdaki tüm değerlerin yaratıcısı, ezilen ve sömürülen sınıftır. Türkiye'de 25 milyon insanıyla en büyük sınıftır. Emeğini satarak

yaşadığı, ezildiği ve sömürüldüğü için, demokrasi, insan hakları, özgürlük, toplumsallık, ortaklık en çok ona yarar. Dolayısıyla da, böyle görüşler en çok işçi sınıfının çıkarlarını yansıtır, onun görüşleridir.

3. BURJUVA VE KÜÇÜK BURJUVA GÖRÜŞLERE ÖRNEKLER

İslamcılık

Almanya Alevi-Bektaş Cemaatleri Federasyonu Başkanı Derviş Tur'un gazetedeki bir röportajı yayınlandı. Bu röportajda şöyle diyor: "Alevilik İslamın kurallarına bağlı bir inanç akımıdır." Bu noktada tartışmasına girmeyeceğim, daha sonra döneceğim.

Gazeteci soruyor, "Aleviler camiye gitmezler deniyor, doğru mu acaba?" Anlatıyor Derviş Tur, "evet, camiye gitmez Aleviler. Neden gitmezler? Çünkü camiye beş vakit gidiliyor. Oysa bizim Kuran'a dayalı düşüncemize göre gece ibadetleri farzdır."

Sonra gazeteci oruç konusunu soruyor. "Yok" diyor Derviş Tur, "biz daha çok oruç tutarız. Muharrem ayında tutarız, her perşembe tutarız." Ve bir hesap çıkartıyor, "yılıda en az 52 gün oruç tutarız" diyor.

Derviş Tur röportajın sonunda da şöyle diyor: "Yıllar önce Dillenburg'da açılan ilk camiye ben kurmuştum."

Belki aranızda bu kişiyi tanıyanınız ve seveniniz vardır. Ben görmedim, tanımıyorum ve bir düşmanlığım da yok. Ama bunları okuduğum zaman, bu kişi hangi sınıf adına konuşuyor diyorum. Hangi meslekten olursa olsun, isterse işçi, isterse esnaf, isterse Derviş Tur gibi seyahat şirketi sahibi olsun, hiç farketmez. Bu fikirler egemen sınıftan yanadır.

Türkçülük-Milliyetçilik

Her toplumda milliyetçilik burjuvazinin görüşüdür. Ondan kaynaklanır ama toplumun değişik kesimleri de bu hastalığa yakalanır. Burjuvadan kaynaklanıyor diye yalnızca burjuva savunsa, hiçbir tehlikesi olmaz, şuradan şuraya sesini kimse duymaz. Oysa burjuvaya yarayan görüşleri emekçi insanlar da savunuyor, büyük tehlike burada. Milliyetçilik de böyle. Burjuva karakterlidir ama toplumun geniş kesimlerini sarıyor.

Bugün daha da kötü bir durum var, çünkü öte yanda Kürt milliyetçiliği dayanılmaz boyutlara ulaştı. Bu durum, Türk burjuvazisinin Türk milliyetçiliğini azdirmasını son derece kolaylaştırıyor. Kızmaya başlıyor insanlar çünkü.

Böyle bir ortamda bazı Alevi çevrelerin de Türk milliyetçiliğine kapıldıkları görülüyor.

Bir örnek vereyim ki tam bir deli saçması. Bir Kürt yazar, "Aleviliği Kürtler yarattı" mı demiş, bir Türk yazar da çıkar, "İslamı Türkler yarattı" (!) der. *Ehlibeyt* dergisinde eski Tunceli milletvekili Musa Ateş'in yazısının başlığı: "Hz. İmam Hüseyin de bir Türktür".

Söz konusu yazıdan birkaç cümle okuyalım:

"Hz. İbrahim'in Sümer Türklerine mensup bir aileden geldiği..."

"Hz. Ali'nin İbrahim peygamberden geldiği, İbrahim peygamberin Turani olduğu, Turanilerin Türk olduğu..."

"Hz. Muhammed'in de Hz. İbrahim'den geldiği..."

"Bunun için Hz. İmam Hüseyin de bir Türktür."

Yani ne oldu şimdi? Biz Türk olmayı sevemiyor muyuz?

Başkaldırlara karşı tutum

Alevilik içindeki düzenden ve üst sınıftan yana görüşler, Hacı Bektaş'ın Baba İlyas'ın müridi olduğunu ağızlarına bile almazlar. Oysa, çok kaynakta var, Hacı Bektaş, tarihimizin en büyük ayaklanması olan Babailer ayaklanmasına katılmış, kardeşi Menteş orada öldürülmüş. Sonra kılıç artığı herkes gibi o da birkaç yıl saklanmış, ardından dergahın bulunduğu yerde çalışmaya başlamış. Ama bunu hiç söylemiyorlar, öyle bir şey yok.

Yalnız onu değil, tarihimizde 200'ün üzerinde Alevi ayaklanması var, hiçbirini ağızlarına almıyorlar. Ayaklanmalar üzerinde durmamış olanlar bugünün dünyasında emekten yana konuşanlar değillerdir. Onun yerine ne anlatıyorlar? Çeşitli dedebabaların Osmanlıyla yaptıkları al takke-ver külâh işleri, bir-iki dervişin yaptığı hamasetleri anlatıyorlar.

Diyanet İşleri'nde Temsil

Diyanet İşleri'nde temsil konusu ilk geldiğinde, "bu gerici bir fikirdir" dedik. Hangi niyetle söylenirse söylene, gericiliğe hizmet edecekti. Ne var ki, işler tartışma düzeyinde kaldı mı, insanları doğruya ikna etmek kolay değildir. Ama seçim sırasında ANAP kabul etti. O zaman insan düşünüyor, Nakşibendilerin kalesi bir parti nasıl kabul etti bunu? Ucu gericilere yardım edecek bir noktaya çıkmasa ANAP, Ecevit, SHP bunu kabul ederler mi? Etmezler. Yaşamdaki gelişmeler, "fikir yanlıştır" diyenlere yardım etti bu noktada.

Çağdaş düşünce sistemlerine düşmanlık

Aleviler aydın bir toplumdur. Aleviliğin öğretisi aydınlığa yönlendiren bir öğretiler. Dolayısıyla, Aleviliğin içinden bazı görüşlerin, günümüzdeki düşünce sistemlerine düşmanlık aşılması yakışmıyor.

"Aleviliğin sosyal adaletçi ve eşitlikçi olması için herhangi bir izm'e ihtiyacı yoktur" cümlesi. Şöyle bir okuyup geçerseniz güzel, itiraz gereği yok. Çünkü izm'ler (sosyal-demokratizm, komünizm, sosyalizm vb.) dünyada yokken de Alevilik vardı ve sosyal adaletçiydi ve demokratikti. Ancak, 1991 Türkiye'sinde bu cümlenin sonuçları neler olabilir diye düşünmeye başladığınız zaman anlıyorsunuz ki, bu bilim düşmanlığına çıkar. Yine gericiliğe hizmete çıkar.

4. EMekten YANA GÖRÜŞLERE ÖRNEKLER

Yukarıda ele aldığımız örneklerin karşısı görüşler ise işçiden, emekten yana görüşlerdir. Şimdi bunları kısaca ele alalım.

İslamcılık

Derviş Tur şöyle diyordu: "Alevilik, İslamın kurallarına bağlı bir inanç akımıdır."

Alevilik İslamın etki alanı içinde varolmuştur ama İslamın kurallarına bağlı değildir. Bunlar farklı şeylerdir. Kendimizi hiç aldatmayalım, kendimize "güvenlikli" bir yuva bulmak amacıyla, açılmayacak kapılara kafamızı vurmuyalım. Yürüyen tartışmalar, araştırmalar sonunda yargı kaçınılmaz olarak bu noktada bağlanacaktır. Alevilik İslamın kurallarına bağlı değildir.

İslamın kurallarını Kuran yazıyor. Orada yazılanlar, Hacı Bektaş'ın öğretilerindeki dört kapıdan birincisini ilgilendiriyor. Şeriat ilgilendiriyor. Peki, Hacı Bektaş düşüncesini bozmadan anlayacaksak, Hacı Bektaş şöyle diyor mu; "Müslümanlar şeriat kapısına gelin". Hayır, demiyor. Müslümanlar zaten şeriat kapısında oturuyorlar. Hacı Bektaş'ın, Aleviliğin yapmaya çalıştığı, insanları o kapıdan alıp öteki üç kapıya yükseltmektir. Onları gerçek insan yapmaktır. Aleviliğin yapmak istediği, şeriatı alıp hakikate götürmektir.

Hanginiz camiye gidiyorsunuz? Gitmezsiniz, çünkü sizin kabeniz de, caminiz de insandır. Siz yüz yüze, cemalet oturursunuz. Bu yetiyor.

İbadet nedir? Çok sayıda dinler, yüzlerce peygamberler gelmiş gitmiş. İbadetin amacı nedir? İbadetin amacı insanı temiz insan yapmak, içi temizlemektir. Bu böyleyse şunu rahatlıkla söyleyebilirim ki, cem, her çeşit namazdan, duadan, hacdan bin kere daha güçlü bir temizlenme, insanın kendisiyle hesaplaşıp hatalarını bırakma yeridir. Çünkü cemde kişisel ve toplumsal tüm sorunlar çözümleniyor. Kusurlar, kabahatler görüşülüyor. Eleştiri, özeleştiriyi yapıyor. En önemlisi de tüm bunlar toplumun içinde, toplumla birlikte yapılıyor.

İslamiyetin aslında müzik yasaktır. Çok sonraları, o da Şiiliğin ve tasavvufun karşısında dayanamadığı için doğan Sünni tasavvufun zorlamasıyla girdi. Alevilikte ise müzik herşeydir.

İslamiyette resim yasaktır. Alevilikte resim yasak değildir. İslamiyette kadının camiye girip erkeklerle birlikte niyaz etmesi yasaktır. Cem kadınlara yasak değildir.

Böylesine bir gelenek ve göreneğin, kültürel üstünlüğün İslamiyeti rahatsız ettiği açıktır, rahatsız etmiştir. Bunu görmezlikten gelemeyiz, "yanlış anladılar" filan diyemeyiz. Farklılık Sünni İslamı son derece rahatsız ettiği için, tüm İslam dünyasında Aleviliğe ve Aleviliğin temsil ettiği Türklere karşı şiddetli bir düşmanlık vardır.

İslam yazınında Türklere, "barbar, vahşi" olarak gösterilir. XI. yüzyılda Sait İbni Ahmet ve benzerleri, XII. yüzyılda Nasreddin Tusi ve benzerleri. Gazali'ye göre Türklere, "insan görünümündeki kaba hayvanlar"dır. Gazali, Türklere din hizmeti verilmemesini ister. XIX. yüzyılda Vahabiler ve XX. yüzyılda da Mısırlı, Iraklı, Suriyeli çok sayıda kalem.

İslamın Türklere aşağılamasını siz Alevileri aşağılama olarak anlayın. Çünkü bu aşağılama kampanyasına Türk egemen sınıfı ve aydınları da katılmıştır. Selçuklu'da ve Osmanlı'da egemen sınıf Türkçe konuşmadı, Türk adları almadı, kendini Türk saymadı. Arapça, Farsça konuştu. Türk ve Türkmen sözünü kimler için kullandı? Sürekli kargaşa yaratan, haksızlıklara boyun eğmeyen Aleviler için.

Ancak, İslam da Aleviliği oldukça rahatsız etmiştir. Yalnızca bir alandan, kadın konusundan örnek vereyim:

"Kadınlarınız sizin tarlalarınızdır. Tarlanıza dilediğiniz gibi yaşayın." (Bakara suresi 223)

"Erkekler onlar (kadınlar) üzerinde (daha üstün) bir dereceye maliktirler." (Bakara suresi 228)

"Erkekler kadınlar üzerinde hakimdirler." (Nisa suresi 34)

"Şerhlerinden yıldığınız kadınlarla gelince onlara öğüt verin, kendilerini yataklarında yalnız bırakın, dövün." (Nisa suresi 34)

Bunlar Aleviliği rahatsız etmiştir. Etmiştir, ediyor, edecektir. Ama bu da Kuran! Tabii, bu çeşit açmazların üzerinden atlamak için çeşitli savunmalar geliştirilebiliyor. Ne var ki bunlar, inandırıcı olmaktan çok, inanma öncüllü yaklaşımlar olmaktan pek öteye geçemiyor.

Türkçülük-Milliyetçilik

Milliyetçilik konusuna dönersek, evet, Alevilerin çok büyük çoğunluğu Türktür. Alevilik Türkmen kaynaklıdır ama hiçbir zaman şoven, ırkçı, Türkçü, milliyetçi olmamıştır. Tüm ezilenlerle kaynaşmış, hepsinden birşeyler almış, hepsine arka çıkmıştır.

Örneğin Ermeniler tarihte çok güzel örnekler. Ermenilerin en büyük dinsel merkezlerinden biri Kozan dağı tepesinde. Yüzyıllardır orada ve de Tanzimatın sonlarına kadar nüfusun çoğunluğu Ermeni. Çevresi silme Alevi, silme Yürük aşiretleri. Peki, Ermeniler, en büyük dinsel tapınaklarıyla birlikte yüzyıllar boyu Kozan'da nasıl yaşadılar? Tek bir nedeni olabilir, Aleviler korumuşlar.

Ermeniler, Türklere çok önce yerleşik düzene geçmişlerdi. Anadolu'da, günümüzden yaklaşık 2 milyon yıl önce paleolitik çağla birlikte gelişmeye başlayan yüksek uygarlıkların üzerine oturmuşlardı. Dolayısıyla, Ermenilerin kültür düzeyi bizden ileriydi. Bu ilerilik içinde Türkmene çok şeyler de öğrettiler. Kuşak dökme, peştemal dökme, halı kilim dokumada. Gümüşçülük, bakırcılık, dövmecilikte.

Alevilerin tüm ezilenlerle, Kürtlerle, Ermeniyle, Yahudiyle bağı olmuştur. Çünkü Alevinin kendisi ezilmiştir. Ermeni katliamında Ermeniler nerede saklandılar? Alevilerin yanında saklandılar. Bugün Aleviler içinde %3-4'lük bir kesimin Ermeni kökenli, o kaçan-gizlenen insanlar olduğu tahmin edilmektedir.

Mozaik gibi bir ülkenin insanlarıyız. Dört bir yandan ırklar, kavimler, boylar gelmişler, gitmişler. Bunların hepsi içinde Aleviler, tüm ezilenlerle beraber olmuşlardır. Kürt ezileniyle beraber olmuşlar ama Kamuran İnan'la dost olmamışlardır. Şafi kafasıyla davranan Kürtle birlikte olmamışlardır.

Bu beraberlikler sonucunda Alevi geleneklerine her yandan katkılar girmiştir. Anadolu'da bu entegrasyon Aleviliğin dünya görüşünü daha da genişletmiştir.

Onun için şöyle söyleyeyim: Türklüğümüzden utanmamak, ileri ülkelerin insanları karşısında bir çeşit aşağılık kompleksine kapılmamak doğru birşeydir. Ama Türk milletini öteki bazı toplumların üstünde görmeye başladığınız zaman, bunun ne işçi-emekçi görüşleriyle, ne de Alevi görüşleriyle hiçbir ilgisi yoktur. Hacı Bektaş'ın sözü var, "yetmişüç millete bir nazarla bakacaksın".

Başkaldırlara karşı tutum

Alevilik içindeki işçi ve emekten yana kesim, Aleviliğin tarihimizde oynadığı olağanüstü onurlu rolü her zaman en başa alır. Ezilenlerin, sömürülenlerin isyanları olarak Alevi isyanlarına her zaman en büyük önemi verir.

Dile kolay, tarihimizde irili-ufaklı 200 civarında Alevi ayaklanması vardır. Bunlar sınıf mücadelesidir. Sınıf mücadelesinin en şanlı doruklarıdır. Anadolu'da bu rolün yakınına bile yaklaşabilen bir başka

güç, bir başka derleniş çağrısı, bir başka sancak olmamıştır.

Laiklik (Diyabet İşleri'nde temsil)

Türkiye Cumhuriyeti bugün gerçek laik bir devlet değildir. Anayasada "laik" sözcüğünün yer alması bu gerçeği değiştirmiyor. Çünkü din devletin içinde örgütlenmiştir, dışında değildir. Devlette, din işlerinden sorumlu bir Diyanet İşleri Başkanlığı vardır. Devletin desteği ve güdümü altında en ücre köşelere kadar bir cami örgütlenmesi vardır. İmam hatip okulları, ilahiyat fakülteleri vb., eğitim sistemini sarmış ve bütün bunlar bir-iki bakanlık eliyle devlete bağlanmıştır.

Gerçekten laik bir devlet ve toplum yaratabilmek için ne yapmak gerekir? Diyanet İşleri'nde Alevilere de yer verilsin demek ve bunu kabul ettirmekle laik olmanın olanağı yok. Ancak şunları yapabilirsek, yaptırabilirsek, o zaman laik bir ülkede yaşıyoruz diyebiliriz:

- Devletle dinin ve eğitimle dinin tüm bağlantıları birbirinden koparılmalıdır. Diyanet İşleri kapatılmalı, merkezi hiyerarşi dağıtılmalıdır. Devletin eğitim sistemi içinde olan imam-hatip okulları, ilahiyat fakülteleri kapatılmalıdır. İsteyen dinsel çevre ya da herhangi bir görüş topluluğu, Batı'da olduğu gibi, belli koşullara uyarak kendi okullarını açabilmelidir.

- Devletin ne resmi, ne gayriresmi dini olmamalı, nüfus kağıdına otomatik olarak "İslam" yazmak gibi uygulamalar kaldırılmalıdır.

- Her çeşit düşüncenin, bu arada dinsel inançların da önündeki yasal engeller kaldırılmalıdır. Ancak, gerçekten laik bir devlette bunun ayrılmaz parçası olarak, anti-din ve ateist düşünce özgürlüğü de sağlanmalıdır.

- Dinsel örgütlenmeler, camiler vb., yalnızca inananların mali katkılarıyla yaşmalıdır. Devlet bütçesinden bu alanlara bir kuruş verilmemelidir. Öte yanda, toplanacak bu gönüllü katkılardan vergi de alınmamalıdır. Din görevli, hizmet verdikleri bölgenin inananları tarafından seçilip göreve getirilmeli ve ücretleri de onlar tarafından karşılanmalıdır.

- Din misyonerliği yasaklanmalıdır. Dinsel çevrelerin sosyal, kültürel vb., çalışmalar yapmaları, örneğin son yıllarda ülkemizde çok yaygınlaşan yurtlar, öğrenci pansiyonları gibi uygulamalar önlenmelidir.

- Tüm öğretim sistemi, tüm okul kitapları yeniden düzenlenmeli, tarihimizi çarpıtan kitaplar yeniden yazılmalı, gerçekten laik ve bilime dayalı bir öğretim yerleştirilmelidir. Okullarda Alevi kültürünü de tanıtan dersler verilmelidir.

İzmler

"Aleviliğin sosyal-adaletçi, eşitlikçi olabilmesi için izm'lere ihtiyacı yoktur" diyor. Alevilik tabii ki sosyal-adaletçidir, eşitlikçidir, sömürüye, zorbalığa karşıdır. İzm'ler yokken de Alevilik böyleydi ama bugün başka bir dünya, 1991. Bilimlerin, teknolojinin, makinaların, fabrikaların böylesine geliştiği bir dünyadayız. Evet, Aleviliğin sosyal-adaletçi ve eşitlikçi olması için herhangi bir izme ihtiyacı yoktur. Ama **soyut** düzeyde, **istek** düzeyinde. Yoksa bu çağda bu ilkeleri uygulayabilmesi, **gerçekleştirebilmesi** için izme ihtiyacı vardır.

İzm'ler, bilimlerin bulgularının ya da henüz açıklayamadıklarının sistemleşmiş düşünceler haline gelmesidir. Tabii, izmlerin bazıları bilime daha yakın, bazıları daha uzak duruyorlar. Bir de tam anlamıyla bilimsel izm var. Bilimin sonuçlarını kendisine katan, bilimin sonuçları kendinde değişiklik gerektiriyorsa değiştiren, bilim tarafından biçimlendirilen izm var: Marksizm.

Bugünün dünyasında sosyal-adaletçi, eşitlikçi olmak istiyorsak, ortakçı bir yaşam biçimi istiyorsak mutlaka izm'lere başvurmak zorundayız. Bugünün dünyasında izm'lere, bilime düşmanlık yaparak, Aleviliğin tarihsel hedeflerine ulaşmanın olanağı yoktur. Nasıl sosyal-adaleti sağlayacaksınız bugün? Nasıl sömürüyü kaldıracaksın? Nasıl eşitlik yaratacaksın?

Şimdi bir örnek ele alalım: **Musahiblik**.

Alevilerin, öte dünyada cehennem ateşinden kurtulmak, cennette yer kapmak gibi bir kaygıları yoktur. Bireyin topluma karşı sorumlu olduğu bilincine varmışlar, bu yolda **ibadetlerini toplumsallaştırmışlar** ve bunun için kurumlar yaratmışlardır. İşte musahiblik böyle toplumsallaştırılmış bir ibadet kurumudur. (Gerek İmam Cafer-i Sadık ve gerekse Şeyh Safiuddin buyruklarında musahiblik, Aleviliğin **farzı** olarak gösterilmiştir.) Tamamıyla dünyalık yaşama, dirliğe, eşitlik ve sosyal adalete

yöneliktir. Alevilikteki musahiblik kurumu, kolektif zekanın en güzel ürünlerinden biridir.

Musahibliğin kökeni üzerinde uzun tartışmalar var. Bugünkü bilgin kadarıyla şunu diyebilirim: Alevilikteki musahiblik uygulaması (ikrar verip kardaşlık tutma, toplum huzurunda dara çekilip sorgulanma, tarık çubuğu altından geçme, vb.), doğrudan doğruya İslamdan ya da bir başka dinden, inanç ya da düşünceden kopya değildir. Anadolu'da Alevilerin yarattığı, mükemmel bir toplumsal uygulamadır.

- Musahiblik kurumunun, çeşitli İslam uygulamalarından bir kopya olmadığını söylerken, birşeyi daha söylemeliyiz ki, bu uygulama kendini büyük ölçüde İslama dayandırmaya da çalışmıştır.

Musahibliğin somut uygulamalarında, Medine'ye Hicret'te uygulanan bazı yöntemler, Muhammed'e iki kez yapılan "biat"ta uygulanan bazı yöntemler seçilebilmektedir. Hatta daha sonra Eba Müslim'in Emevileri yıkımda kullandığı "fütüvvet" (feta: yiğitlik) (Anadolu'da Ahilik adını alıyor) uygulamasıyla da benzerlikleri vardır.

Aleviler arasındaki yaygın inanca göre ise, musahibliğin asıl kaynağı "İmam Cafer Buyruğu"dur. (Yazarları anonim olan Buyruk'un, Cafer-i Sadık'ın görüşlerini yansıttığını düşünmüyorum. Çünkü bilindiği kadarıyla İmam Cafer sufizme, panteizme, heterodoksiye karşıdır.)

Daha sonra musahibliğe benzer bir uygulamanın Safeviler arasında geliştiğini görmekteyiz. Şah İsmail'in büyük dedesi ve Erdebil tekkesinin kurucusu olan Şeyh Safiuddin Erdebili'nin yazdığı söylenen "Şeyh Safi Buyruğu"nda musahibliğin önemi vurgulanmıştır. (Bu Buyruk'u da Şeyh Safi'nin yazmadığı araştırmacılarca kabul edilmektedir. Yazmış bile olsa, Anadolu'da musahiblik uygulamasının o tarihlerden oldukça önce başladığı da bilinmektedir. Demek ki, bu Buyruk da kaynak olarak gösterilemez.)

Bu kısacık özetle bile son derece ilginç bir noktaya geliyoruz. Tarihsel atıflar olarak kullanılan örneklerle musahiblik arasındaki benzerlikler son derece sınırlıdır. Dahası, İmam Cafer'in gerçek görüşlerine karşı olan "İmam Cafer Buyruğu" satır satır bizim Anadolu musahibliğini anlatmaktadır. Muhammed'den verilen örneklerin zorlamalığı ortada, "Buyruk", yazdığı varsayılan kişiyi temsil etmiyor, bu olgular neyi gösterir? Dinsizlikle, kafirlikle suçlanan, dirlik verilmeyen Alevi toplumu, kendi uygulamalarına İslam'da dayanaklar aramış, bulabildiği benzerlikleri kullanmış, bulamazsa da (İmam Cafer Buyruğu'nda olduğu gibi) yaratmıştır.

Toparlarsam, musahiblik Aleviliğimizin yaratımıdır ama Alevi toplumunun kolektif bilinci İslam'da buna dayanaklar aramıştır. *

Konuyu bir başka yönden ilerletelim. Şeriatın, tarikatin ve tarikatin en üst aşaması olan hakikatın görüşlerini özetleyen üç belgi vardır.

Şeriatın belgisi, "bu senin, bu da benim"dir.

Tarikatın belgisi, "hem senin, hem benim"dir.

Hakikatın belgisi, "ne senin ne benim, cümle varlık hakkın"dir.

İşte, musahiplik kurumu bu üç aşama, üç belgi içinde tarikat aşamasının ve belgisinin uygulamasıdır.

İki evli musahip, dört kişi. Bunların arasında senin-benim yok. Herşey ortak, herşey eşit. Akşam evine giderken önce musahibine uğrayacaksın, yarım kilo et almışsan, yarısını oraya bırakıp sonra evine gideceksin.

Bir parantez açıp, "ne senin, ne benim, cümle varlık hakkındır" belgisine biraz daha yakından bakalım. Tamam, herşey hakkın, yani allahın. Binalar-evler allahın, çiftlikler-şürüler allahın, herşey allahın. Ee, allah gelip oturmayacak ya! Binalar boş mu kalacak allahın diye? Şürüleri allah mı sağacak? Ama herşey allahın, yani ne senin ne benim, sahibi kimse değil. Bunun anlamı şudur: Tarikat aşamasında dört kişiye uygulanan ilke, hakikat aşamasında **tüm topluma** uygulanmış oluyor. Musahiblikte, dar bir grup içinde herşeyin ortak olması var. Hakikat aşamasında ise tüm toplum çapında herşey ortak oluyor. Öyleyse, hakikat aşamasının belgisinin "türkçesi", "ne senin var ne benim, herşey toplumun"dur. Bu, sosyalist bir düşünce değilse nedir? [Böyle olduğu için de biz, Alevi-Bektaşî düşüncesi, "komünistik kavramlar, tohumlar içeren bir öğretiler" demiştik. (Okunacak En Büyük Kitap İnsandır, syf.167)]

Şimdi, musahibliğin konumuz açısından önem taşıyan koşullarını özetleyelim:

- Her iki adayın evli olması gerekir. Ya da her iki aday da taliplik ikrarı vermiş bekar iki muhib olmalıdır. Genelde evli olmaları aranır.

- Musahibler arasında senin-benim yoktur. Tüm dünyalıklar ortaktır.

- Musahiblerin birbirinden farklı konumlarda olmaları gerekir. Örneğin adaylardan birinin maddi bakımdan daha iyi, kültür yönünden daha üstün, sanat açısından daha usta olması gibi. (İki yoksul kişinin musahib olmaları genelde kurala terstir. Ancak kesin anlaştıkları söz konusu olursa karşı çıkılmaz.)

Zengin yoksula yardım edecektir. Sanatkar, sanatı olmayanı yetiştir-

* lar arası, konferansta özetle anlatılmıştır [ ] lar arası, konferansta atlanmış, anlatılmamıştır

cektir. Güçlü, güçsüzü koruyacaktır.

- Kimse musahibinden izinsiz, onun rızası dışında iş yapamaz.
- Adayların, her zaman birbirlerine yardım edebilmeleri için aynı bölgede olmaları ve birbirlerine yakın oturmaları gerekir.

Gerçekten olağanüstü bir uygulama. Ancak, günümüze, izmler konusunda kaldığımız yere dönelim ve düşünelim.

Kapitalizm altında yaşıyoruz. Bu koşullarda musahiblik yüzyıllar önce uygulanırken amaçladığı sosyal adaleti kurmaya yetebilir mi? Sömürüyü yok edebilir mi? Hatta şöyle sorayım, bırakın bunları yapmayı, günümüzde musahiblik **işleyebilir mi?** İzmden yardım almadan işleyebilir mi?

Bir fabrikatörle bir işyeri baştemsilcisinin musahib olduklarını düşünün! İşçi, fabrikatörün evine teklifsiz her dakika girip çıkacak. Yaptırır mı? Uşağından, kapıcısından atlayıp geçemez, olmaz... Sonra, musahibinden izinsiz iş yapmaması gerekli. Gidecek fabrikatör baştemsilciden izin alacak, "yeni makinalar getirdim, 200 işçiyi işten çıkaracağım". Olmaz!.. Tüm dünyalıklar ortak olacak. İşçi gidecek, "şu milyarlık yatımı ver de aileyi tatile çıkarayım" diyecek, yata binip "mavi yolculuğa" çıkacak. Olmaz!

Günümüz koşullarında, bilimlerin ve izmin geliştirdiği yöntemlerle desteklenmezse, musahiplik amaçlarını yerine getiremez. İşte bu nedenle izm'e, bilimlere düşmanlık getiren her türlü yaklaşım yanlıştır. Ne Alevilere, ne de emek güçlerine yarar.

Devam edelim. Evet, Alevilik sosyal adaletçidir ama bunu bugün nasıl sağlayacaksınız? Bazılarının toprağı var, bazılarının yok, toprakları üleştirilim mi? Türkiye'de kapitalizmin bugünkü gelişme düzeyinde toprakları bölüştürmek, verimi düşürmekten başka işe yaramaz. Ayrıca, bankaları, fabrikaları, barajları, tekelleri, uluslararası şirketleri de mi bölüştürecek?

Alevilik özgürlüktür ama bugünün dünyasında nasıl sağlayacağız özgürlükleri? Anayasaya, "tüm haklar ve özgürlükler vardır" diye yazmakla olmuyor.

Alevilik demokrasiden yanadır ama nasıl ve hangisini sağlayacaksınız? Çeşit çeşit demokrasi var. Gelişmiş ülkelerde, az gelişmiş ülkelerde, orta kuşak ülkelerinde çok değişik uygulamalar var. Çöken sosyalist sistemde de demokrasi vardı. Hangisi gerçek demokrasidir? Bunların hiçbirinin gerçek demokrasi olmadığını nasıl anlayacaksınız? Geniş emekçi kesimlerin gerçekten karar vermesini ve dört yılda bir değil, sürekli karar verebilmesini, devleti sürekli yönlendirmesini nasıl sağlayacaksınız?

Günümüzde izme karşı olmak dünden daha da tehlikelidir. Sosyalist sistem çöktü. Konuları yakından bilmeyenler, "bu da işlemedi" diyorlar. Oysa Sovyetler Birliği de izmle bağıni kopardığı için çöktü. Bunu yeterince bilemeyenlere, "izmlere ihtiyacımız yok" düşüncesi çekici gelebilir.

Sosyal adaletçilik, eşitlikçilik, ortakçılık, toplumculuk, özgürlükçülük, demokrasi, laiklik, insan hakları, kadın-erkek eşitliği, bunlar tarih boyunca Aleviliğe temel olmuş ilkelere. Bugün de bir izmin (sosyalizm) temel taşları olmuş, onun altında bilimselleşmiştir.

Aleviliğin bu amaçlarını, ilkelere gerçekleştirme yollarını günümüz koşulları içinde bulamazsak, bunlar yalnızca birer **ütopya** olarak kalır.

Dedelik

Bu konuda da çok tartışma var. Özellikle devrimci hareket içinde, ya da devrimci hareketten gelenlerde dedelere karşı tepkisel bir tutum var. Oysa, herşeye olduğu gibi bu konuya da sağduyu ve serinkanlılıkla yaklaşmak gerekir. O zaman Galatasaray-Fenerbahçe işi gibi olmaktan çıkar ve gerçekleri daha iyi görebiliriz.

Dedelik Hz. Pir'den bugüne bir emaneti getirdi. Cahildi yanlıştı doğrudu iyiydi kötüydü tamam da, her çeşit saldırıya rağmen bir emaneti o günden bugüne dedeler getirdiler.

Dedelerin içinde kendi çıkarına çalışanlar çıkmamış mıdır? Çıkmıştır ama bu neyi anlatır? Her toplumda kötü çıkar.

Aleviliğin geçmişi acılarla dolu. Aleviliğin eğitiminde büyük bir kopma var. Sünnilik dirlik vermedi, devlet vurdu. Ötekiler camilerinde-okullarında harıl harıl istedikleri eğitimi verdiler. Öte yanda, Aleviler, "kaçak Alevilik" yaptılar. Kaçak Alevilik yapınca da, geniş kesimler Aleviliği tam olarak öğrenemedi. Tabii, dedelerin de bilgisi geri kaldı.

[Eskiden Alevi insanı kadıya gitmezmiş. Halk mahkemesinde sorulmuş. Halk mahkemesi neresi? Cemler. Dedenin yargıçlık görevi varmış. Dedenin toplumsal barışı kurma-koruma görevi varmış. Sorunları dede çözermiş... Sonra tıp, ot kaynatır, otlardan ilaç yapar, hastalara vermiş. Bakın dede ne geniş sorumluluklar yüklenmiş.

Özellikle 1960 sonrası kentleşme içinde tüm Alevi toplumunda

gelenek ve göreneklerin gerilemesi hızlandı. Dedenin geri kalışı da hızlandı. Ancak, bu süreç içinde dedeler yine de tükenmediler... 1992'ye girerken bir takım acılarla karşı karşıyayız, sorunlar var. İnancım odur ki, bu sorunları yine dedeler aşacaklar. Günün istediği tip dedeler, aydın ve bilgili dedeler aşacaklar. **Aydın olmak kimsenin tekelinde değil.**

Öyle bir dünyada yaşıyoruz ki, tren 300

km. hızla gidiyor, uydular, telefaksar, bilgisayarlar... Böyle bir dünyada hala dualarda keramet aramak Aleviliği ileriye götürmez, geriye götürür. Dedeler işte bunları aşacaklar. Toplumla bilgi götürecekler. Geridekileri ileriye çekecekler.

Kim yolu sürebiliyorsa, kavgayı götürebiliyorsa, Hazreti Ali'nin, ehlibeytin çektiklerinin anlamını anlatabiliyorsa, Anadolu'daki halkın çilesini anlatabiliyorsa, dede odur. Kim kadını ve çocuğu öne koyabiliyorsa dede odur. Kim çocuğun elini öpebiliyorsa, dede odur, çünkü o çocuk "masum-u pak"tır. Doğada şeytanlık, fitne, yalan yoktur. namussuzluk yoktur. Bunu simgeler biçimde çocuğun elini öpen dededir.

Bu yukarıda söylediklerim çok Aleviye ters gelebilir, hiç olmazsa bugün. Ama ben dedeliğin gelişimini böyle görüyorum. Dedelikte soydan gelmeliğin nedenlerini çok iyi anlıyorum. Düşmanla çevrili bir toplum, kendini korumak zorunda. Özellikle de kökünün kurutulmasına karşı. Soydan gelmelik, tarihte Aleviliği kurtaran önemli bir uygulama olmuştur. Ama tarihte yararını gördük diye, önümüzdeki 700 yıl da yararı olacak diye düşünmemek gerekir. Dönem değişti. Artık getireceği zarar daha fazladır.

Kaldı ki, Hacı Bektaş'ın ilk uygulamaları da soydan gelmelikle açıklanamaz. Anadolu'ya geldiğinde Erenler, Pirlar arasında uzun tartışmalar, mücadeleler oluyor. Hacı Bektaş-ı Veli bu mücadeleler içinde hepsine üstün olduğunu kanıtladığı için başlarına geçebiliyor. Sonra, müridleri arasında Ermeni de var, Hristiyanlıktan gelme de var. Bunların hepsi Alevi oluyor ve büyük bir başarıyla davayı götürüyorlar. Hacı Bektaş'ın kendi sözü de var; "Belimden düşen değil, yolumu süren evladımdır" diyor.

O zaman diyorum ki, Alevi soyundan gelmeyenler de dedelik yapabilmelidir. Doğrudur, her insan giremez bu kapıdan, ama bu kapı açıktır. **Aleviliğin kapısı açıktır.** Girip girememek bir eğitim sorunu, bilgilenme sorunudur. Eğitimi olmazsa, Alevi de o kapıdan giremez, zor kapıdır. Eğitim ve inanç sorunudur. Sonunda şuna çıkıyor iş: "Ne Aliler gördüm Osman çıktı" denir ya, onun gibi, "ne Ömerler de var ki Ali çıkar".

Yalnız, yanlış anlaşılacak için bir noktaya işaret etmeliyim. Aleviliğin büyük bir zenginliği, çeşitliliği, renkliliği var. Bu zenginlik içinde rıza ile doğruların bulunması gereklidir. [Anadolu Aleviliğinde hiçbir zaman tam bir merkezi otorite kurulmamıştır. Bu nedenle, dün olduğu gibi bugün de dedeler arasında görüş birliği yoktur. Aynı dede ocağının içinde bile aynılık yoktur. Her dede kendi becerisine göre dedelik yapar. Bunda temel etken, Alevi cemaati içinde dedelik kurumunu sorgulayan, hesap alan hesap veren bir merkezin olmayışıdır. Bunda da devletin baskılarının belirleyici rolünü unutmamalıyız.]

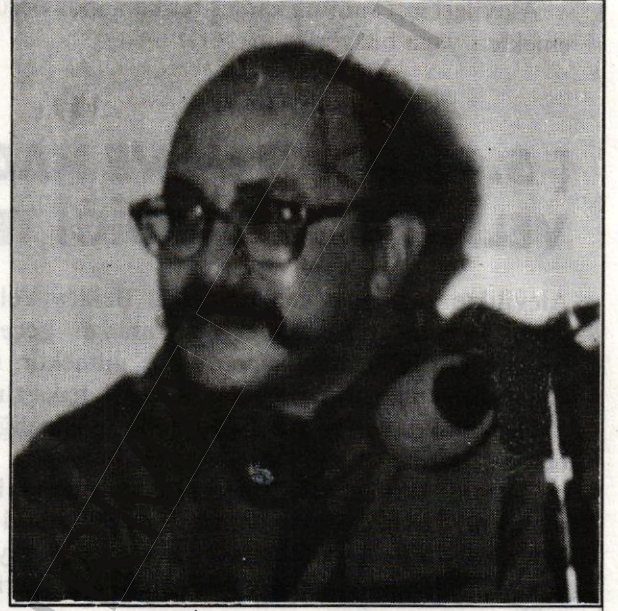
Bu söylediklerim, dedelikte merkezileşmeye doğru bir gidişin olumlu, yararlı ve zorunlu olduğunu anlatır. Ancak, bu öyle yapılmalı ki, herşeye aynılığa gitmeye çalışılmam. Tek tipleşme olumsuz, zararlı, baskıcı ve hoş görüszüzdür. Bu nedenle, **yalnızca ana ilkelere** teklesmeyi amaçlamak gerekir.

***

Bunlara ek olarak, Aleviliğin panteist, materyalist yapısını vurgulamak işçi ve emekten yana bir görüştür.

Aleviliğin allahı yere indirmişliğini vurgulamak işçi ve emekten yana bir görüştür.

Aleviliğin tarihsel olarak egemen sınıfların devletiyle bütünleşmediğini vurgulamak işçi ve emekten yana bir görüştür.

Alevileri işçi sınıfına kardeş bir konumda örgütlemeye çalışmak işçi ve emekten yana bir görüştür.

[5. KAPİTALİZM VE HACI BEKTAŞ VELİ'NİN GÖSTERDİĞİ TEMEL YÖN

Alevilikte yapılması gereken, Hacı Bektaş Veli'nin insanlığı götürmek istediği yönü iyi anlamak ve aradan geçen yüzyılların getirdiği gelişmeleri de katarak, yine o yöne gitmektir. Onun o tarihte söylediği kadarıyla bırakmak en başta ona büyük haksızlıktır.

Hacı Bektaş Veli'nin, Aleviliğin gösterdiği yön nedir? İşin canı burada.

Alevilik tarihte, dinin aşılma kurallarını kırıp parçalamanın yolu olmuştur. İnsan yaşamında akli ve düşünceyi egemen kılarak, insanı özgürleştirmeye yönelmiştir. Enel-hak anlayışıyla tüm doğayı ve insanı tanımlamış, böylece yine insanı özgürleştirmiş, kendine dönmesini sağlamıştır.

13.yy.dan konuşuyoruz. Bugünkü anlamıyla bilim yok. Daha dünyanın yuvarlak olduğu bilinmiyor. Dinler ve kral kültü dışında bir başka ideoloji yok. O günün koşullarında böyle bir öğretiyi getirebilen bir insan bugün yaşasaydı, aynı özü herhalde çok daha açık, çok daha ileri biçimde getirirdi.

Doğru bir yorumla önü açılırsa, Hacı Bektaş'ın eşitlikçi-ortakçı anlayışı için kapitalizm, feodalizme oranla çok daha gerçekçi olanaklar açmaktadır.

Hacı Bektaş'ın yaşadığı çağda o düşüncenin başarı şansı yoktu. Eşitlikçilik, ortakçılık, demokrasi, özgürlük feodalizm altında olabilir şeyler midir? Feodalizm çağında tüm ülkelerde köylü ayaklanmaları görüyoruz. Bunların başarılı olduğu durumlarda tarihin gösterdiği bir şey var. Başarıya ulaşan ayaklanmaları ya bir süre sonra tepeliyorlar ya da birkaç yıl sonra bakıyorsunuz bu kez o köylünün içinden feodal beyler çıkıyor. Çünkü üretim güçlerinin gelişme düzeyi, var olan zenginliği paylaşırıp sonra onu yeniden üretmeye engel. Bu ancak kapitalizmde olanaklı. Dolayısıyla, Hacı Bektaş'ın ve Aleviliğin amaçlarının gerçek başarı şansı ancak kapitalist toplumda var.

Bunun olabilmesi için kapitalist toplumda bir koşul gerekiyor. Alevi toplumunun işçi sınıfıyla kaynaşması, iç içe geçmesi ya da dost olması.

İki büyük güç var. Biri, Alevilik, olağanüstü bir seziyle tarihten insanlığın en güzel özelliklerini beraberinde getirmiş. Öteki, toplumun devrimci sınıfı. Türkiye için ne büyük şanstır bu. İki taraf da bunun farkına varırsa.

Adamın birinin göğsüne vurmuşlar, "vah arkam" demiş. Sormuşlar, "ya biz senin göğsüne vurduk, neden arkam diyorsun?" "Benim arkam olsaydı, siz göğsüme vurabilir miydiniz?" Bu gerçek hem Aleviler, hem işçi sınıfı için geçerlidir.

Büyük çoğunluğu emekçi olan Alevi toplumunun yüzyıllar boyu büyüttüğü düşlerle, modern işçi hareketinin amaçları arasında büyük benzerlikler vardır. Çağlar farklı, sorunlar farklı olmasına rağmen, amaçlanan toplumsal hedeflerin genel içeriğinin böylesine benzerliği; a) Geniş Alevi kalabalıkların modern işçi hareketine katılma kolaylığını getirmektedir; b) Fiziksel ve ideolojik olarak işçi hareketine katılmayan geniş Alevi yığınların, bu hareketin en sağlam dostu olma kolaylığını getirmektedir; c) Anti-feodal devrimci bir ideoloji olan Bektaşiliğe kapitalizm altında da yeni bir işlev sunmaktadır.

Kapitalizm altında Alevilik ancak işçi sınıfına ve onun ideolojisine yaklaştığı (onunla kaynaştığı ya da onun dostu olduğu) oranda devrimcileşir ve yeni bir devrimci ömür ve işlev kazanır. Bu olmazsa ne olur? Bu olmazsa, Alevi düşüncesi içinde milliyetçiliğin; dinciliğin ve devlete saygıcılığın giderek güçlenmesi ve bünyeyi ele geçirmesi kaçınılmazdır.

İkisinin de birbirine gereksinimi var. İşçi sınıfının gereksinimi var, Alevilik onun atası, dedesi, kökü. Ondandacağı töre-terbiye var, hümanizm var, "insan" var. Aleviliğin gereksinimi var, kapitalizm koşullarında üretimden gelen güç işçi sınıfında. Amaçlarını gerçekleştirmeye yollarını gösteren izm onda.]

6. TÜRKİYE SOLU VE ALEVİLİK

Bizim devrimci hareketimiz gerçekten ilginç. Alevilik canlandıkça, hele devrimcilerden de Aleviliği savunanlar çıktıkça, "ne oluyor bu aslanlar,

geyikler, Hamza Babalar, Derviş Ali'ler" diyor. "Alevilik dinciliktir, dincilik de gericiliktir" diyor.

Devrimci hareket ciddi zaafı sahibi olmasaydı arka arkaya bu denli büyük yenilgiler almazdı. Kendimizi ayırmadan söylüyorum. Bir devrimci, Aleviler için bunları söyleyebiliyor. Ama, daha bir tanesinin Hanefiye gidip, "sen gericisin" dediğini duymadım. Bir tanesinin Şafiiye gidip "sen gericisin" dediğini duymadım. **Neden?**

Türkiye devrimcilerinin büyük çoğunluğu bu sorumsuzluğu, hem de kolayca yapıyor. Nedenlerini düşünüyorum, çıkartamıyorum. Soruyorum, yanıt da alamıyorum. Aleviler, devrimcilere evlerini, yataklarını verdikleri için mi gericidirler? Devrimcileri Nurhaklarda, Tunceli'lerde koruyup sakladıkları için mi gericidirler? Devrimcilere Sivaslarda, Çorumlarda, Maraşlarda kucak açtıkları için mi gericidirler? Yoksa, devrimci harekete binlerce çocuk armağan ettikleri için mi gericidirler?

Marks, Engels daha dünyaya gelmeden yüzlerce yıl önce Alevilik ateizmi içinde taşıyordu. "Ne anan var, ne baban, piçe benzersin tanrım" diyen onlardır. Nasıl oluyor da gericiler oluyorlar?

Şu gericiliğin ölçütü nedir? Söyleseler de öğrensek! Alevi müziğini çalar söyleriz (onu çıkarttığın zaman Türkiye'de sanat mı kalır?), onlar gericiler.

Türkiye solunun bu tutumu alan kesimleri, bana kızmasınlar ama cahildir, yaşam cahili. Kendinden emin olmadığından, "sonra abdestim bozulur" refleksi içinde. Neyin karşısında olduğunu bilmiyor, anlamıyor.

Türkiye solu tarihteki kavgayı okumamış. Çorum'daki, Maraş'daki kavgayı da yaşamamış (çoğunun yaşı yetmiyor) ya da okumamış. Bunları bilen bir devrimci, "Alevilik dinciliktir, gericiliktir" demenin, Türkiye'de devrimi, emekçilerin iktidara gelmesini istememekle eş anlamlı olduğunu da bilir.

Adamın biri yıllardır, "Allahım, milli piyangodan bir yüksek ikramiye çıkar" diye dua ediyormuş. Cebrail bir gün gelmiş, demiş ki, "Ya Allah, ayıp ediyorsun, şu adam 35 yıldır senden piyangodan para çıkarmanı istiyor, sen de artık bir para çıkar". "Yahu çıkaracağım ama adam bilet almıyor".

Devrimci hareketimizin durumu budur. Devrim yapacağız diyoruz. Tamam yapacağız da, ülkede iki büyük güç var, ikisi de ilerici, ikisi de insan, ikisi de demokrasiden, laiklikten yana. Nasıl olur da biriyle konuşur, ötekine gözünü kapatırsın.

Bazı çevrelerde bizim için, "bunlar Aleviliği kullanmak istiyor" diyorlar. Kullanmanın gizli bir yanı, gizli bir anlamı olur. Biz Alevilik hakkındaki düşüncemizi açıkça söylemişiz. Amacımızı da. Amacımız, işçiyi Aleviyi musahib etmektir. Üye kazanmak diyorlar. Bu büyük amacın, bu büyük davanın yanında o kadar küçük kalıyor ki. İki büyük güç birleşmeli. Bunlar birleştiği zaman haksızlık yaşayamaz Türkiye'de.

Aleviliği "kullanmak" şöyle olabilir: Öyle örgütler tanıyorum, yoğun biçimde Alevi çocuklarına dayanır, masada oturup sohbet edersen Aleviliği "takdir" de eder ama bir kere de çıkıp halkın önünde Alevilik hakkında konuşmamıştır. Ben buna, "Alevileri kullanmak" derim. Amacını açıkça söyleyene bu denemez.

* Aleviliği "kullanmak" bir de şöyle olabilir: Dünyada ve ülkede devrimci hareketin güç kaybetmesiyle, kısa vadede ikbal arayışıyla ikrarından dönerek ve **kimliğini gizleyerek** Alevi örgütlerine kapılanmak. Ya da, "örgüt göreviyle" ve **kimliğini gizleyerek** Alevi örgütlerinde "çalışma" yapmak. Bu iki durumun da örneklerini görüyoruz. *

Marksistler bir gerçeği iyi biliyorlar: Sınıflı toplum kalkmadan, tanrıdan vb., kalkmaz. Dolayısıyla, Alevilik, işçi sınıfının ve Marksizmin dostu olmazsa da sürer ve bir işlevi olur. Ama bu işlev artık ilerlemenin, gelişmenin öncü güçlerinden olmak değil, dinsel koyuluğa kaymak, düzeni korumak, ilerlemeyi engellemek olur.

Bu nedenle, hem Alevilik, hem işçiler, hem Türkiye için tek çıkış yolu, işçi sınıfıyla Aleviler başta olmak üzere, tüm emek güçlerinin, tüm ezilenlerin birliğidir. Alevilik içinde de emekten yana kesimlerin öne gelmesidir. **"Yol düşkünüleri katarın başına geçerse, o katar yürümez."**

Alevilik içinde emekten yana kesimlerin öne gelmesini sağlayacak tek yol şudur: Yukarıda örneklerini verdiğimiz burjuva ve küçük burjuva görüşlerin gözden düşmesi ve Alevi toplumu içinde emekten yana görüşlerin giderek daha büyük yaygınlık kazanması.

Bunun için elbirliğiyle çalışmalı ve şu iki soruya herkesden yanıt istemeliyiz:

1. Aleviliğin amaçları nelerdir?

2. Günümüz koşullarında bu amaçlara nasıl ulaşılacaktır?

Bu sorulara verilecek yanıtlar, a) kimin emekten, ezilenden yana olduğunu, b) kimin Alevi düşüncesini gerçekten savunduğunu gösterecektir.

Teşekkür ederim.

SORULAR, KONUŞMALAR (ÖZETLE)

ERKAN:

Bugün Yürükoğlu Aleviliğe övgüler yağdırdı. Fakat dünyada eşitlikçi veya ilerici yönleri olan başka dinler de var. Mesela Budistlik Alevilikten çok daha ileri, hümanist bir din. Fakat Yürükoğlu Alevilikte takılıp kaldı.

Aleviliğin, ilerici ve doğru yönleri de vardır. Fakat dünyada bugün bunca sorunlar var. Yalnız Türkiye'nin sorunları değil. Alevilik bu sorunları çözmeye alternatif bir akım gibi kulağıma geldi. Örneğin, Alevilik kadın sorununda bugün dünyadaki çelişkileri çözebilecek bir akım mıdır?

Asıl sorum şuydu, Aleviliğin bugünkü konumu ile, Hz. Muhammed'in ölümünden sonra gelişen olaylar arasındaki bağ nedir? Tarihsel olarak hala İslamiyetle bağları var mıdır? Yoksa reaksiyoner bir din midir? Bu çok önemli, çünkü reaksiyoner olmak ilerici olmak anlamına gelmiyor.

ABDULLAH:

Sayın Yürükoğlu'na iki sorum var. 1) Biz Türkler niçin Alevi ismini aldık? 2) Aleviler İslamiyetin dışındaysa, hangi dine inanıyorlar? Bunu sormak istiyorum.

ALİ:

Geldiğimde dedelik üzerinde konuşuluyordu. Devrimci harekette, dedelerin tarihte konumlarını küçümseme gibi tutumlar var deniyordu. Eğer Türkiye ve Kürdistan'daki tarih sürecinde sürekli işbirliği içinde bir konumları varsa, bunları tabii teşhir etmek lazımdır.

HASAN HÜSEYİN:

Sayın Yürükoğlu'nun son söyledikleriyle günah çıkarır gibi bir durum oldu. İlericilerin hepsi bu şekilde günah çıkarsalardı sevinirdim. Şimdiye kadar liderlik yapanlar, "ayıp değil mi dinin kisvesine giriyorsun, Alevilik neymiş, biz ateistiz" gibi deyimlerle ortaya girdiler ve yalnız kaldılar. Şimdi ise çevre edinmek istiyorlar.

İkincisi, sürekli sufizmi vurguladınız. Alevilik önce Araplardan başladı. İmam Caferi Sadık zamanında.

Üçüncüsü, aslında üç kapı gösterdiniz. Şeriat kapısını bir yana koydunuz. Suudi Arabistanın şeriatını demiyorum ama hakikat, tarikat, bunların hepsi Hz. Peygamberin şeriatının içinde değilse, nerede? Bu dinin içindeyse içinde diyelim. Lütfen arkadaşları İslamın dışına itmeyelim.

GARİP:

İlk sorum, dünyada komünistler ne zamandan beri mezheplerle uğraşıyorlar?

İkinci sorum, mezhepler içerisinde Türkiye'deki sınıf mücadelesinin en iyi dostları Aleviler dediniz. Aleviler arasında sınıf ayrımı yok mudur? Aleviler arasında komprador burjuvazi ya da burjuvazi içinde yer alanlar yok mudur? Neden bunu söylemediniz?

Üçüncüsü, bütün örgütlerin liderlerinin Alevi olduğunu, fakat Alevilik konusunda hiç birşey söylemediklerini söylediniz. Bu insanlar Alevi oldukları için mi lider olmuşlar, yoksa sınıfsal temelde ortaya çıktıkları için mi?

Gözlemlediğim bir şey var. Kendilerinin tükenmişliğini, sınıf açısından tükenmişliğini başka şeylerle örtmek istiyorlar. Son dönemde Aleviliğe bel bağlayışlarını da kısaca açıklarsa iyi olur.

KEMAL:

Sayın yazar Aleviliğin İslam kurallarına bağlı olmadığını ima ettiler. Bu insana biraz tuhaf geliyor. Alevilik Muhammed Ali'den olma bir yön olmalı. Muhammed Ali İslam mıydı, değil miydi? Ayrım ise, Alevilik herhalde halife Osman zamanından bu tarafa yürümekte. Türkler daha sonra müslüman oldular. Buranın açıklanması gerekir.

Bir de, musahiblik hakkında kafamın almadığı bir yer oldu. Musahiblik herhalde Muhammed Ali'den kalma. Tabii ki bunu Anadolu'da birisi çıkıp da kendi kendine icad etmedi, bir dayanağı var. Bunun da aydınlanmasını istiyorum.

HASAN:

Türkiye'de milliyetçiliği burjuva sınıflar körükledi dediniz. Kürtlerde burjuvazi sınıfı olsaydı Kürtler o kadar dökülmezlerdi. Kürt burjuvazisi şu anda yoktur ki Kürt milliyetçiliğini kamçilasın.

Bu milliyetçilik öyle bir aşamaya geldi ki yavaş yavaş kızdırmaya başladı dediniz. Sizi de kızdırıyor mu bu milliyetçilik?

Alevi toplumu belli kesimler ve kişilerle dostluk kuramaz dediniz. Mesela, bir Kamuran İnan'la dost olunmaz. Doğru. Peki, işbirlikçiliği şüphe götürmez bir şekilde ispatlanmış Doğan Dede'lerle, Ulusoy'larla, Kızıltoprak'larla dost olunur mu?

VAHAP:

Ben sadece bir soru soracağım sayın araştırmacıya. Anadolu Aleviliğinin konumu çevre ülkelerdeki Alevilerle tamamen ayrı. Tarihin akışı içinde Anadolu Alevileri çok baskı gördü. Onları diğer çevre Alevilerinden farklı kılan şey, acaba yaptıklarını serbest yapamamaktan mı ileri geldi?

HAYDAR:

Yürükoğlu arkadaşta çok şey gördüm bu toplantıda ama bazı şeyler eksik geldi. Şu elimde gördüğünüz dergide şöyle yazıyor: "Alevi düşüncesinde bir başka Ali, Atatürk". Kemalizm düşüncesi hangi sınıfın ideolojisidir?

Bugün Türkiye'de bir oyun daha oynanıyor. Hacı Bektaş Tekkesi'yle, İran'daki Erdebil Tekkesi karşı karşıya getirilmek isteniyor. Doğudaki seyitlik olayıyla dedebabalık arasındaki çelişkiler örnek gösterilerek. Devlet ve egemenler bu oyunu oynuyorlar.

Laiklikten anladığımız bu mu? Diyanet İşlerinin kaldırılması, örgütlere yardım verilmemesi, Alevilere okullarda eğitim, dedelere eğitim kurumlarının kurulması. Bence bu, Kemal Atatürk'ün koyduğu laiklik. Laiklik, eşitlik, düşüncedeki özgürlük ve sınırsız demokratizmdir.

Kitabınızda bir nokta var. Malya ovasında Baba İshak'a saldıranlar arasında Kürtler var mıydı? Bu kaynağı nereden aldınız? Gürcüler, Hristiyanlar, Grekler, Kürtler vardı diyorsunuz.

Dini Aleviliğin önünde bir engel olarak gösterdiniz, katılıyorum. Aleviliği dinin üzerine oturtmak, çok yanlış yerlere götürür. Yalnız sizin çelişkiniz var burada. Diyorsunuz ki, Marks ve Engels'de dini üst yapı kurumu olarak aldığımız zaman, bunun karşısında bir de muhalefet dinleri vardır. Yani siz din düşüncesinden kurtaramadınız kendinizi. Bir devletin dini var, bir de muhalefet dini var. Sonuçta ikisi de din.

Bir de, yaptığımız eleştiri var devrimcilere. Hataları var, evet. Alevilik konusunda hataları var. Ama neredeyse devrimcilerle Alevileri karşı karşıya getirmek gibi bir durum oldu.

ORAL ÇALIŞLAR:

Ben de arkadaşımıza teşekkür ediyorum, aydınlattığı konular açısından. Konuşmasında, tartışmak istediğim bir iki mesele var.

Birincisi, işçi-Alevi ittifakı temel meselemizdir dedi. İşçiyle Alevi armutla elma gibi farklı şeylerdir. İşçinin Alevisi de, Sünnisi de var. Bunlar farklı kategoriler. İşçi-Alevi ittifakı, hemen karşımıza işçi-Sünni ittifakı problemini de getirebilir. Çünkü işçiler arasında Sünniler de var. Alevilerle işçiler birleşmez, işçiler işçilerle birleşir.

İkincisi, Alevilik, Anadolu'nun bir zenginliği. Bunu fazla ilke-amaç zorlamasına sokmaya çalıştık mı, yani sosyalizm gibi veya başka bir ideoloji gibi zorlamaya çalıştık mı, başka zorlamalar gelir ve geçmişte yaşadığımız renksizleşmeye, şekilsizleşmeye götürür. Bizim en çok derdini çektiğimiz (kendisinin de çektiği) fazla ilke tartışmaları yüzünden çok problemler yaşadık. Alevilik renkli ve canlı bir felsefe. Bu felsefeyi fazla zorlamak gereksiz. Kendi zenginliği ve çeşitliliğiyle bize renk katsın. Bu konudaki fikirlerini de öğrenmek isterim.

Bir önemli mesele de Aleviliğin İslamiyetin dışında olup olmadığı tartışması. Buna gerek yok. Çünkü Türk Alevisi kendisini Muhammed Ali'nin devamı olarak kabul eder. Bunu biz başka türlü tarif etsek de bir önemi yoktur. Herkes kendi kimliğini nasıl kabul ediyorsa, biz de onu öyle kabul etmek zorundayız.

Sonra milliyetçilik meselesi. Kendisinin, milliyetçiliğin yalnızca egemen sınıfların ideolojisi olduğu inancında olmadığını biliyorum ama ifade ederken öyle ifade etti. Şöyle düzeltmek gerekir: Ezilen milliyetlerin milliyetçiliği daha kabul edilebilir bir milliyetçiliktir ve burjuvazinin ortaya çıkışıyla milletler ve devletler ortaya çıkmaya başlamıştır. Kürt milliyetçiliğini de burada bir yere oturtmak gerekir. Arkadaşımın farklı düşündüğünü biliyorum, fikirlerini söylesin bu konuda. Kürt milli cereyanının, bugün Türkiye'deki demokratikleşmenin ana unsuru olduğu inancındayım. Mecliste bugün iki milletvekilinin kendi kimliğini ifade ederek Kürtçe konuşmasının Türkiye tarihi açısından çok önemli bir dönüm noktası olduğu inancındayım.

İRFAN:

Herhangi bir dine mensup değilim. Ulusal kimliğim itibariyle Türk olduğum söylenebilir. Siyasi olarak komünistim. Herhangi bir dine inanmadığım da bununla bağlantılı birşey. Bu akşam bu konferansta Sayın Yürükoğlu değil de baskıya tabi tutulmuş dinsel, kültürel bir topluluk olan Alevi toplumunun davasının savunucusu birisi konuşuyor olsaydı, konuşmasındaki bunca yanlışları görmezden gelip alkışlayabilirdim. Ama, dünyayı sınıfsız, sömürsüz bir dünya yapma iddiasında olan komünist hareketten gelen birisi olarak, alkışlanacak bir kelimesini bulamıyorum.

“Ben Türküm” demekten gurur duyacağım yerler vardır dedi. Bir de utanacağım yerler vardır demek lazım. Avrupa’da ulusal bakımdan ezilme veya ikinci sınıf vatandaş olma durumunda olduğumda, Türküm derken, ulusal kimliği ortaya koymanın gururu vardır. Türkiye’de Kürdistan’ı sömürge durumunda tutan ezen ulusun mensubu olmaktan duyulacak gurur yoktur. Sadece Türkiye Kürdistanı değil, diğer ülkeler de, bağımsız, birleşik, demokratik bir Kürdistan kurma mücadelesine destek vererek Türk olmaktan gurur duyabiliriz.

Bir başka nokta şudur: Türk solcuları üzerine çokça laf edildi. Şu sıralarda da çok yaygınlaştı. Eleştiri, insanı yanlışları bulmaya, ileriye yöneltir. Ama bu eleştiri olmaktan çıktı artık. Apaçık bir kampanya var. “Hala komünist misin, ayıp be”. İşte bu dönemde bizim eski komünistlerimiz, eski solcularımız, eski örgüt önderlerimiz kalkıp solcuların Aleviliği gerici olarak nitelendirdiklerini, sadece Alevilik konusunda değil, diğer konularda da cahil olduklarını anlatıp duruyorlar. Ve çizmeyi aşarak, yani kendi hadlerini, çaplarını ve geçmişteki pratiklerini unutarak gerçekten çok saldırgan oluyorlar.

Evet Alevilerle, devrimciler bu tarihsel konjonktürde yan yana buluyoruz. Sivas’ta, Maraş’ta, Çorum’da yanyana buluyoruz. Neredeydiniz diye sordu Yürükoğlu bize.

SALONDAN BİR AMCA: Aleviler ezilmiyor mu? Sade sizler mi ezildiniz?

MASADAN TURGUT: Arkadaşlar, konuşan arkadaşta müdahale, bizim toplantılarımızda hiçbir şekilde müsaade edilmeyen bir yöntemdir.

SALONDAN BİRİ: Bunları sokmayın buraya.

BAŞKA BİRİ: Biraz aşırı gittin, burada aşırılık olmasın.

İRFAN: Eğer Aleviliğin içerisinde bir hoşgörü varsa, o hoşgörüye sığınarak söylüyorum. Ayrıca ben Alevilerin ezilmediğini değil, tam tersine ezildiğini söyledim. Baba, ben Alevi değilim diyorum. Ama ben her zaman ezilen bir dinden, ezilen bir millettendir...

(Salonda söylenmeler, karışıklıklar...)

İRFAN: Burada Yürükoğlu haksız bir şekilde eleştirdi. Açıkta suçladı. Neredeydiniz dedi Çorum’da, Sivas’ta bunlar olurken. Aleviler kan ağlarken neredeydiniz dedi. Ben söyleyeyim nerede olduğumu. Ben Çorum’daydım, ben Sivas’taydım, ben Maraş’taydım. Faşizme karşı, faşizmin uşaklarına karşı, Türk faşist militanlara karşı mücadelede o silahları taşıyanlar bizlerdik, siz neredeydiniz?

SALONDAN BİRİ: Ben her alandaydım, kusura bakma.

MASADAN TURGUT: Alevi arkadaşlar, bu tür sorular sizlere yönelik değil!

İRFAN: Ben Alevilere sormadım, Yürükoğlu’na sordum bu soruyu. Sen neredeydin Yürükoğlu? Ben Türkiye’deydim. Sadece kendi örgütümden değil, Dev-Yolcusu, Dev-Solcusu, TIKKO’cusu, Kurtuluşçusu, PKK’lısı hepsi, faşizme karşı beraber omuz omuza mücadele verdiler.

SALONDAN BİRİ: Cemevlerini yaktınız, daha ne!

MASADAN TURGUT: Arkadaşlar lütfen müdahale etmeyin. Eğer o arkadaş eleştirmek istiyorsanız size söz hakkı vereceğiz. Kaldı ki, bu sorular Sayın Yürükoğlu’nadır.

İRFAN: Ben bağlıyorum sözlerimi zaten. Ben burada Alevi topluluğun inançlarını, değerlerini benimsemek zorunda değilim. Tam tersine, o inançlara sahip olmasam bile, bu düşünceler, bu davranış biçimi baskıya uğradığı için diyorum ki, bu ezilmeye son verelim. Dolayısıyla ben ezilenden yanayım. Siz Alevi toplumu olarak, ezenlere karşı mücadele ettiğiniz zaman geçmişte yanınızda biz vardık. Bugün de mücadele ediyorsanız, bugün de mücadele etmek istiyorsanız, biz yine yanınızdayız. Ama birbirimize mavi boncuk dağıtmaya kalkmayalım.

Bugün şöyle bir tehlike var, söylemek lazım. Eğer sizin içinizden birisi kalkıp Yürükoğlu’nun verdiği konferansı verseydi, Yürükoğlu’nun yazdığı kitabı yazsaydı alkışlardım ama Yürükoğlu’nu alkışlamıyorum. Çünkü Türk kimliği üzerine bu kadar baskı yapan Türkiye’deki solcular arasında herhalde tek sizsiniz. O da adı Türkiye Komünist Partisi olan bir partidir. Bu parti tek bir parti değil, iki başlı bir partidir. Başın biri Haydar Kutlu, biri Yürükoğlu’dur. Bugün Haydar Kutlu, işçiler de

sokakta tükürüyorlar, çevreyi kirletiyorlar diyor. Dolayısıyla artık burjuva, işçi farkı kalmadı. Yürükoğlu ise bugün belli ki,... paydos dendiği bir noktada başka iş bulamadı, bunları yapıyor.

SERPİL:

Yürükoğlu Kuran’dan bir takım alıntılar söylediler. Ayet mi, sure mi diyorlar artık. Yani İslamda kadının ezildiğini vurguladı. Öbür taraftan İslamda kadınlar erkeklerle namaz kılamıyorlar fakat Alevi toplumda kadınlar birlikte ceme katılabiliyorlar diye ortaya birşey attı. Hemen söyleyeyim yanlış anlaşılma olmasın, Alevilere karşı çıkmak istemiyorum fakat ben şunu bilmek istiyorum. İslamda kadınlar dövülüyorlar da, Alevi toplumda ezilmiyorlar mı, dövülüyorlar mı?

Kadının eşitliği Alevi toplumda kadının ceme katılmasıyla veya ezilmişiyle namaz kılamamasıyla ortaya çıkmaz. Eğer bir kadın işyerinde erkek arkadaşının yaptığı işte aynı parayı almıyorsa, hukuk önünde, sınıfsal alanda eşit haklara sahip değilse, budur kadının eşit olmayışı.

İSMAIL:

Sayın Yürükoğlu’na teşekkür ederim. Benden iki önce konuşan arkadaş eleştirmek istiyorum. Biz Yürükoğlu’nu misafir olarak buraya çağırdık, söylediklerini dinleyip, saygı gösterdik. Sorularını direkt olarak sorabilirdi arkadaş ama sanki o çağırılmış gibi, başka türlü yaptı. Alevi öğretisinde böyle birşey yok. Misafire ve insana, görüşleri ne kadar ayrı olursa olsun saygı var. **(Alkışlar)**

Bunu söyledikten sonra, Alevi öğretisi ve Sünni öğretisi dikkate alınmalı. Uygulamada ise tabii farklılıklar var. Alevi öğretisini bütün Aleviler yüzde yüz uygulamıyor. O arkadaş bu konuda da düşünürse iyi olur diyorum.

Benim sorum asıl olarak başka. Yürükoğlu’na getireceğim bir eleştiri var. Konuşmanızın sonlarına doğru, sanki siz Alevileri işçi sınıfıyla birlikte olacağı için savunuyorsunuz gibi oldu. Böyle mi?

“Amaçlar belli olsa iyi olur” ifadenizi de uygun bulmuyorum. Aleviler birbirinden biraz değişik de olsa kendi kimliklerini en azından son yıllarda daha ciddi bir şekilde belirlemeye çalışıyorlar. Fakat bu kimliğin tek bir cümle veya sizin tarif ettiğiniz izmler gibi bir sistem olması şart değil. Yüzyıllardır yaşamış ve içinde farklılıkları da barındırmış, hatta farklı yönleri doğru gelişmiş ama diğer kültürlerden farklı olan ve hepsinin bir birlikteliği olan konular var. O ilkeler doğrultusunda ama farklılıklarla birlikte gidiyor. Ben bir kişinin veya bir kurulun çıkıp Aleviler biraraya gelin, amaçlarınızı belirleyin, o amaçların da hepsine uyulsun düşüncesini insanların inanç ve düşünce hürriyetine biraz aykırı buluyorum. Aleviliğe insanlar yüzyıllarca zorunlu bir şekilde gizli olarak sahip çıkmışlar. Ama şimdi açıkça söylüyoruz. Bu açıklık içinde farklılıkları da belirliyoruz. Bu farklılıklar bizleri hiçbir şekilde birbirimizden ayırmıyor, ayırmaması gerekir. Bunu bu şekilde görürsek hem demokratikleşme açısından, hem laiklik açısından daha iyi anlaşılır diye düşünüyorum. Bu konuda görüşlerinizi bekliyorum. Teşekkürler.

CELASUN DEDE:

Konuşmayacaktım ama yüksek matematikte iki kere iki beş de edebilir, elli de. Türkiye’de köprülerin altından çok sular geçti. Oral beyi 1968’den beri tanıyorum, Mersin’den. Çıkıp burada soru soranlardan bilhassa sonlardaki “ateşli” arkadaş komünist olduğunu söyledi. Bizim komünistlere korkunç saygımız var. Neden dersiniz, tam da komünizmin yıkıldığı bir dönemde komünizmi yeniden inşa etmeye niyetli komünistlere saygımız var. Ama herkes Türkiye’de nerelere geldiler, hangi kilometre taşlarında durdular, bunları çok iyi bilmeleri gerekir. Ben 7 tane erkek çocuğunun babasıyım, bir tane de kız. Çocuklarımdan hepsi devrimcilikten hapis yattı. 7 sene, 5 sene, 8 sene, 6 sene, 4 sene, 3 sene. Bugün geldikleri noktada, çok güzel bir söz var, “her ağacın kurdu özünden olur” diye, bunu doğruladılar. Ama dün, bir gece evden atıldım Alevi olduğum için.

Aleviliği böylesine itici görmelerinin nedeni ne devrimci arkadaşlarımızın? Alevi okulunu okumaları gerekir. Aleviler, Mao’nun (kendi ülkesindeki benzer bir topluluk için) dediği gibi, işçi sınıfının müttefiki olarak en yakın kesimdir. En yakın. Bu kesimi atladığımız anda kayıplarınız çok büyük olur.

Bugün Türkiye’de oynanan oyunlara Aleviler oyuncak olmayacaklardır. Demokrasinin ilerleyebilmesi için demokratik savaşım vereceklerdir. Görevleri budur Alevilerin. Yürükoğlu birşeyin altını çizdi ama eksik çizdi. Hasta olduğundandır. Türkiye bir mozaikler bütünüdür dedi. Herşey onun içinde yatıyor. Saygılar.

CEMİL:

Aleviliğin ilerici, demokrat, hatta Yürükoğlu’nun deyimiyle devrimci olmasının nedenleri üzerinde son birkaç yılda daha fazla konuşulur oldu.

"İki büyük güç var. Biri, tarihten insanlığın en güzel özelliklerini beraberinde getiren Alevilik. Öteki, Türkiye'nin devrimci sınıfı, işçi sınıfı. İki taraf da bunun farkına varır da işçiyle Alevi musahib olursa, Türkiye için ne büyük şanstır bu."

Ben şunu sormak istedim kendisine. Nedir bu Alevileri ilerici, demokrat, hatta devrimci kılan nedenler?

Tam da bu noktaya örnek, İran'daki Alevilerdir. İran'ın Alevi olduğunu kabul etmiyorlar, onlar Şii'dir diyorlar. Ama şu da bir gerçek, Aleviliğin önemli merkezlerinden birisi de İran'dır. Ama İran'da, gerek Şah'a, gerek Humeyni gericiliğine karşı mücadele edenlerin esası, tümü demiyorum esası Sünni mezhebine ait insanlardı. Aleviliği ilerici kılan nedenler var. Bu nedenler gökten zembille inmedi. Ya da, Ali'nin binlerce insanı kılıçtan geçirdiği bir dönemde, Ali çok hoşgörülü olduğu için bu insanlar böyle olmadılar. Hayır, Anadolu Alevilerini ilerici, ya da biraz daha hoşgörülü kılan neden, onların iktidarda olmamalarıdır. Kültürlerinin, göreneklerinin baskı altında tutulmasıdır. Bugün Türkiye'de Sünni kesim değil de, Aleviler iktidarda olmuş olsaydı, camiler Alevilerin olacaktı, Sünniler dışarıda kalacaktı.

Bazı Alevi ozanlarının, ya da Alevi ileri gelenlerinin bazı deyimlerine dayanarak işte tarihten beri devrimciydik, bilmem neydik meselesi hikayedir. Ali'yle Ömer'in arasındaki kavga nedir? Birinin ilerici, devrimci olup, diğerinin gerici olması mıdır? Hayır, iktidar kavgasıdır.

Alevilerin, işçilerin çok önemli müttefiği olduğu meselesi. Son dönemlerde, dünyanın genelinde oldukça hareketli bir dönem yaşanıyor. Ve birçok insanlar pusulayı şaşırıyor. Bu aslında pusulayı şaşırma değil, öyle diyelim. Yürükoğlu'nun sahip olduğu ideolojinin kökeni olan Moskova'nın el çekmesi sonucu Yürükoğlu'nun da pusulayı iyice şaşırması lazım ki, Alevileri bir bütün olarak işçilerin müttefiği ilan edebiliyor. Hem de kendisi konuşmasında, Alevilerin de burjuvazisi olabilir diyor. Peki nasıl olabiliyor da Aleviler bir bütün olarak işçilerin müttefiği olabiliyor? Ya da Mao demiş ki en yakın müttefik. Mao'nun en yakın müttefik dediği doğru ama Alevileri bir bütün olarak en yakın müttefik ilan edemezsiniz. Eğer Alevileri bir bütün olarak müttefik ilan ederseniz, bunun içinde kimi insanlar egemendir, sömürücüdür. Bu insanlar işçi sınıfının dostu olamazlar.

Daha önce Alevi merkezinin yapmış olduğu konferanslarda da, bugün burada da dinledim. Bir takım insanlar kalkıyorlar, diyorlar ki, Alevilik dincilik değildir, din değildir. Yürükoğlu da bunu anlatmaya çalıştı. Alevilik, bazı sosyal yanları olmasına rağmen, hiçbir zaman Marksizmin sahip olduğu noktaya sahip olamaz, ve dinden de ayrı değildir. Alevilik din değildir, Alevilik bilmem ne değildir demek saçmalaktır. Alevilik dinin kendisidir. Cem diye örnek verdiniz, dedelerin cemlerde en fazla söyledikleri şeyler allah'tır, Ali'dir, Muhammed'dir.

SALONDAN BİRİ:

Usul hakkında konuşacağım. (Masa: Buyrun.) Dostlar, konferanslarda bir usul vardır, aslan payı konuşmacıdır. İsteseniz de istemeseniz de konuşmacı, konferansı vermesi için çağırılmıştır. Lütfen yalnız sorular sorulsun, asıl konuşturulması gereken kişi konferansı veren kişidir.

MEHMET:

Sayın yazarın dediklerinin hepsini kabullendim de, yalnız şu beni bayağı

paniğe kattı. Ben İmam Ali'nin, İmam Hüseyin'in, Ehlibeyt'in torunlarından, yani dine sahip bir insan olarak kendimi biliyordum. Yürükoğlu bizi İslamiyetten ayırdı. Ben buna üzülüyorum. Başka da dediklerinin hepsi hoşuma gitti, fakat İslamiyetten bizi bir zahmet ayırma.

FERAMUZ:

Sayın yazara geldiği için teşekkür ederim. Bütün fikirlerine iştirak ederim. Benim söyleyeceklerim bu hızlı solculara. Kendilerine soruyorum, bunca yıl derneklere gittiklerinde, ortada bir Alevi kimliği var mıydı? Alevilik nedir, Aleviliği bunlar hiçbir gün konu yaptılar mı? Ben de o derneklere gittim geldim. Asla. Alevi dese ki, "ben Aleviyim, fakat sizinle ortak çalışırım", olmaz, Alevilik olmaz! Çünkü Sünnilik tek yaşayacak Türkiye'de. Alevilerle Sünniler o zaman kardeşler. Biz Aleviliğimizi ileri sürdüğümüz zaman bu hızlı solcular, "olmaz, çünkü siz dincilik yapıyorsunuz" dediler. Peki, biz nerede dincilik yapıyoruz?

Çocuğum okula gidiyor, öğretmen diyor ki, İslamın şartı 5'tir. Eve geliyor, babası bunların hiçbirini yerine getirmiyor. Bana diyor ki, "baba senin İslamiyetin ne kadar, sen ne camiye gidiyorsun, ne namaz kılıyorsun". Öyle deyince, öğretmene gidip bu dersi bizim çocuğa verme diyoruz. Hayır diyor öğretmen, sen dincilik, mezhepcilik yapıyorsun. Ne olmuş oluyor? Sünnilik tek olmuş oluyor. İşte bizim bu tür solcuların kulağına yalnız Sünnilik kelimesi girmiştir. Alevilik kelimesi kulağına gelince, siz dincilik yapıyorsunuz.

Mezhepciliği Aleviler mi, Sünniler mi getirdi? Mezhepcilik peygamberin ölümünden 135-150 sene sonra geldi. O tarihte Harun Reşit dedi ki, siz benim dediğim mezhepleri kabul etmezseniz mezhepsiz kalırsınız. Ondan bu yana Aleviler kabul etmediği için, mezhepleri resmiyete girmemiş. Biz mezhepsiziz. Biz bunu kabul ettiğimiz halde Sünniler yine yakamızı bırakmıyor. Bu sefer çocuklarımıza okulda Sünnilik öğretiyorlar. Sen Sünni olacaksın. Halbuki Aleviliğin erimesi devrimcilere büyük bir darbedir. Alevilik ilericidir.

Soru soranlardan biri diyor ki, nasıl Alevilik ilerici olur? Alevinin felsefesi ileridir, kişileri değil. Bunu iyi anlamaları gerekiyor. Alevilik felsefesinde 5 şart yoktur, bizde şart yoktur. Bizde her kişi hürdür, isterse inanır, isterse inanmaz, biz onu horlamayız. İşte bu Alevi felsefesidir bizi ileriye götüren. Belki ben ilerici olmayabilirim ama benim felsefem daima ileriye gösterir. Fakat Sünnilik ilerici değil, tam yaptırımcıdır. Bunun için solcu arkadaşlar Alevi kitaplarını da okusunlar. Marks'ı, Lenin'i okumuşlar, biraz da onu okusunlar da kardeş olalım.

MURAT:

Ben sayın Yürükoğlu'nu şunu sormak istiyorum. Biz Alevi olarak 1400 yıldır kapalı kaldık. Ne olduğumuzu anlamadık. Sayın Yürükoğlu dedi ki, Alevilik bir din değildir. Alevi nereden çıkmıştır? Böyle deyince, Hz. Ali'yi ya da onun Ehlibeytini inkar etmiş oluyorsun. Ben bu yaşa geldiğimde sırf Alevi kelimesini biliyordum. İki yıldır Almanya'dayım. İyi kötü bir kaç kitap okumayla Alevilik hakkında biraz bilgi edindim.

SORULARA YANITLAR

Konuşmalar içinde yerli yersiz sözcükler de kullanıldı. Kişiliğimi yukarıda tutan bir insan değilim, kullanılan üslup beni ilgilendirmez. Gürültülü konuşmayı da sevmiyorum ama devrimci harekette 25 yıldır örgütlü bir insanım. Özellikle, "komünistim-devrimciyim" diyerek yapılan konuşmalar bana birşey anlatıyor. Biz yenilgilerden gerekli dersleri çıkartmıyoruz. Bu takır tukur üslupla doğrulara ulaşılamaz. Devrimci hareket kendisini bu şekilde yenileyemez.

Alevi dostların yaptıkları eleştiriler noktasında ise bir zorluk olduğunu görüyorum. Bir yanda insanların yüzyıllar boyu taşıdıkları inançlar var, ama bir yanda da sosyolojik açıdan bu inançların kaynaklarının tartışılması var. Ne yapalım ki bu da zorunlu.

ERKAN arkadaş, neden Alevilikte takıldı, Budizm daha ilericidir dedi. Aleviliği konuşmak üzere çağrıldığımız için Alevilikte "takıldık". Budizm için çağırırsanız, ben değil ama Budizm konusunda gerçekten bilgili bir yoldaşım var, o gelip konuşabilir.

Arkadaş, "dünyada çok sorunlar var, bunları çözmeye Alevilik alternatif midir?" diye sordu. Böyle bir iddia öne sürmedim. Dünyadaki tüm sorunları çözmek değil ama, dünyanın bazı sorunlarına Aleviliğin getireceği yanıtlar var. Özellikle de insan sevgisi ve hümanizm açısından.

ABDULLAH ağabey'i yanıtlamaya çalışırken önce şunu belirteyim. Biraz da rahatsızlığım nedeniyle birkaç bölümü atlardım. Bu nedenle olacak, en fazla yanlış anlaşılacak nokta, "Aleviliğin dini var mıdır, yok mudur" konusu oldu. Oysa bundan önceki tüm yazdıklarım da, bu gece de defalarca yinediğim gibi, Alevilik İslamın dışında yaşamıyor. İslam topluluğunun, İslam ideolojisinin içinde yaşıyor. Ama anlatmak istediğim bir başka şey var burada: Alevilik yalnızca İslamı değil, başka şeyler de taşıyor. Türklerin Orta Asya'dan getirdikleri gelenekleri taşıyor. Hasan Sabbah'ın yaydığı çeşitli inanç öğelerini taşıyor. Anadolu'da, İsa'dan 2 milyon yıl önceden yürüyüp gelen inançları taşıyor vb. Her yandan birşeyler almış mistik bir akımdır. İslamiyetin içinde, o şemsiyenin altında, ama amacı, Sünni yorumun esir alıcı anlayışının dışına çıkmak, insanları özgürleştirmek, insanları toplumun malı yapmaktır.

Ortaya çıktığı dönemlerde dünyada dinden başka bir ideoloji yok (o tarihlerde dünyanın yuvrak olup olmadığı bile tartışılmıyor, çünkü böyle bir fikir bile yok). Tamam de, ben İslamiyeti istemiyorum, ama nereye gidersen git, orada da bir başka dinsel çerçeve var. Öyle bir dünyada Alevilik, İslam içinde yer almış, yaşamıştır.

"**Alevilik, İslamın kurallarına bağlı değildir**" diyorum ben. "İslamın dışındadır" demedim. O sanırım bir yanlış anlama. Sonra, bu söylediğimden, Alevilerin Ali'yi ve Ehlibeyti sevmelerine karşı çıktığım sonucu da çıkartılamaz. Aleviliğin, İslamiyetle, özellikle de İslamın çoğunluk yorumu olan Sünnilikle üst üste düşmemesi, Alevilerin Ali'yi ve Ehlibeyti sevmemelerini getirmez. Bu ikisi arasında hiçbir bağlantı kuramıyorum.

Aleviliğin bir eleştirisi var İslama. İslam dendiği zaman büyük çoğunlukla Sünniliktir. Öteki kollar küçüktür. Demek ki, Aleviliğin İslama ciddi bir eleştirisi var. "Okunacak en büyük kitap insandır" diyor Hacı Bektaş. Oysa, İslamiyette en büyük kitap Kuran'dır. Bu cümle, Aleviliğin buna doğrudan bir eleştirisi değil midir? Allahı gökten yere indiriyor. Bir yorum farkı var. Evet, İslam dünyasının parçasıdır ama İslamiyete bir eleştiridir.

ALİ arkadaş dedeler işbirlikçiyse teşhir edilir, Türkiye ve Kürdistan'da böyle yaparız dedi. İşbirlikçileri teşhir etmek doğrudur da, biz dedelik kurumundan konuşuyoruz. Hasan Dede'ye, Cemal Dede'ye değil, dedelik kurumuna işbirlikçi diyen varsa kalkıp söylesin, duyalım. **Dedelik işbirlikçi değildir**, Aleviliği günümüze getiren önemli araçlardır.

Bir başka önemli nokta daha var. Burada çözüleceğini sanmıyorum, çünkü uzun bir sürenin yanlış anlayışlarıyla bağlı. **HASAN HÜSEYİN** arkadaş, "Alevilik Araplardan başladı" diyor. Başka sorularda da bu geldi. Alevilik Araplardan başlamadı. Şiilik Araplardan başladı. Ali'yi, Ehlibeyt'i sevmek, Ali'ye ve ailesine yapılan zulüme karşı çıkmak, bunlara Alevilik demeyelim. Alevi deyimi de zaten o tarihlerde yok. Yüzyıllar boyu yok. Şiilik var. Ali ve Ehlibeyt sevgisi Şiilerle geliyor. Şiilik bir mezheptir. Şiilikte tasavvuf yoktur. Tasavvuf kolları Şiiliğin içine daha sonra giriyor. Alevilik, İslamın içinde Şiilikte, İmam Cafer mezhebinde kendine yakınlık bulmuş bir tasavvuf akımıdır.

GARİP arkadaş, "komünistler ne zamandan beri mezheplerle uğraşıyorlar" diye sordu. Son konuşmacılardan **Feramuz** arkadaşımız, "Marks'ı, Engels'i okumuşlar, biraz da bizi okusunlar" demişti. Güzel bir konuşmadı o. Fakat bence sorun da burada! Kendimizi aldatmaya-lım, Marks'ı, Engels'i okuyan bu soruyu **soramaz**. Münzer üzerine, Protestanlık, Hristiyanlık ve mezhepleri üzerine Marks'ın, Engels'in çok yazıları var, değil mi?

Bu bir vesiledir. Kimseye doğrudan bir eleştiri yöneltmiyorum, yalnız birşey biliyorum: Devrimci hareketimiz, okuması gerekenleri okumadı, okumuyor! Silahla sokağa çıkmak komünistlik ya da devrimciliğe eşit değildir. Onu doğru yapan da, yanlış yapan da var. Her silah kullanan devrimci olmuyor. Önce bu mesleği öğrenmemiz gerekir, devrimcilik nedir? Bu ülke acılar içinde, hem ülkeye, hem kuşaklara yazık oluyor. Mücadelede düşmekten değil, heba edilmiş ömürlerden konuşuyorum. Devrimcinin önce kendi mesleğini ciddiye alıp kendi alanında okuması gerekiyor. Ondan sonra, **Feramuz Ağabey'e** katılıyorum, Aleviliği okusun ama önce kendisinininkini okusun.

Aynı arkadaş, "Alevilerde sınıf ayrımı yok mu" dedi. Bu gece bunu anlatmadıysam neyi anlattım?

Aynı arkadaştan bir de ucuz bir suçlama var. Birkaç kişiden daha geldi. Yarın yine gelir. Aleviliği savunmamızdan hoşnut olmayanların böyle şeyler söyleyeceklerini biliyorduk. İyi ama kuştan korkan darı ekmez, gocunacak bir halimiz yok. "Sınıf arenasında tükenenler Aleviliğe sarılıyor", "komünistlikte pili bitenler Aleviliğe sarılıyor". Bunlara yanıt gereksiz.

KEMAL arkadaşın sorusuna gelince, musahiblik konusu da, Alevilikle İslam arasındaki ilişki gibidir. Doğru, hatta İmam Cafer Buyruğu'nda, "musahiblik İmam Ali'den kaldı" diye yazar. Fakat bunlar konunun mitolojik yanlarıdır.

İslamiyetin çeşitli dönemlerinde, özellikle ilk döneminde bir **İslam kardeşliği** ilişkisi var. Bizim musahibliğimiz bunlardan farklı. Alevilik, özellikle Sünni İslama karşı şiddetli bir eleştiriyle çıkıyor ama İslam toplumu içinde yaşıyor ve İslamı reddetmiyor. Buna rağmen, eleştirileri büyük bir tepki görüyor. Katliamlar geliyor. O zaman, kollektif bilinç, kendisine, kimsenin karşı çıkamayacağı, tüm müslümanların saygı duyduğu dayanaklar arıyor. İmam Ali olağanüstü bir insan, Aleviliğin de en çok sevdiği bir insan. Kendi bazı uygulamalarını İmam Ali'den getirdiği zaman rahatlıyor. Okuduklarımdan çıkardığım kadarıyla, musahiblik İmam Ali'den gelmiyor. Birkaç Alevi kitabı da, Muhammed'den geliyor diyor. Ona da, öyle değil diyeceğim. Musahiblik mutlaka hepsinden etkilenmiştir ama Anadolu'da Aleviliğin yarattığı bir kurumdur.

HASAN arkadaş, "Kürt burjuvası yoktur" dedi. Tarihsel olarak, burjuvası olmayanın milleti de olmaz. Kapitalizm, millet, burjuva, bunlar tarih sahnesinde birlikte varlar. Kürtlerin burjuvası vardır ve Türk burjuvasıyla tarihten devraldığı sağlam bir ortaklığı vardır. Çoğunun adının önünde de "şeyh"lik vardır.

Bu arkadaş, "Kürt milliyetçiliği sizi de kızdırıyor mu?" diye soruyor. Kızdırmak sözcüğü doğru değil, şöyle diyeyim, onaylamıyorum, doğru bulmuyorum. Okul arkadaşım **Oral Çalışlar**'m söylediği yere geliyor. O da, "ezilen ulusun milliyetçiliği ilericidir" diyerek genel konuştu. Bunları bilerek konuşuyordum, anlaşılacağı düşünüyordum. Anlaşılmıyorsa açıklarım:

Tabii ki, ezen ulusla ezilen ulusun milliyetçiliği arasında fark vardır. Birinde ilericilik vardır, **ama otomatik olarak değil**, başı çeken sınıf gücüne, önüne koyduğu siyasal amaçlara bağlı olarak. Bunlar konunun ABC'sidir. Biz ise somut bir ülkenin somut anındaki durumdan konuşuyoruz. "Bugün Kürt milliyetçiliği dayanılmaz boyutlara ulaşmıştır" cümlesi, Kürt halkına karşı söylenmiş bir söz değildir. Kürt halkına saygılıyım. Kürt milliyetçiliğinin normal, olası ilerici yönleri üzerinde de durmuyorum. Bugün diyorum, Kürt milliyetçiliği çeşitli yönleriyle dayanılmaz bir noktaya gelmiştir. Örnekleyeyim:

* "Aleviliğin temelleri tarih içinde Ebu Müslim Horasani, Hallac-ı Mansur, Ebu'l Vefa, Şeyh Addiy, B. Misafir ve Şahabettin Sühreverdi tarafından atıldı. Bu saydığım düşünürlerin tümü de Kürt kökenlidir." (C.Bender, *Yeni Ülke*. 15-21.9.1991)

"'Kalıcı Yardım Kurumu' tarihte bir Kürt buluşudur. Günümüzde 'vakıf' ya da 'foundation' adıyla anılan bu kurum..." (C.Bender, *Yeni Ülke*. 3-9.11.1991)

"Türklerde ne kuvvetli bir yazı dili, ne de edebiyat ve kültür vardır.

Ama Kürtçe zaten yapı olarak zengindir Türkçe'den.

"Bugün Sovyet Kürdologları 60 bin kelime bir Kürtçe sözlük yapmıştır. Bugün hakiki Türkçe'yle 5 bin kelime bir sözlük yapamazsınız." (Musa Anter, *Aktüel*. 26.9.-2.10.1991)

"Alevilik, (...) Kürt halkı tarafından ortaya konmuş bir felsefedir." (C.Bender, *2000'e Doğru*. 18.8.1991)

"Kürtler İ.Ö. 3 bin yıllarından bu yana Sümerlerle çağdaş olarak Anadolu'da yaşadılar." (C.Bender, *Teori*. Ekim 1990)

"...Çalışmalarımız sonucunda Kürt halkının atı ilk ehlileştirilen, 'uygarlık tekerleğinin keşfiyle başladı' sözünü gerçekleştiren, tarihte ilk petrolü işleten, ilk şiiri yazan (Gılgamış destanı, Kassitli Kürt ozan Sin Lekke Ünnini tarafından tabletlere yazılmıştır), tıp alanında fizyoterapi ile teşhis ve tedavi yöntemlerini bulan, aritmetiğin ilk prensiplerini ortaya koyan, ilk teleskobu Harran ovasında gökyüzüne doğrultan, ülkeler arasında ilk diplomatik ilişkileri kurup barış anlaşmalarını imzalayan, ilk halı ve kilimi dokuyan, mutfak kültürünün temellerini atan, besin maddelerinin uzun süre korunması yolunda keşifler yapan, çok tanrılı dinlerden başlayarak tek tanrılı dinlere kadar yeryüzünde varolan inanç sistemleri üzerinde katkısı ve alın teri olan, Zerdüştlükten başlayarak, Yezidilik, Alevilik, Vefailik, Babailik, Ahilik gibi sayısız inanç felsefelerini yaratan bir halk olduğunu anladık. Daha neler, neler..."

"İlk yontuda, ilk şiirde, ilk resimde, ilk kabartmada, ilk dokumada, ilk türküde, ilk efsanede, ilk inançta, mabetlerde yapılan ilk ayin ve danslarda, ilk eşya ve araçlarda Kürt halkının alınteri vardır." (C.Bender, *Yeni Ülke*. 21-28.7.1991) *

Görüldüğü gibi, dünyada ne varsa Kürtlere bağlanıyor. Ezilen bir halkın kendini kanıtlama çabasını anlıyorum. Ama yanlış, uydurma, tersinin kanıtlanması herhangi bir üniversite asistanı tarafından 10 dakika alacak iddialarla ancak amacın tam tersi bir noktaya çıkılır. [Örneğin, haydi diyelim ki Kürtler Sümerlerle birlikte İ.Ö. 3 bin yıldan beri Anadolu'dalar. Yukarıdaki alıntının yazarı, Antalya'nın 30 km. kuzeybatısındaki **Karain mağarasına** gitsin (ya da bulguların toplandığı, Ankara'daki "Anadolu Medeniyetleri Müzesi'ne gitsin) ve Anadolu'daki ilk yontuların, ilk resimlerin, ilk kabartmaların, ilk heykelticiklerin ve ilk gravürlerin tarihini öğreniversin. Günümüzden **2 milyon** yılla, **10 bin** yıl öncesi arasındır!]

Böylesi aşırıklar karşı tarafta burjuvazinin Türk milliyetçiliğini azdirmasını da kolaylaştırıyor. Kürt halkına, haklarına saygım vardır. Geçmişim bunun kanıtıdır. Ancak, Kürt milliyetçiliğine de prim vermemek zorundayız.

VAHAP arkadaşımız, "Anadolu Aleviliği çevredeki Alevilikten tamamen farklı, bu fark baskıdan mı geliyor" diye sordu. Evet, çevre ülkelerde bir miktar Alevi var ama Aleviler asıl olarak Anadolu'dalar. Çevre yerlerdeki asıl olarak Şii'dirler. Bu konu bir başka arkadaşın da konuşmasında vardı. Belki birleştirip şimdi söyleyebilirim.

İran'da Şiilik üstün gelmeye başladığı zaman tasavvufu karıştırmış bir Şiilikti. Erdebil Tekkesi'nde ve Şah İsmail'de. O zamanlarda bizim Alevilerimizle onlar arasında bir fark yoktu, olamazdı da. Aynı inanç. Şah İsmail'in Divan'ında 8-9 şiirden biri Hacı Bektaş'tan konuşur. Şah İsmail'in ölümünden sonra Safevi devleti yavaş yavaş güçten düştü, mollalar hakim olmaya başladı. Şiidir, yine Sünniden farklıdır ama molladır. Mezhebin bildik yanına oturdu, tasavvufu dışarı attı, yasakladı. Tasavvuf sahipleri yerin altına girdiler. İran'da böyle bir süreç yaşandı.

İran'daki Şiilik farkımız nereden geliyor? Bizim Alevilerimiz hep altta kaldı, ezildi, bu nedenle ilerici yanlarını korudu, İran'da ise Şiilik devlet dini oldu ve giderek gerileşti. Bu saptama bizi iyi anlatıyor ama İran'ı anlatmıyor. İran'da Şah İsmail'in töresi sürdü ama iktidarda olduğu için giderek bozuldu diyemeyiz. Öyle olmadı. Şah İsmail'in töresi kesildi, o töreyi dışlayan bir başka devlet kuruldu.

HAYDAR arkadaş, "Hacı Bektaş'la Erdebil çatıştırılıyor" dedi. Benim için demedi herhalde. Herhalde bu sıralarda böyle yapanlar var. Olabilir, bilmiyorum. Ayrıca, böyle bir çatıştırma çeşitli açılardan çok suni bir çatıştırma olur. Tarihte Erdebil Tekkesi, Hacı Bektaş'a büyük saygı duyan bir tekke idi. Şah İsmail Divanı'nından bellidir. Somut açıdan ise, hem Şah İsmail ocağına bağlı Aleviler son derece azdır, hem de onlar da dahil olmak üzere tüm Aleviler Hacı Bektaş'a saygı gösterirler... Arkadaş bir de Hacı Bektaş-Erdebil çatışmasını seyitlik-dedebabalık çatışması olarak söyledi. Bir şey anlamadığımı söyleyeceğim. Dedebabalık başka, Osmanlı'nın getirdiği bir şey.

Haydar arkadaş laiklik anlayışına kızdı, "anlayışınız bu mu, laiklik sınırsız demokratizmdir" dedi. Sanırım kendisi konuyu iyi bilmiyor. Bir kere, "sınırsız demokratizm" diye bir kavram yoktur. Demokrasi sınırsızlaştığı anda ortadan kalkar ve yerini bir üst toplumsal örgütlenmeye (komünizme) bırakır. İkincisi, laiklik ve demokrasi farklı kategorilerdir. Demokrasi, devletin örgütleniş biçimidir, yığınların devletle olan ilişkileridir. Dolayısıyla, demokrasi, laiklikten çok daha büyük bir alanı ilgilendirir. Laiklik, onun içinde sınırlı bir parçadır. Bu nedenle, laikliği demokrasiyle eşdeğerli, hatta onu da kapsar biçimde kullanmak doğru değildir.

Aynı arkadaş, "Baba İlyas'a saldıranlar arasında Kürtler var mıydı, kaynak ver" dedi. Kaynağı burada cebimden çıkartamam ama kendisine gönderirim. Var kaynaklar. Baba İlyas'a saldıranlar arasında Kürtler vardı, ama yanında ölenler arasında da Kürtler vardı.

Anlamadığım nokta şurası: Burada Alevilik konusunda bir toplantı yapıyoruz. Kürtleri her konunun içine gerekli-gereksiz taşımaya, her konunun önüne Kürt meselesini getirmeye çalışmak doğru değil. Alevilik üzerine bir konuşma içinde Kürtlere değinilirse gerektiği kadarıyla değinilir. Türklere değinilirse yine gerektiği kadarıyla değinilir. Burada bir zorlama, "platform kullanma" gibi, devrimci hareketimizin klasik bir yanışı var. Bu yanışın hiç kimseyi bir yere götürmediğini gördük.

Yine aynı arkadaş, "devrimcilerle Alevileri karşı karşıya getirdin" dedi. Hiç böyle bir şey yapmadım. Ben bir devrimci olduğum için kendi kesimime daha yüksek sesle konuşurum, daha sert bir dille eleştirebilirim, çünkü onun içinde kendimi de eleştiriyorum. Arkadaş belki dinlemedi, belki unutmak istiyor ama devrimci harekete eleştirimin kendimi ya da yoldaşlarımı dışarıda tutmadığını söyledim.

ORAL arkadaşım, "işçi Alevi ittifakı elmayla armutun birleşmesidir" yollu bir şey söyledi. Oral'ın bunca yılının ardından bu bana biraz demagoji gibi geldi, kusura bakmasın.

Alevinin içinde işçi var, işçinin içinde Sünni var, bütün bunlar var da, hani bize sosyoloji dersinde bir şey öğretmişlerdi; İki yuvarlak çizersin, ikisinin de kendine özgü karakteri olur ama yuvarlakların birbiri üstüne düştüğü de bir alan olur. Kadın konusu da aynıdır. Kadınların da burjuvası var, işçisi var ama "işçi hareketiyle kadın hareketi birlikte mücadele etmelidir" diyoruz.

Yalnız Oral'ın söylediği bir nokta var ki, bir başka arkadaş da değindi, "amaçlar noktasını çok zorlamamalı, renksizleştirir, demokratik yönünü azaltır". **Kesinlikle katılıyorum.** Belki konuşmamda yeterince vurgu kazanmadı, çünkü kısa geçtim ama yine de söylemişim. Sanyorum konuşma basıldığında daha iyi anlaşılır.

Amaçlara hiç dokunma demek doğru değildir. İstese, istemesek tartışma amaçlar üzerinde yoğunlaşacaktır. Alevi toplumunun amacı nedir? Bunu insanlar sormayacak mı? "Ben Aleviyim, felsefem şöyle bir yaşam biçimi kur demiş, öyleyse amacım budur", demek zorundadır bir gün. Bunu dediği zaman da kimlerle dosttur, kimlerle kavga edecektir, kendiliğinden ortaya çıkıyor.

Aleviliğin "ortakçılık" diye bir ilkesi-amacı var. Birlikte üretim, birlikte tüketim. Cemevleri açılsın tabii. Camiler açık olur da cemevleri nasıl kapatılır? Ama cemde toplanıldığı zaman nereye yönlendirilecek toplum? Ortakçılık Aleviliğin önemli bir amacıysa, açıkça tanınmalı. Yoksa biraz önce üzerinde uzunca durduğumuz sınıf güçleri hasır altı eder. Aleviliğinde samimi, felsefesine bağlı Aleviler için ortakçılık, toplumculuk, paylaşımcılık **belirleyici** ilkeler-amaçlar arasındadır.

Ama bu amaçları saptayacak bir kurul seç, o bir amaçlar listesi yapsın, böyle bir şey değil tabii. Tartışma içinde amaçlar kendini ortaya koyacaktır.

İRFAN arkadaşın konuşması devrimci hareketin kötü yanlarının güzel bir örneğiydi. Yanıtlamaya gerek görmüyorum.

SERPİL arkadaş, "Alevi toplumunda kadın ezilmiyor mu" dedi, bir de "kadının ezilmesi asıl işyerindeki durumuyla bağlıdır" dedi. İki ayrı düzeyde ele almak gerekir. Birinci düzey, Sünnilikte kadının yeriyse, Alevilikte kadının yerini karşılaştırmak. Bir de, ister Alevi, ister Sünni olsun, işyerinde, toplumda birlikte sömürülüyor, birlikte ikinci sınıf vatandaş. Bu da ikinci düzey.

Bizi bugün ilgilendiren birinci düzeydir. İşyeri düzeyinde sanırım aynı düşüncededeyiz ama Aleviliğin kadına bakışıyla Sünniliğin bakışını karşılaştırmak da meşru bir karşılaştırmadır. Yapamazsın denemez.

Karşılaştırıldığı zaman da ortaya büyük bir fark çıkıyor. Alevilikte kadına her zaman büyük bir değer verilmiştir. Sünni felsefede ve toplumda kadının yeri ile, Alevi felsefesinde ve toplumunda kadının yeri bambaşkadır.

R.Yürükoğlu'nun Hamburg Konferansı, Türkiye işçi sınıfıyla Aleviliğin musahib olma sürecinde bir ileri adım oldu.

Ancak, nerede, nasıl bir dünyada yaşıyoruz? Sınıflı toplumda, haksızlıklarla, ezilenlerle, sömürüyle dolu kapitalizm altında yaşıyoruz. Bunun bozucu etkilerine bir de Alevilerin kendi eğitimlerini iyi alamamışlıklarını ekleyin. O zaman, Alevi felsefesinde hiç olmayan bazı davranışları somut bir Alevi ailesinde görebilirsiniz. Genel olarak toplumunda büyük farklılık olmasına rağmen, örneğin karısını döven Aleviye de rastlayabilirsiniz. Bu, söylediklerimizin yanlış olduğunu gösterir mi? Aleviliğin inancında, felsefesinde yok bu. Yaptığı iş Aleviliğe terstir, arada fark var.

ERKAN: Karısını döven komünistler de var, buna ne diyacaksınız?

KONUŞMACI: O da herşeye terstir kardeşim. Ne diyebilirim sence? Sence, karısını döven komünistler için ne diyebilirim? İyi midir diyeceğim? Sen dengeli dinlememeye çalışıyorsun sadece.

SERPİL: Ben birşey söyleyebilirim miyim? Siz benim sorumu saptırarak konuşuyorsunuz burada. Ben şunu demedim, Sünni kadınıyla Alevi kadının işyerindeki durumunu konuşmadım. Ben dedim ki, her alanda, hukuk önünde, işyerinde, sosyal yaşamda, her yerde eşit haklara sahipse denge sağlanmıştır, ama sadece ceme gidip orada erkeklerle birlikte semah dönüyorsa eşit haklara sahiplik değildir bu. Lütfen saptırarak tartışmayın olayı. **(Salondan itirazlar)**

KONUŞMACI: Yanlış oluyor, saptırmadım, bir daha tekrar edeyim. Bakın şimdi, kadının ezilmesi, sömürülmesi, devrimciler için kaynağı belli birşeydir. Sınıflı toplumun bir özelliğidir. Sınıfların ortadan kalkmasından önce de, sorun hafifletilebilir ama yokedilemez. Bu, konunun başka bir yanındır. Biz ise burada neyi tartışıyoruz, neyi karşılaştırmaya çalışıyoruz? Sünnilikte kadının yeriyle, Alevilikte kadının yerini. Ama arkadaşım, şunu eklememi istiyorsa ekleyeyim, söylediği yanlış değil, tüm toplum çapında kadının eşit haklar sahibi olması için mücadele etmeliyiz. Ama bunu mu konuşuyoruz şimdi?

İSMAIL arkadaş, siz Alevileri işçilerle bir olabilecekleri için mi, yoksa insan hakkı olduğu için mi savunuyorsunuz diye sordu.

Birincisi, komünistler her çeşit haksızlığın karşısındadır. O açıdan, Alevilerin tüm demokratik haklarını almalarını savunuyoruz. Alevilik böyle ilerici bir akım olmasaydı, biz yine onun hakkı olan isteklerini almasını savunurduk.

İkincisi, burada bırakırsak eksiktir. Alevilik tarihimizde ezilenlerin başkaldırısının bayrağıdır. Nesiller nesiller boyu böyle gelince, Aleviliğini en az bilen Alevide bile bir asgari düzey var, onun altına inmiyor. Öyleyse diyoruz, işçilerle aralarında yakın işbirliği de sağlanabilir.

Üçüncüsü, bunlara bir şey daha eklemek gerekir, Aleviliği öğrendikçe de daha çok seviyoruz... Aleviliği bu nedenlerle savunuyoruz.

Aynı arkadaş bir de, "amaçların belirlenmesi" fikrine katılmıyorum dedi. Düzgün anlatabilseydim herhalde katılırdı. Bir kurul seçeceğiz, o kurul amaçları belirleyecek, herkes de ona uyacak gibi birşey demek istemedim. Yalnızca şu noktaya vurgu yapıyorum: Eskilerin deyimiyle, Aleviliğin alameti farikası, belirleyici özelliklerinden olan Alevi amaçlarının üzeri örtülmemeli. **Ortakçılık, paylaşımcılık, toplumculuk,**

bunların üzeri örtülmemeli. Çünkü bunlar Aleviliği Alevilik yapan en önemli özelliklerdir. Bütün çabam budur.

CEMİL arkadaş, Aleviliğin devrimci, demokrat olmasının nedeni nedir diye sordu, sonra kendisi yanıtladı. Birincisi öğretisidir, ikincisi yaşadığı eziyetlerdir dedi. Bunlara ben de katılıyorum. Aleviliği ilerici yapan, **(Cemil: Ben öyle demedim.)** Öyle demediysen, benim sana yanıtım olsun bu. Böyle yanıtlayacağım sorunu.

Aleviliğin devrimci ve demokrat bir akım ya da felsefe olmasının nedeni öğretisidir ve yaşadığı eziyetlerdir.

Yine aynı arkadaşın yaptığı birşey var, kelime oyunu mu ne derler, "Türkiye'de Aleviler iktidarda olsaydı, Sünnilik ezilirdi ve ilerici olurdu" dedi. Bu son derece şematik ve mekanik bir anlayış. Bir kere, olur muydu, olmaz mıydı bilmiyoruz. İkincisi, olmamış! Şimdi neyi tartışıyoruz, olmamış birşey. Tartışamayız da, yok böyle bir sorun çünkü. Ama burada somut bir sorun var. Aleviler eziliyorlar. Bundan yan çizmek için o yana bu yana akıl yürütmek doğru oluyor mu? O zaman aynı mantığı başka alanlara da götür. Kürtler başta olsaydı, Türkler ezilirdi de! Bunları bırakıp kim eziliyor ona bakalım biz, onun yanında duralım.

Aynı arkadaş bir de, Alevilerin içinde sınıflar varsa, nasıl Aleviler işçi sınıfına en yakın müttefik olur dedi. Tabii, Aleviliğin içinde sınıflar var ama bir de matematik var. 22 milyon Alevinin büyük çoğunluğu işçi ve emekçidir. Onun için, en sonunda söylediği, "pusulayı şaşırma" gibi laflarını ben üzerime almıyorum. Kendisi üstüne alırsa kendi geleceği açısından daha iyi olur, daha kolay ilerler.

MEHMET arkadaş, "bizi İslamiyet'ten ayırma" dedi. Bense, Alevilik İslamiyetin içinde ama ona ciddi bir eleştiridir demiştim..

FERAMUZ ağabeyin konuşması, tüm konuşmalar içinde tek gönülden katıldığım konuşma oldu, ben de ona teşekkür ederim. Sağolsun. **(Alkışlar)**

TURGUT: Evet arkadaşlar, biz de sayın Yürükoğlu'na teşekkür ediyoruz. Aslında konferansı saat 9'da bitirmek istiyorduk. Fakat canlı bir tartışma oldu, istediğimizden uzun sürdü.

BAŞKAN: Örgütlü Alevi kesimine büyük görevler düşüyor. Asırlar boyu açıkça tartışılmamış bir konudur bu. Yeni yeni tartışılıyor. Biz tartışarak, bize yöneltilen eleştirileri alarak doğruları bulabiliriz. Hiç kimse kendisinin tam doğru ve haklı olduğunu iddia edemez. Sizden ricamız, bu tür çalışmalarda katkılarınızı arttırmamızdır. Çevrenizdeki tüm dostlarınızı bundan sonraki toplantılara getirmenizi istiyoruz.

Bugünkü konferansımızın çok başarılı olduğuna inanıyorum. Gerçekten çok iyi, çok başarılı geçti. Gerek bize katılarak bilgilerinden yararlandığımız sayın konuşmacı Yürükoğlu'nu ve gerekse uzun saatler konuyu bizimle birlikte tartışmanızdan dolayı sizleri saygıyla selamlıyorum. ●

DİSK, haydi Türk-İş'te birliğe!

**Sendikal birlik
soruşturmamızı
bu sayımızda Genel
Maden-İş, Harb-İş,
Demiryol-İş ve Yol-İş
sendikalarının
yöneticileri yanıtladılar**

ŞEMSI DENİZER
GENEL MADEN-İŞ GENEL BAŞKANI

Y ANIT 1: İşçi sınıfının mücadelesi sermayeye karşıdır. Haklarını bu mücadeleyle kazanır. Gerek bu kavga-daki kararlılık, gerekse birlik ve beraberlik işçinin gücüne güç katar. Sermayenin önüne bölünmüş bir güçle çıkılırsa gerektiği ölçülerde kazanım elde edilemez. Bu nedenle rekabettense işçi sınıfının birliğinden yanayız.

Y ANIT 2: DİSK, 11 sene önce tüm demokratik hakların askıya alınmasıyla çok zor anlar yaşadı. Mal varlığına el kondu. Yöneticileri hak etmedikleri hakaretlere, baskılara maruz kaldılar. DİSK'in tüm hakları geri verilmelidir. Tüm bu para ve mallar DİSK'e bağlı işçilerin yıllarca alın terlerinden ayırdıklarıyla oluştu. 11 senedir kullanılan bu paralar, kiralanın taşınmaz mallar faizleri de gözönünde bulundurulurak iade edilmelidir. İşçinin birliği gücüne güç katar demiştik, bu

Şemsi Denizler

"Ne olursa olsun, sermayeye karşı bir bütün olarak mücadele vermek durumundayız. İşçi sınıfının birliğinden yanayız"

SORU 1
Turgut Özal, "sendikaları rekabete sokmamız lazım, sendikaların içine de aynen işadamlarında olduğu gibi rekabet gelsin" demişti. Sizce sendikal rekabet, işçi sınıfı ve sendikal hareket açısından ne gibi sonuçlar doğurur?

doğrultuda DİSK yöneticilerine de büyük görevler düşüyor. Ne olursa olsun sermayeye karşı bir bütün olarak mücadele vermek durumundayız.

ÇETİN SOYAK
HARB-İŞ GENEL BAŞKAN VEKİLİ

Y ANIT 1: Biz malımızı rekabetle piyasaya sürecektir sermaye değiliz. Sendikal birlikler, sendikal örgütlenme, işçilerin biraraya gelip kendi sorunlarını daha güçlü bir biçimde ortaya koymasınıdır. Sendikaların tarihi misyonu budur. Sendika, emeğin hakkını almak için sermayeyle devamlı bir mücadele halindedir. Sendikalardan biri çıkıp da "insan gibi yaşayacak ücret istiyorum", diğeri de "ben insan gibi yaşayacak ücret istemiyorum" diyecek ve sermaye bunlardan birisini beğenip, bu sendikayı alalım diyecek değil.

Y ANIT 2: Öncelikle DİSK'in ve Türk-İş'in tarihçesini bilmek lazım. 1950'li yıllarda Türkiye'de sendikalar Türk-İş'in çatısı altında birleştiler. O zamanki Maden-İşler, Genel-İş'ler, Yol-İş'ler,.... adını koydu

Çetin Soyak

"DİSK düşünceleri Türk-İş içerisinde. Oradaki işçiler Türk-İş'te birleştiler. Onları tekrar parçalayalım mı? Bence hayır!"

SORU 2
Disk yeniden faaliyete geçti. Sendikal birlik, sendikal işçilerin yüzde 80'ini toplayan Türk-İş'te sağlanmışken, sizce Disk Türk-İş'e rakip bir konfederasyon olarak mı kalmalı, yoksa Türk-İş'e mi katılmalıdır?

ve Türk-İş dediler. Bu 1960'larda böyle sürdü.

1967'de fikir ayrılığından dolayı bir konfederasyon daha doğdu. DİSK. İki konfederasyona ihtiyaç var mı? Daha fazla sendikaya ihtiyaç var mı? İşçiler neden ayrı sendikalarda, konfederasyonlarda olsunlar. İşverenler bizden aptal mı? Her işkolunda bir işveren sendikası var ve Türkiye çapında bir konfederasyonları var. Bir yerde birikmenin güç getirdiğini biliyorlar.

İşçilerin birliği bütünlüğü parçalandıkça güçlerinden kaybeder. 1980'den sonra DİSK şeklen kapandı. Bugün düşünceleri Türk-İş içerisinde. Oradaki işçiler Türk-İş bünyesinde birleştiler. Onları tekrar parçalayalım mı? Bence hayır! DİSK'li yönetici arkadaşların da böyle düşünmediğine inanıyorum. Umarız 80 öncesi gibi işçiyi bölmeler, eğer bölerlerse Özal'ın dediğine gelmişler olurlar. Bu da işçinin yararına değil zararınadır.

CEMAL GÖZÜKÜÇÜK
DEMİRYOL-İŞ GENEL MALİ SEKR.

Y ANIT 1: Türk-İş olarak, sendikaların çoğalması, sendikal rekabet

Cemal Gözükcük

"Birden çok sendikaların işçiyi faydasını görmüyorum. DİSK'in Türk-İş'e katılması, güçlü ve büyük konfederasyon idealimizdir"

olması bizim için problem değil. Biz daha çok çalışıp, mensuplarımıza daha yararlı olacağımıza inanıyoruz. Yine de bir işkolunda birden çok sendika bulunması işçiyi yarar getirmez. Mevcut yasalar teşvik ediyor ama biz Türk-İş olarak kendimize güveniyoruz.

Y ANIT 2: DİSK'in Türk-İş'e katılması idealdir. Güçlü ve büyük konfederasyon olması idealimizdir. Ancak eğer katılmak istemezlerse bu kendilerinin bileceği bir iştir. Konfederasyonlar kendi aralarında sürtüşmekten dolayı güçlerini tüketirler ve bundan dolayı kazanan işveren olur. Bu sürtüşmeler hizmette yarışa dönüşürse yararlıdır. Ama bir genel eylemde kesinlikle ittifak halinde olunmalıdır. İşverene karşı güçbirliği edebilmelidirler. Herşeye rağmen birden fazla sendikaların işçiyi faydasını görmedim.

TURGUT AYÇİÇEK
YOL-İŞ MALİ SEKRETERİ

Y ANIT 1: İşverene karşı verilecek mücadeleyi aynı işkolu içinde birden fazla sendikaların yürütmesi yarar değil, zarar getirecektir. Sendika daima işverene önüne yığınsal ve birlik içinde çıkmalıdır. Bu onu daha güçlü kılacaktır.

Y ANIT 2: Disk'in Türk-İş'e katılması kanımızca daha doğrudur. Daha güçlü bir konfederasyon oluşması, işverene karşı mücadeleyi daha güçlü kılar. Özetle söylemek gerekirse, birlikten kuvvet doğar. ●

Turgut Ayçiçek

"Sendika işveren önüne daima yığınsal ve birlik içinde çıkmalıdır. Disk'in Türk-İş'e katılması kanımızca daha doğrudur"

Alevilik Uzlaşmaya Gelmez

Ali Ekber Can,
Aleviliği devlet içine
çekme planlarına
Alevilerin tepkisini
dile getiriyor

Alevilik olgusu son günlerde devletin Aleviliği denetim altına alması bağlamında yeniden tartışma konusu yapılmaya başlandı.

Devlet, demokrat bir "baba" tavrıyla, Alevileri tanıdığını, onları bağrına basmak için Diyanet İşleri'nde yer vermek istediğini söylüyor. Sermaye sahibi, ya da sermaye ile içiçe olan bazı Aleviler bu gelişmeler karşısında gözyaşlarını tutamıyor, sevinçten ağlıyorlar. Çünkü sömürü mekanizmasında meşru bir alan sahibi olacaklar.

Devletin Aleviliği "tanıması", onu denetim altına almak isteğinden kaynaklanıyor. Durup düşünmek gerekir. Yüzyıllardır Aleviler bu devletten baskı ve zorbalık dışında ne görmüşlerdir? Hiçbir şey. Doğru, bu bütün emekçiler için geçerlidir. Ama Aleviler için iki kat daha geçerlidir.

Devlet denetiminde Alevilik olmaz

Aleviliğin bu devletle, onun resmi ideolojisi ve kurumları ile bağdaşmayacağı, bir arada yaşayamayacağı gayet açıktır. Alevilik özgür bir yapıya sahip ise, bunda onun devlet dışı sivil bir olgu olarak var olması, var kalması asli etken olmuştur.

Alevilik, felsefesini özgürlük ve üreticilerarası dayanışma üzerine oturtmuş, devlet dışında kaldığı için insanı, emeği temel alan inanç sistemini korumuştur. Resmi ideoloji, devlet denetimi, Aleviliği ehlileştirip gerici bir "mezhep" yapmaya yöneliktir.

Alevilik şeriatı, dinci gericiliğe karşıdır

Alevilik, Anadolu köylülüğünün üretimiyle örtüşen bir sosyolojik olgudur. Alevilikte dinsel motifler vardır. Ancak bu, kesinlikle İslamlık olarak değerlendirilemez. Şöyle ki, Alevilik şamanizmden, öteki din ve kültürlerden de etkilenmiştir. Bu durum Alevilikte bir kültürel özellik olarak açıkça kendisini ortaya kor.

Burada Şiilikle Aleviliği bir sayan, bunu kasıtlı olarak yapan anlayışı belirtmek gerekir. Şiilik İslamiyetin bir mezhebidir ama Alevilik değildir.

Bir devlet mezhebi olarak Şiiliğin İran'da aldığı biçim, Sünnilik benzeri koyu bir gericiyektir. Bu aynı zamanda devlet denetimli bir mezhebin varacağı yeri göstermesi açısından da ilginçtir.

Alevilik Türkiye'de dinci gericiğin önünde barikattır

Bugün dinci gericiliğe karşı bir dalgakıran işlevi gören, sosyalist hareket ve Aleviliktir. Ülkemizde şeriatı, dinci gericiliğe karşı gerçek anlamda laikliğin teminatı bu güçlerdir.

Burjuvazi için şeriat, dinci gericiğin devrimci işçi hareketine karşı bir yedek güçtür. Aleviler ve sosyalistler ise, Kahramanmaraş, Çorum, Sivas olaylarında olduğu gibi dinci gericiğe karşı

barikatlar kurmuş ve omuz omuza mücadele etmişlerdir. Bunu unutmamak gerekir.

Sosyalistler Aleviliği küçümseyemez

Hangi saikle olursa olsun Demirel'in bile "göğsünüzü gererek Aleviyim diyebileceksiniz" diye konuştuğu bir zamanda sosyalistler, "Alevilik de neymiş, bırakalım bu mezhep işlerini, önemli olan sınıf savaşıdır" gibi vulgar yaklaşımlarda bulunamazlar. Aleviliği elinin tersi ile itmek, sosyalizm mücadelesini zaafa uğratacağı gibi Aleviliği düzen içileştirme çabalarına katkı olur.

Alevilik somut bir gerçektir, bu yadsınamaz. Üzerinde durup düşünülmesi, sınıf mücadelesi açısından sonuçlar çıkarılması gerekir. Özellikle Alevi kökenli sosyalistler Aleviliği küçümseme gibi hatalı bir eğilim içindedirler. Bu tutum, Cem dergisi gibi Aleviliği resmi ideolojinin hizmetine sokma eğilimcilerine güç katacaktır.

Alevilik tarih boyunca ezilenlerin inancı olmuş, bir başkaldırı felsefesi olarak şekillenmiştir. Alevilik "isyan damarındaki kandır", bu görmezlikten gelinmez. Sosyalist mücadelenin ilmek ilmek dokunduğu günümüzde, insani olan herşeyin başta edildiği bir zamanda Alevilik, kültürel donanım için vazgeçilmez bir olanaktır.

Diyanette sandalye değil, Diyanete hayır

Aleviliği devlet denetimine sokmak ne kadar Aleviliğin ruhuna aykırı ise, onu bir İslami mezhep olarak algılamak ve öyle lanse

etmek te aynı derecede Alevilik anlayışına terstir.

Alevilerin yaşantılarında İslamiyetin olmazsa olmaz koşullarının büyük bir bölümü hiçbir bir anlam taşımamaktadır. Bunu açık yüreklilikle, saklamadan, gizlemeden ifade etmek gerekir. Gerçek budur.

Aleviler için, İslamiyetin kutsal kitabı Kuran-ı Kerim kutsal bir rehber değildir. Bugünlerde Alevi toplumu içinde devlet-düzen yanlısı, tuzu kuru bazı kesimler tersine söylese de bu böyledir. Kuran'da anlatılan öyküler Alevi yaşantısını fazlaca ilgilendirmez. Bu nedenle, Alevilerin büyük çoğunluğunun evinde, dilini anlamadığı, kendisine yabancı kitap yoktur.

Aleviler İslamiyetin beş şartından biri olan hacca gitmeyi reddederler.

Yine, Aleviler camiye gidip namaz kılmazlar. Onların "namazları çoktan kılınmıştır".

İslamiyette önemli bir kurum olan Ramazan ayı ve oruç, Alevileri ilgilendirmez.

Bu haliyle başlıbaşına bir felsefi görüş, bir yaşantı tarzı olan Aleviliği salt bir mezhep düzeyine indirgeyen tutum, kendini diyanetten sandalye dilenmek olarak ifade etmektedir. Bu dilenme, Aleviliğin ruhuna aykırıdır ve geniş Alevi kesimlerce tepki ile karşılanmıştır.

Alevilerin istemi, diyanetten kendilerine sandalye verilmesi değil, diyanet işlerinin feshedilmesi, din-devlet birliğinin tümüyle ortadan kaldırılmasıdır. Okullarda din derslerinde Aleviliğin işlenmesi değil, din derslerinin kaldırılmasıdır.

Alevilerin istemleri sosyalistlerin de istemleridir. ●

Alev Yayınları

İşçi sınıfının demokrasi kavgası

gün 24 saat sürüyor.

Bu kavganın anahtarı

doğru bilinçtir.

Alev
Yayınlari
Kavganın anahtarı doğru bilinçtir

Faşizm ve Burjuva Demokrasisi R. YÜRÜKOĞLU
Okunacak En Büyük Kitap İnsandır R. YÜRÜKOĞLU

YENİ ÇIKTI

30.000TL

TÜKENDİ - GENİŞLETİLMİŞ 3. BASIMI HAZIRLANIYOR

Marksizm'de İşçi Sınıfının Kapsamı ve Türkiye EMİNE ENGİN

13.000TL

Romanya'da Karşı-Devrim MERCAN KÖKLÜ

12.000TL

Metal İşkolunda Sendikalar Birlik Sorunu A. BABAİŞHAK - MERCAN KÖKLÜ

5.000TL

Dr. Bedir Aydemir - Yaşamı ve Görüşleri

ÇIKIYOR

Musahiplik İSMAİL KAYGUSUZ

YENİ ÇIKTI

7.000TL

İstanbul Hemşerileri (roman) İSMAİL BİLEN

YENİ ÇIKTI

14.000TL

Ali Özsoy Dede: Görüşleri - Şiirleri

10.000TL

Ali Haydar Celasun Dede - Konuşmalar

HAZIRLANIYOR

Savaşlı Yıllar I: Son Görgü-Cemi (roman) İSMAİL KAYGUSUZ

22.000TL

Plankiya Magna (roman) İSMAİL KAYGUSUZ

HAZIRLANIYOR

Beni Avuçlarınızın İçine Yazın (şiir) OZAN ÖNCÜ

10.000TL

Kıvılcım Yağmuru (şiir) ABİDİN AYDIN

10.000TL

Bir Dost Bir Post Yeter Bana (şiir) İPEK BAYRAK

YENİ ÇIKTI

10.000TL

ALEV YAYINLARI'NIN KİTAPLARINI KİTAPÇINIZDAN BULABİLİR, TOPLU, ÖDEMELİ VE İNDİRİMLİ KİTAP İSTEKLERİNİZ İÇİN BİZİMLE DOĞRUDAN İLİŞİYE GEÇEBİLİRSİNİZ. YAYINEVİMİZ, İŞSİZLERE %40 İNDİRİM UYGULAMAKTADIR.

ALEV YAYINLARI, PİYERLOTİ CADDESİ 17/4 ÇEMBERLİTAŞ - İSTANBUL TEL: 516 84 64 DAĞITIM: CUMHURİYET KİTAP KULÜBÜ, İSTANBUL-ARKADAŞ,PAPİRÜŞ,SAY, TÜMDA, ANKARA: ADAŞ, DOST, İZMİR: İLERİ

Bize, proleterle dayanışma yapacak ve Maraş'ta, Çorum'da Alevilere saldıranlara ve uzantılarına karşı Pir Sultan'ca, Baba İshak'ça, Şeyh Bedreddin'ce, Hallacı Mansur'ca, Nesimi'ce konuşacak Aleviler gerek!

Birinci Türkiye Birlik Partisi satışı haraç mezat, ikinci Türkiye Birlik Partisi satışı eskici pazarı, ve;

Mustafa Kemal-Kurtuluş savaşı: Aleviler en önde, Laiklik!... Cemevleri tıraş.

Tek parti dönemi: Aleviler hamsi akını!..

Çok parti dönemi: Aleviler bildircin sürüsü!..

1961 Anayasası: Aleviler öncü kuvvet!..

1970 Darbesi: Aleviler anarşist sürüsü!..

1980 Zortiler dönemi: Aleviler sustalı maymun!..

1983 darboğazı: Aleviler SHP'li!..

1991: Alevilere her yerden çağrı, Refah'tan, MÇP'den bile!..

Ve şimdi, kabinde dört tane Alevi kökenli bakan, Tunceli'den iki, ve can dost Mustafa Kul da cabası. Sonra HEP'ten bizim Sağ Arif!..

Bu sıralamadan sonra, gelin birazcık 1200'lü yılların deyişleriyle "Baba İshak'ça" konu-

Aleviler ne hamsi akınıdır, ne de bildircin sürüsü

şalım, sonra yükseltip sesimizi Pir Sultan kesilelim.

Deve kuşuna "uç" derler, "ben uçmam, deveyim" der. "Öyleyse yük taşı!" "Hayır yük taşıyamam, ben kuşum!" der.

Bu bizim bay Turgut döneminin Alevi kökenli milletvekilleri, Leyla Zana kadar olamamışlardır. Hele temel atmalar, Martin sıklıklar kıralı Necmettin hocanın tımağı olamazlar. O kürsüden Pir Sultan'ca, Baba İshak'ça, Şeyh Bedreddin'ce, Hallacı Mansur'ca, Nesimi'ce konuşmadıkça.

YETER BE!

Şafinin geleceği beni hiç ilgilendirmiyor, bin küsur senedir Alevi kanı içen Şafi ile, Aleviye çamur atan Hanefi ile benim beraberliğim, dayanışmam olamaz. Benim dayanışmam demokratlarla, aydınlarla, emekçilerle. Proleterle dayanışmam söz konusu.

Maraş'ta kapılara çarpı işareti koyup kundakta Alevi

çocuğunu şişleyen, hamalı kazığa geçiren faşistle benim birlikteliğim söz konusu edilemez.

Çorum'da Alevilere maki-nalı tüfekle saldıranlara, ve onların uzantılarına, Cemil Çek'lere o meclis kürsüsünden haykıracak Torlak Kemal'lere, Börklüceli Mustafa'lara gereksinme var.

Yoksa, Alevi deyişi, nefesi, düazimam söyleyip, benim sazımı çalıp Şafi değirmenine su taşıyanlarla hesaplaşmamak tarih sahnesi içinde kara bir sayfa olur.

Devrimci, demokrat, ilericilerin gece, kampanya, bağış, vb. her türlü derdine tam 22 milyon Alevi koşmaktadır. O halde benim o mecliste temsil hakkım 115 sandalyedir. Ve o sandalyede oturan 115 zimba gibi adamın söyleyeceği bilimsel konuşuk da Hazreti Pir'ce, şahı şehidi Kerbelâ'daki İmam Hüseyin'ce olmalıdır.

O nedenle Aleviler kültür enstitülerini bir, o nedenle Aleviler bilimsel araştırma

kurumlarını iki, kurmalıdırlar. Yoksa, Kuran'lı, carnili, oruçlu, sıkıbaşörtülü, Şafili şufili bir gelecek beklemektedir öz-gürlük savaşçıları.

Aleviler için otuzbeşin üzerinde kitap çıktı. Bir tanesinde "Alevilerin 21.yüzyıl çocuğuna, gencine, dişisine, erkeğine, nasıl bakılmalı, hangi eğitim götürülmeli, fidanlık kurutulmadan nasıl bakmalı?" diye tek söz eden oldu mu? Yooo.

Çünkü kafasında hap yap para kap, köşe dön, yeşeee mantığı olan eyyamcı köksüz aydınlar (üç beşi hariç), durmadan bizi Türk milliyetçiliğine, Arap pazarlamasına, Kürt kurtuluşçuluğuna, SHP panayırıcılığına, DYP babalığına, ANAP çağ yakalamacılığına çekip sürdüler.

Avrupa'da pıtrak gibi Alevi dernekleri, organizatör kesilerek şovlar yapmaya başladılar. Ama öte yanda, İstanbul'da iki Alevi dergahı Humeynicilerin kalesine dönüştürüldü.

Kırkbeş dakika saz çalıp üç nefes okuyan, 6-10 milyona

para dememeye başladı. Dün başka tel çalan, bugün Alevi deyişleri okumaya, Hz. Hüseyin demeye, velhasıl dünün dipsiz temelsiz tüm ozanı Alevice çalıp söylemeye başladı.

Hele bu sene Kültür Bakanı Fikri Sağlar, Hacı Bektaş Şenlikleri organizasyonunu bunlardan birine bırakırsa hiç şaşmayın.

Oysa o Pir'in sahibi bunlar değildir.

1- Oramın sahibi 22 milyon Alevidir.

2- Namuslu bilim adamları, namuslu aydınlardır.

3- Namuslu Dedelerdir.

4- Proletarya ve onun örgütleridir.

5- Kurulacak Alevi Enstitüsü'dür.

Bunlar hayal değil. Ben Aleviyim deyip Alevilik uğruna ilk cezaevine girecek kişidir Aleviliğin Anadolu'daki önderi. Bu da, olsa olsa Sivaslı Kızılbaş Yedigâr gibi birisidir.

Bu Kızılbaşın hikayesi bir başka yazıya kala.

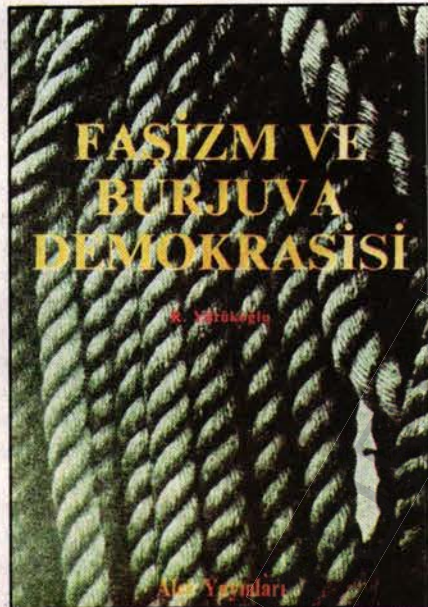
Yalnız biline ki:

Aleviler hamsi akını değildir, Aleviler bildircin sürüsü değildir.

HODRİ MEYDAN!..

Bizim gereksinimimiz, Pir Sultan'ca, Baba İshak'ça, Şeyh Bedreddin'ce, Hallacı Mansur'ca, Nesimi'ce konuşacak Alevilerdir. ●

OKUNACAK İKİ KİTAP - ALEV YAYINLARI

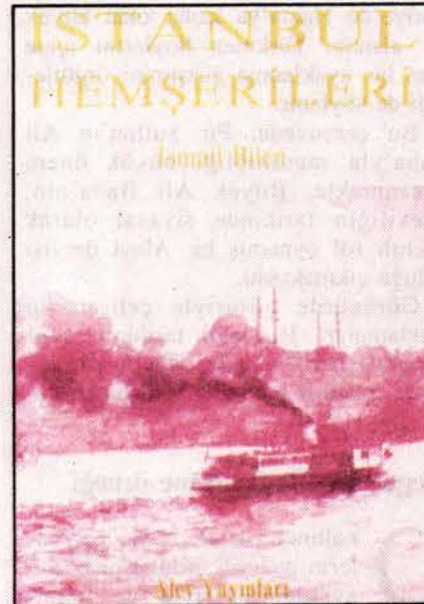

Faşizm ve Burjuva Demokrasisi

R.YÜRÜKOĞLU

R. Yürükoğlu'nun bu kitabı, devrimcinin bugün en büyük gereksinimi olan Marksizm temelinde Türkiye'deki devleti değerlendiriyor, faşizm ve burjuva demokrasisi kavramlarının içeriğini anlatıyor. *Faşizm ve Burjuva Demokrasisi*, sol hareketin faşizm konusundaki teorik zayıflığına komünistlerin yanıtıdır.

331 sayfa, 30.000 TL

İstanbul Hemşerileri

İSMAİL BİLEN

1973 Atılımı'nı başlatan TKP lideri İsmail Bilen'in bu romanı, Kore Savaşı dönemi İstanbul'unu, işçi İstanbul'unu, o yılların çalışma ve yaşam koşullarından çarpıcı örneklerle veriyor. İ. Bilen'in son derece güzel Türkçesiyle *İstanbul Hemşerileri*, burjuvazinin anılardan silmeye uğraştığı bir dönemin gerçeklerini yansıtan bir belgedir.

150 sayfa, 14.000 TL

16.yüzyılın gericiilik döneminde usta siyasetçi bir Alevi dervişi. *Muzaffer Aladağ* yazıyor

Derviş Ali Baba (Büyük Ali Baba), geçen sayımızda söylediğimiz Kızılbaş Dedeleri Şeyh Hüseyin Tekkeşinoğlu ve Ali Tekkeşinoğlu'nun atası, döneminde "evliya ve ariflerin sultanı" olarak bilinen bir Alevi büyüğüdür.

16.yüzyılın ortalarında Sivas'ta yaşadığı, ölümünün ise en geç 1574 tarihinde olduğu bilinen Derviş Ali Baba Büyük Ali Baba adıyla, aynı adı taşıyan torunu ise Küçük Ali Baba adıyla tanınır. Bugün Sivas'ta, Büyük Ali Baba ve Küçük Ali Baba Zaviyeleri, Ali Baba adında bir mahalle ve yine aynı adla bir cami bulunmaktadır. Ali Baba soyunda Tekkeşinoğlu Dedelerin geldiği kol, 19.yüzyıl sonlarında Samsun-Ladik tarafına göç etmişlerdir.

Ali Baba'nın yaşamı hakkında bugün elimizde bulunan ve birbirleriyle çelişir görünen bilgi ve söylenceler, Alevi toplumunun Sünni egemen sınıfına karşı verdiği savaşım açısından bizi aydınlatıcıdır.

Derviş Ali Baba

Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün 1990'da yayınladığı *Sivas'ta Büyük ve Küçük Ali Baba Zaviyeleri* kitabının yazarı Saim Savaş'ın bulgularına göre, Derviş Ali Baba Rüstem Paşa'nın öğretmeni olmuştur. Rüstem Paşa, Sultan Süleyman'ın (tahta çıkışı 1520) damadı ve 1544-1561 yılları arasında sadrazamıdır. Bir iddiaya göre, Sivas'ta sahip olduğu bostanların tümünü Ali Baba tekkesine bağışlamış.

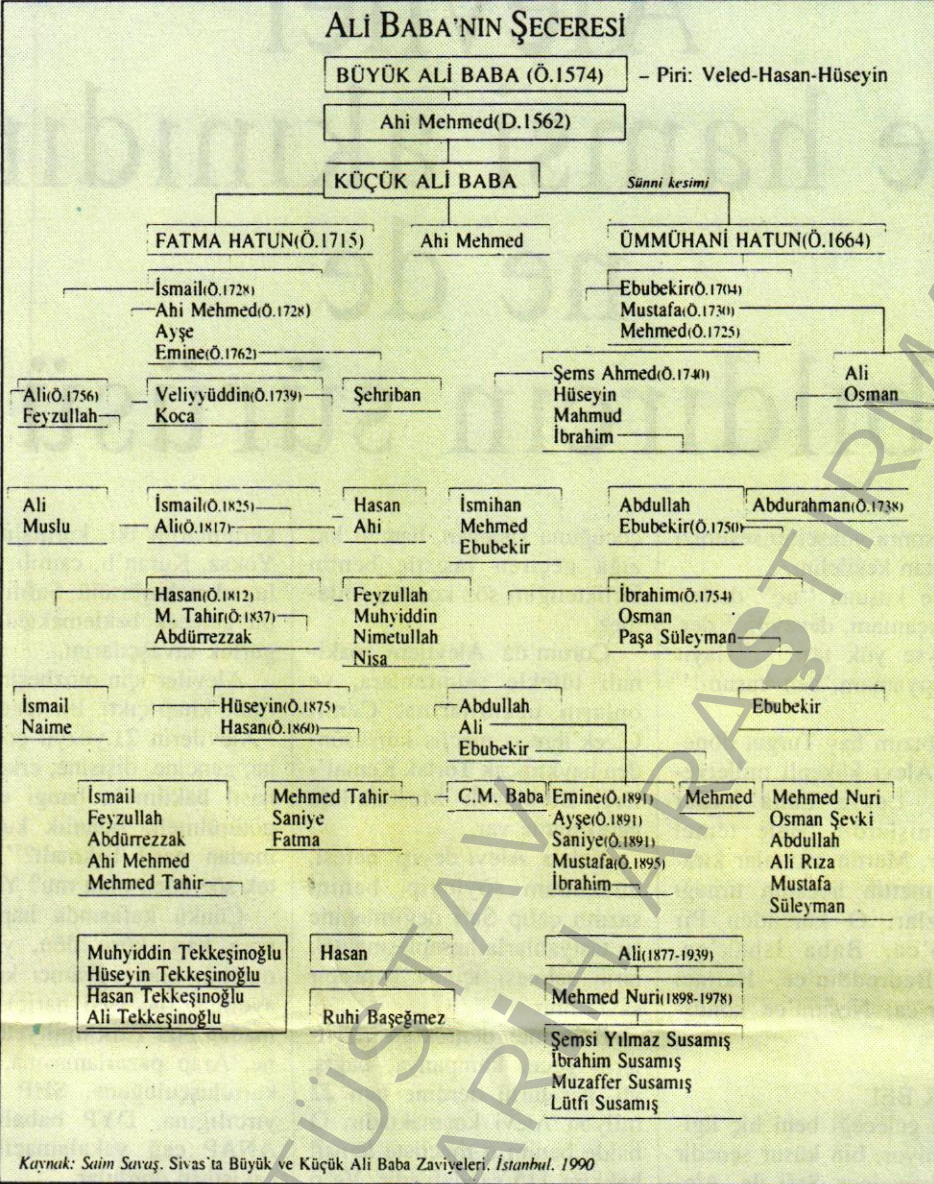
Rivayete göre, Büyük Ali Baba Zaviyesi Rüstem Paşa'nın bağışladığı arazi üzerinde kurulmuş. 1561 tarihli bir belge de, zaviyede bir mescit bulunduğuna işaret ediyor. Ali Baba'nın ardından oğlu

Ahi Mehmet Beğ zaviyenin başına geçiyor (1574). Torunu Küçük Ali Baba ise, 1638'den sonraki bir tarihte, Küçük Ali Baba Zaviyesi'ni kuruyor. Ali Baba Camii'nin yapılış tarihi, 1792. (*Yurt Ansiklopedisi*)

Buraya kadar yazdıklarımızdan, Derviş Ali Baba'nın Sünni egemen sınıfla iyi geçinmiş, hatta sadrazama öğretmenlik yapmış, onun maddi yardımlarıyla bir zaviye oluşturup bir de mescit kurmuş, yani Sünniliğe çark etmiş bir Alevi olduğu ileri sürülebilir.

Ama, tam tersi yönde bilgiler de var: Cahit Öztelli, Asım Bezirci gibi araştırmacılar Derviş Ali Baba'nın Pir Sultan Abdal'ın musahibi olduğunu ileri sürüyorlar. Pir Sultan Abdal'ın bir şiirinde iki yerde Ali Baba'nın adının geçmesinin bunu desteklediğini belirtiyorlar.

Ali Baba'nın 1530-1574 arasında yaşadığını biliyoruz. Öte yandan, Pir Sultan'ın doğum tarihi 1510-1514 olarak tahmin ediliyor (A.Bezirci), Osmanlı tarafından idam edildiği tarih olarak ise 1588-1590 kabul ediliyor.

van geçmez köşelerine yerleşmesi), bir diğeri de, Alevilerin *takiyye* yapmış, kendini tam gizlemiş olmasıdır.

İşte, Sivaslı Derviş Ali Baba bu ikincisini yapmış, "legal örtü altında illegal çalışma" sürdürmüştür. Saim Savaş, bunu "Ali Baba, gayr-i sünni gurupların takibata uğradığı bir dönemde, bu takibattan kurtulabilmek için sünni bir kimlik edinmiş de olabilir" sözleriyle anlatıyor.

Ali Baba'nın Rüstem Paşa'ya öğretmenliğinin bu çerçevede bir yeri vardır. Ali Baba, Rüstem Paşa'nın maddi olanaklarından yeni bir örgütlenme yaratma amacıyla yararlanmış, oldukça zengin bir tekke kurmuştur. Ama tekkeyi Sünni mahallesine kurmamış, "gayri-müslim" (ağırlığıyla Ermeni) nüfusun yaşadığı bir yere yerleştirerek, örgüte bir güvenlik alanı yaratmaya çabalamıştır. (Saim Savaş'ın bulgularına göre, "1574 tarihinde Ali Baba Mescidi Mahallesi'nde 9 müslim haneye karşılık, 55 gayri müslim (gebran) hane bulunuyordu.") Bunun örtüsü de, herhalde "gayri-müslimleri İslama kazanmak, vb." olmuştur.

Ali Baba, bunları yaparken elbette ödün de vermiş, tekkeye mescit kurdurmuş. (Torunu Küçük Ali Baba, bunu mescite imam, müezzin, muallim kadrosu koydurmaya (1638) ilerletmiş, soyun Sünni kesimi onun kızı Ümmühani Hatun üzerinden bugüne gelmiş.) Ama bütün bunlara karşın, Osmanlı devleti, 1792'ye kadar Ali Baba Tekkesi'ne cami kurduramamış. (*Yurt Ansiklopedisi*)

Ali Baba oğluna Ahi Mehmed Beğ adını vermiş. Torununun adı ise Ali Baba. "Baba" lakabını Bektaşiler, Haydariler, Kalenderiler kullanırdı. Sünnileşmiş bir Alevi

Sivaslı Derviş Ali Baba

Sivas Yıldızeli'nin Banaz köyünden bir Türkmen olan Pir Sultan, örgütçü biridir. Şiirlerinde devlete başkaldırı temasını işler. 1578'lerde gizlice, Yozgat, Sivas, Malatya ve Karaman'dan Suriye'de Hama'ya kadar olan büyük bir alanda, Türkmen boylarını içine alan bir ayaklanma girişimini örgütlediği de söylenir.

Bu çerçevede, Pir Sultan'ın Ali Baba'yla musahipliği büyük önem kazanmakta, Büyük Ali Baba'nın, Aleviliğin tarihinde siyasal olarak önemli rol oynamış bir Alevi dervişi olduğu çıkmaktadır.

Görünürde birbirleriyle çelişen bu açıklamalar, 16.yüzyıl tarihinin sınıf savaşları çerçevesinde değerlendirildiğinde anlamlı bir bütün oluşturmaktadır.

İllegali legalle örtüleme örneği

Onaltıncı yüzyıl, Alevi yüzbinlerin padişah ordularını bozan ayaklanmalarıyla ve Sünni egemen sınıfın Alevilere uyguladığı

dehşetli baskı ve terörle doludur. Şahkulu Baba (1511), Amasyalı Şeyh Celal (1518), Baba Zünnun ve Kalender Çelebi (1526) ayaklanmaları bunların başlıcalarıdır. Suhte ve Celali ayaklanmaları bu yüzyılın sonlarında çıkmıştır.

Sünni egemen sınıfı, Anadolu Aleviliğine karşı tarihin en büyük katliamlarına Yavuz Selim (tahta çıkışı 1512) ve Sultan Süleyman (tahta çıkışı 1520) dönemlerinde girişmiştir. Bu dönemde "Rafizilerin (Alevilerin-Kavga) 'defter idilüb' öldürülmeleri, bazılarının 'Kızıl Irmağ'a ilka', bazılarının 'ihrakı binar' edilmeleri muntazam bir sistem dahilinde tatbik edilmiş"tir. (A.Refik) Anadolu'ya salınan casuslar eliyle Aleviliğin kitapları toplatılıp yok edilmiş, Bektaşî zaviyeleri "teftiş altında bulundurulmuştur". Bunu kanıtlayan birçok ferman vardır.

Aleviliğin bu terör ortamında yokedilememiş, varlığını sürdürebilmiş olmasının sırlarından biri Büyük Kaçun'sa (büyük insan topluluklarının, Anadolu'nun, egemen sınıfın elinin kolayca ulaşamayacağı, ot bitmez ker-

bunu yapar mı? Sünnileşmiş bir soy, bugün kendini Kızılbaş Dedesi olarak adlandıran, Ali ve Hüseyin Tekkeşinoğlu gibi Dedeleri çıkarabilir mi?

Öte yandan, Ali Baba'nın - söylendiği üzere - Pir Sultan'la musahipliği, verileri düşünürsek, hiç de küçük bir olasılık değildir. Kimbilir, belki de Pir Sultan'ın örgütlenme çalışmalarını o finanse ediyordu.

Derviş Ali Baba, şiddetli bir gericiilik döneminde Alevilik inancını diri tutmak, örgütlü bir biçimde gelecek kuşaklara aktarmak amacıyla *takiyye* yapmış, bu yolda büyük özverilere katlanmış, işleviyle Anadolu Aleviliğinin onurlu tarihinin yazılmasına katkısı olmuş bir Alevi büyüğüdür. Sünni egemen sınıfın Ali Baba zaviyelerine, türbesine kendi kulpunu takmaya, onu acemice kendine maletmeye çalışması bile bunun kanıtıdır.

Anadolu Aleviliğinin bin yıllık yürüyüş destanını yazan Ali Baba gibi inançlı, kararlı dervişlerin savaşımı, günümüzün devrimcilerine çok şey anlatmalıdır. ●

ALEVİ DOSTLARA, DEDELERE VE TALİPLERE

ÇAĞRI

KAVGA Dergisi, Alevilik tarihinin kendi kaynaklarından tanıtılması amacıyla “Anadolu Aleviliği Kaynak Belgeleri Arşivi” oluşturmaya başladı. Tüm Alevileri bu çabaya katkıda bulunmaya çağırıyoruz.

Aleviler tarih sahnesinde bin yılı aşkın süredir yol yürümekteler! Aleviliğin yolu ulu pir Hünkâr Hacı Bektaş Veli'nindir. Alevilik, İslamiyeti şeriat karmaşıklığından ve baskıcılığından arındırıp, toplumsal kurumlar biçiminde geliştirerek yaşama geçirmiştir. Bu kurumlar, Alevi toplumunun sosyal, ekonomik, adli ve ahlaki gereksinimlerini eşitlik içerisinde karşılayabilen bir yönetim ve yaşama düzeni olmuştur.

Alevi toplumu, Anadolu'yu yurt edinmeye başladığı 9.yüzyıldan beri, hep Sünni inançlı devlet yönetiminde yaşamıştır. Sistemine ve inancına karşı olduğu devleti benimsemediği için, kendi yarattığı düzeniyle kendisini yönetmiştir. Tüm baskı ve dayatmalara, bu yaşam biçimi sayesinde göğüs germiştir.

Alevilik eşi görülmemiş bir direniş destanıdır! Ortadoğu ve Anadolu halkları arasında egemen inanca aykırı bir çok inanç sistemi çıkmış, hemen hepsi, toplumsal başkaldırlara dönüşmüştür. Ancak, Hristiyanlıkta Bizans Ortodoksluğu ve daha sonra Avrupa Katolisizmi, tüm bu heterodoks akımları ezmiş, eritmiştir. İslamiyet içinde de, ilk halifeler döneminden bugüne dek doğmuş aykırı inanç sistemlerinden yalnızca Anadolu Aleviliği, direnişini destanlaştırabilmiştir.

DOSTLAR, DEDELER, TALİPLER!

Aleviliğin destanını yaratan atalarımızı, Dedelerimizi, kültür tarihimizi iyi tanımıyoruz. Alevi halk hareketleri hakkında hep resmi tarih konuşuyor. Onlar, Anadolu batınilerini, Alevileri karalamak için ellerinden geleni ardlarına koymayanlardır.

Bin yıllık yürüyüşte, egemen Sünni yönetimler, düşünce ve inançları başkaltına almış, bunları yazanlar ve okuyanları suçlu bulup, çoklarının başını kesmiştir. Alevi köylerine casuslar sokulmuş, kitaplara el konulmuş, yok edilmiştir.

Sultan Süleyman'ın bir fermanından örnek gösterelim:

“Çorum begine ve Orta pare kadısına hüküm olaki casus Kara Yakup bundan akdem (daha önce) Fakih nam kimesne tarafından arzuhal getirüb Orta pare kazasına tabi cemaatinden Veli Fakih nam kimesne Kızılbaş'dan 34 adet mücellid (ciltli) rafizi (Aleviler için bugün bile kullanılan, “reddeden, aykırı” anlamlarına gelen terim) kitapları getirüb... Selim Fakih, Yunus ve Kilabi'ye verdiği doğru mudur... Temam gavrına (kökenine) erişub zikrolunan kitabla her kande ise ele getirülüb mezkûrları (adı geçen kişileri) habsedüb vukuu üzre yazub arz idesüz. Fi 19 ramazan 984 (Miladi 1576)”

Görüldüğü gibi Osmanlı, Alevi kitaplarına el koymuş, casusları aracılığıyla bulabildiklerini yoketmiştir. Bulabildiklerini diyoruz, çünkü biliyoruz ki Aleviler, Pir Hacı Bektaş Veli ve diğer Alevi ulularının menkıbelerinin ve nefeslerin kayıtlı olduğu elyazmalarını açıp kalblerine gömer de vermezlerdi. Çeşitli İmam Caferi Sadık buyrukları, Faziletname'ler, Velayetname'ler ve binlerce nefes böyle gelmiştir günümüze.

CANLAR!

Tarih ve kültürümüze sahip çıkmak istiyorsak, daha büyük bilgi donanımlarına, bilimsel araştırma ve incelemelere olanak sağlamalıyız. Bu donanımı nasıl sağlayacağız?

Karın be karın, yani kuşaktan kuşağa geçen, yedikat mumlanmış bezlere-çıkınlara, muşambalara sarılı yüzlerce yıllık sararmış-kararmış elyazmaları cönkleri, kitapları ve diğer belgeleri ortaya çıkarmakla!

Sandık ve sepetlerde kutsal emanetler olarak saklı bu cönkler, dedelik hüccetleri, vakıf belgeleri ve bunların her padişaha yeniletilip uzatılmış tuğralı kopyalarının herbiri Alevi kimliğinin bir küçük parçasıdır! Dedeler, Talipler! Bu emanetleri ortaya çıkarmalısınız ki, Alevi kimliğini, tarihini daha fazla tanımak, tanıtmak olanaklı olsun!

KAVGA Dergisi, bu amaçla “Anadolu Aleviliği Kaynak Belgeleri Arşivi” oluşturuyor.

Atalarınızdan, Dedelerinizden kalma cönklerin, hüccetnamelerin, tekke-zaviye vakıf belgelerinin aslını ya da fotokopilerini, İstanbul'daki merkez büromuza (Avrupa'da da Londra büromuza) *elden*, ya da iadeli-taahhütlü postayla ulaştırabilirsiniz.

Elimize geçen belgeleri uzmanlarımıza okutturup bir düzen içinde yayınlamak düşüncesindeyiz. Arşiv için katkıda bulunanları da özgeçmişleriyle tanıtacağız.

Talipler, Dedeler, Anabacılar! Bu görevde bize el verin, gönül verin.

Bin yıllık destana siz de bir dize ekleyin!

Bu yıl Küba devriminin 33.yıldönümü. Küba devriminin başarılarını kısaca anlatabilir misiniz?

Küba devrimi, halk için önemli toplumsal başarılar ve gerçek bağımsızlık sağladı. Ülkemiz, çok büyük cehaletin, işsiz ve evsiz geniş yığınların olduğu, halkın en temel haklarının çiğnendiği, halka çalışma, eğitim, dirlikli ve onurlu bir yaşam hakkının tanınmadığı, fakir, az gelişmiş bir ülkeydi. Küba halkı için devrim bunları gerçekleştirmenin yoluydu.

Küba halkı için devrimin anlamı yalnızca bu toplumsal başarılar değildir. Bunun yanında önemli siyasal ve ahlaki kazanımlar vardır. Devrim öncesi, ABD'nin bağlaştığı hükümetlerin yönettiği bir yeni sömürgeyken, şimdi gerçekten bağımsız bir ülkedir.

Küba Komünist Partisi bir süre önce 4.Kongre'sini yaptı. Kongre, Marksizm-Leninizmin öldüğü ya da eskidiği savlarına karşı nasıl bir tutum aldı?

Kongre, Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin çöküşünün ardında ortaya çıkan uluslararası durumu derinlemesine çözümlendi. Doğaldır ki, bu Kongre'nin ana amacı değildi. Ancak, Küba'nın durumunu doğru çerçevede ele alabilmek için zorunluydu.

Partimiz Marksizm-Leninizmin öldüğüne, eskidiğine inanmıyor. Biz Marksizm-Leninizmin çok canlı olduğunu düşünüyoruz. Her ülkede devrimci hareketlerin varlığının temel nedenlerinin, eskisine göre çok daha güçlü olarak ortada olduğunu düşünüyoruz.

Marksizm-Leninizm hem bizim ulusal kültürümüzün bir parçası, hem de ülkemizi kalkındırmanın tek yoludur. Ülkemizde sosyalizm, bir ideoloji ya da siyasal inanç sorunu değil, bir gerçekliktir. Varolma ya da yokolma sorununun yanıtıdır. Küba benzeri hiç bir ülke, toplumsal eşitlik, toplumsal adalet sağlanmadan kalkınamaz, başarıya ulaşamaz. Ve yalnızca sosyalizm, yalnızca Marksizm-Leninizm bunları halka taşıyabilir.

Kongre'nin uluslararası komünist hareketi ve dünya işçi sınıfı hareketini değerlendirmesinin ana hatları nelerdir?

Doğu Avrupa'da sosyalist iktidarların çöküşünün ardından uluslararası komünist hareket ağır bir darbe yedi. Bu ülkelerde komünist partiler halkın desteğini yitirdiler ve işçiler arasında saygınlıkları kalmadı. Bunun sonucunda derin bir siyasal bunalıma girdiler. Kendi halklarının desteği ile iktidarda

Küba'nın Londra Büyükelçiliği Birinci Sekreteri
Roberto De Armas sosyalist Küba'nın ve Küba Komünist Partisi'nin savaşımını *Kavga*'ya anlattı

“Marksizm ulusal kültürümüzün parçasıdır”

olan partiler olmaktan çıktılar.

Bu, Doğu Avrupa'da gördüğümüz türden sosyalizmin başarısızlıklarını çok kesin biçimde ortaya koydu. Bu öyle bir sosyalizm idi ki, halk ve yönetim arasında yakın ilişkiye dayanmıyordu, halkın gereksinimlerini tespit edemiyor, siyasal yönetimle işçiler arasında bağ kuramıyordu.

Doğu Avrupa'daki sosyalizm ile bizim ülkemizdeki sosyalizmin farkı burada yatıyor. Bizim sosyalizmimiz halkın desteğine dayanıyor. Dışarıdan dayatılmadı, ülkenin ve sınıfların gerçek ortamından doğdu, halkın istemlerini yansıttı. Bu nedenle Küba'da halk, sosyalizmi, kendi sorunlarının çözümü, kendi toplumsal ve siyasal hedeflerinin gerçekleştirilmesi için gerekli bir sistem olarak görüyor.

Küba yönetimi, halka son derece yakın bir yönetim olduğunu, halkla yaratıcı bir iletişim kurabildiğini kanıtlamıştır. Yönetimimizin ve özellikle Fidel Kastro'nun yığınlardan yalıtılmaması, halkın yönetime duyduğu saygı ve güvenin temelidir. Kastro yoldaş daima yığınların içindedir. Her gün onlarla temas eder, sorunları öğrenir, çözüm önerilerini tartışır. Yanaşımı daima bu olmuştur.

Sosyalist sistemin çöküşü ile birlikte, tüm dünyada sendikal harekete karşı da büyük bir saldırı başladı. Bunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Sosyalist ülkelerin çöküşünden sendikalar ve işçi sınıfı büyük

zarar gördü. İşçi sınıfı şimdi bundan sonuçlar çıkartmak, yapılmış hataları çözümlenmek ve savaşmanın yeni yollarını bulmak zorundadır.

Sovyetler Birliği'nde olanlar aynı zamanda 3.Dünya ülkeleri için de önemli bir deneyim oldu. Bu ülkelerde diktatörlükler, aşırı sömürü, devrimin sürekli koşulları olarak gündemde duruyor. Devrimci ve ilerici güçler, bu gelişmeleri dikkatle değerlendirmeli, değerli deneyimleri özümsemeli, amaçlara ters deneyimleri reddetmelidirler.

Doğu Avrupa'daki bu süreçten biz çok şey öğrendik. Kesinlikle aynı hataları yapmaya kararlıyız. İnanıyorum ki, şu anda sosyalizmi ilerletmek için tarihsel bir fırsatla karşı karşıyayız. Küba'da bir siyasal bunalımla karşı karşıya olmadığımız için bu fırsatı sosyalizmi ilerletmek için kullanabilme avantajına sahibiz.

Kongre, Sovyetler Birliği'nin Küba ile ekonomik ve savunma işbirliği konusunda değişen, bir anlamda Küba'yı sırtından bıçaklamaya varan tutumunu nasıl değerlendirdi?

Sovyetler Birliği'nin Küba'yı sırtından bıçakladığını değil, Küba'ya olan yükümlülüklerini yerine getiremez hale geldiğini düşünüyoruz. Sovyetler Birliği'nde çok sayıda insan Küba'nın dostudur. Onlar gerçekten Küba devrimine sempati duyarlar. Otuz yılı aşkın ilişkimiz vardır ve bu bağ kolayca ortadan kalkmayacaktır.

Bugün onların Küba'ya olan taahhütlerini yerine getirmesinin olanağı yoktur. Bu durum, halkımız için büyük zorluklar yaratmaktadır. Şu anda gördüğümüz zarar, uzun yıllardır Sovyetler Birliği'ne bağımlı oluşumuzun sonucudur. Dış ticaretimizin %85'ini onlarla yapıyoruz.

Bu, sadece ideolojik yakınlığımızdan kaynaklanmıyordu. Bunun nedeni, Küba devriminin tarihinde yatmaktadır. ABD'nin dayattığı ticaret ambargosu nedeniyle Küba, devrimin ilk günlerinden beri ekonomik kuşatma altındadır. Bu, Küba'yı başka pazarlar, başka ufuklar aramaya zorladı. Başlıca dış ticaretimizin Sovyetler Birliği ile olmasına belirli bir ölçüde mecbur bırakıldık diyebiliriz.

Bu ticaret, Sovyetler Birliği ile adil ilişkiler temelindeydi ve tüm gelişmiş ve az gelişmiş ülkeler arasında varolması gereken türden ilişkinin bir örneği oldu.

Bugün bu ilişki bitmiştir ve yakın zamanda da bir benzeri kurulamayacak. Önümüzdeki dönemde Sovyetler Birliği ve Küba arasında dünya piyasa fiyatlarına dayanan ve dövizle ödenecek bir ticaret yer alacak. Ama bunda bile büyük belirsizlikler, sorunlar var. Bizim onlara satacak belirli mallarımız hazır, ancak onların bize satmayı taahhüt ettikleri malları üretebilecekleri bile belirsiz.

Küba, hem bu nedenle, hem de emperyalist boyunduruğu kır-

ma amacıyla, Latin Amerika ülkeleri ile olan ilişkilerini geliştirmeye çalışıyor, değil mi?

Latin Amerika'da son on yıldır, Küba'ya karşı olumlu bir süreç işliyor. Latin Amerika ülkeleri, ABD'ye olan ekonomik bağımlılıklarına karşın, siyasette git-tikçe artan ölçüde bağımsız tutum alıyorlar.

Bu hükümetlerin çoğu, Küba ile ilgili üç önemli gerçeği kavramış durumdadır. Bunların birincisi, ABD'nin Küba'ya karşı izlediği 30 yıllık siyasetin eskimiş, adalete aykırı olduğu ve artık sona erdirilmesi gerektiğidir.

İkinci gerçek, Küba'nın, parçası olduğu Latin Amerika'dan dışlanamayacağıdır. Küba bir Karayipler ve Latin Amerika ülkesidir, bu nedenle bölgesel kurum ve örgütlerde tam haklara sahip bir üye olarak yer almalıdır.

Çoğunluğun fikir birliğinde olduğu üçüncü gerçek de, Küba'luların kendi kararlarını kendilerinin vermesine izin verilmesi, Küba'nın içişlerine karışılmamasıdır. Küba'lular nasıl bir hükümete sahip olmak istiyorlarsa, onu seçmede özgür bırakılmalıdırlar.

Meksika'da temmuz ayında yapılan Guadalajara Latin Amerika Zirvesi'nde bu noktalar açıkça belirtildi. Latin Amerika'nın en önemli ülkeleri, ABD ambargosuna karşı Küba'ya yardımcı olmak istiyor. Bu tutum gerçekten olumludur. Latin Amerika liderlerinin çoğunluğu, Küba ile normal ilişkiler kurmak ve bu ilişkileri geliştirmek istiyorlar. Brezilya, Meksika, Kolombiya ve Venezuela'nın tutumu böyle. Şili, kısa bir süre önce Küba'yla yeniden ilişki kurdu.

Yakın gelecekte, bu tutum ABD'yi ambargoyu kaldırmaya zorlayabilir mi?

ABD'nin başkalarının Küba'yla ticaretini de engellemeye yönelik Küba siyaseti sadece işe yaramaz değil, aynı zamanda yalıtılmıştır.

Küba ile ilişki kuran Latin Amerika ülkeleri etkin bir ticaretin de içindedir. Avrupa, Afrika, Ortadoğu, Uzak Doğu ve Japonya ile ticaretimiz sürüyor. ABD'nin en önemli siyasi bağlaşıklarından İngiltere ile ticaretimiz var. Kanada ile ticaretimiz gelişiyor. Yani dünyada kendini Küba ile ticaretten uzak tutan tek ülke ABD'dir. Zaman ABD'nin siyasetini değiştirmek zorunda kalacağını gösterecektir.

Kongre'de Merkez Komitesi üyelerinin yüzde elliüçünün yenilenmesini, görev alanların

çoğunun yeni ve genç yoldaşlar olmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Önemli olan yaş değil, insanların nitelikleridir. Bu yoldaşlar tabandan, devrimin gerçekleştiği alanlardan geliyorlar. Devrime bağlılıklarını ve onun görevlerini yerine getirmede kararlılıklarını işin içinde göstermiş, halkın desteğini ve saygısını kazanmış yetenekli yoldaşlardır.

Kongre'nin işyeri ve mahallelerdeki halk örgütlerinin çalışmasını değerlendirmesi ne yönde?

Toplumumuz yüksek düzeyde örgütlüdür. Nüfusun değişik kesimlerini örgütleyen bir dizi örgüt vardır. Bu örgütler parti hattını otomatik olarak izlemez, yaratıcı olarak çalışırlar. Kendi kesimlerinin sorunlarının nasıl çözümleneceğini kendileri kararlaştırırlar. Üyelerinin sorunlarını yakından bilirler ve onlarla tartışma temelinde yanıt bulurlar. Ölü ya da hayali örgütler değil, son derece canlı örgütlerdir.

Bu örgütlerin her kongresinin, üyelerinin, bu zor dönemde Komünist Parti ile birlikte devrimin derinleştirilmesi için gerekli önlemleri uygulamada gösterdikleri çaba çarpıcıdır.

Küba Komünist Partisi'nin, dünya komünist partilerinin proletarya enternasyonalizmi temelinde bir araya getirilmesi yönünde bir girişimi var mı?

Şu dönemde böyle bir girişimde bulunmuş değiliz. Dünyanın her yerinde kardeş partilerle ilişkimizi geliştirmeye açtık. Deneyimlerimizi, görüşlerimizi paylaşarak, dünya üzerine görüşümüzü bu yoldaşlarımızın görüşlerini alıp zenginleştirerek, ilişkilerimizi geliştirmeye çalışıyoruz.

Şu sıralarda partimiz Küba'nın sorunlarının çözümüne yoğunlaşmıştır. Bu diğer halklarla dayanışma içinde olmadığımız anlamına gelmiyor. Bu alanda bizim ilkelimizde ve siyasetimizde bir değişiklik yoktur. Ancak partimiz, zaman ve enerjisinin büyük bölümünü, ekonominin yeniden örgütlenmesine, hükümetin yeniden örgütlenmesine, Küba'da çarkların düzgün dönmesine, devrimimizin yalnızca ayakta kalmasına değil, kendini geliştirmesine yönelik görevlere ayırmaktadır. Komünist hareketin tümü için partimizin yapabileceği en büyük hizmet, Küba devrimini korumak, yaşamasını ve başarı kazanmasını garantilemektir. Günümüzde en büyük katkımız bu olacaktır.

Kastro yoldaş, ABD işgali altındaki Guantanamo üssünü

kastederek, "biz ABD'den 80, 90 mil değil, yalnızca bir kaç santim uzamız" diyor. ABD'nin Küba'ya yönelik saldırgan siyasetinin günümüzdeki durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bir ABD askersel saldırısı olasılığını asla yok sayamayız. Bu tehdit son derece günceldir. ABD, devrimin yaşayamayacağını sanıyor, Küba'da her şeyin kötüye gideceğini umuyor.

Bu hesaplar boşunadır. Küba'da bunların hiçbiri olmayacak. Ama düşmanımız, devrimi olanaklı olan her yolu deneyerek çökertme rüyasından vazgeçmiş değildir. ABD kendini beğenmiş, güçlü bir ülkedir ve bugün dünyanın tek süper gücüdür. Dünyayı sonuna kadar kendilerinin yöneteceklerine inanmışlardır. Bu nedenle, son derece uyanık olmak, bir askersel saldırı olanağını daima göz önünde tutmak zorundayız.

Öte yandan, Küba, yalnız olmadığını, dünya uluslarının dayanışmasına sahip olduğunu, hükümetleri, ülkeleri ve halkları Küba'yı desteklemek için harekete geçirebileceğini kanıtlamaktadır. Son iki yıl içinde Küba ile dayanışma hareketi büyük ölçüde büyüdü. Birçok ülkenin halkları, Küba'yı kendi savaşmalarının bir sembolü, dayanışmalarının temel hedefi yapıyorlar.

Dünya dengelerinde Körfez savaşıyla iyice belirginleşen değişikliğin etkilerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Küba bu savaşa karşı çıktı. Başından beri Kuveyt'in işgaline karşı olduğumuzu belirttik. Ama ABD'nin, tüm dünyaya en önemli askersel güç olduğunu kesin olarak göstermek üzere Ortadoğu'da savaşa girmeye çok istekli olduğunu da gösterdik.

Soğuk savaş bitti ama, emperyalist ülkelerle 3.Dünya ülkeleri arasındaki savaş bitmedi. Bu tür siyasetlerin izlenmesini mutlaka önlemeliyiz. Dünya, emperyalist savaşlar olmadan barış içinde yaşmalıdır.

Yugoslavya'da süren iç savaş nasıl değerlendiriyorsunuz?

Yugoslavya'da olanlar (büyük olasılıkla Sovyetler Birliği'nde de olmak üzere), sosyalizmin eksikliğinin kanıtı değildir. Tam tersine, bu ülkelerde sosyalist siyasetin eksiklerinin sonucudur.

Sosyalizm bu ulusları birarada tutan tutkaldı. Sosyalizm ortadan kalktı mı, onların birbirlerini anlama şansı da kalmıyor. Bu (gelişmeler), sosyalizmin farklı ulusların birbirlerini anlaması ve birlikte çalışabilmesi için kapsamlı bir çerçeve sağlamaya yetkin olduğunu (olum-

suzundan) kanıtladı.

Küba, olağanüstü zor koşullarla belirlenen "barış içinde özel dönem" diye adlandırdığı döneme ilişkin bazı önlemler aldı. Kastro yoldaş, bu önlemlerin bir gerileme, ama yenden ileri atılmak için hız almaya benzer bir gerileme olduğunu söyledi. Bu yaklaşımın temel öğelerini anlatır mısınız?

Birinci nokta: Ülkenin toplumsal ve ekonomik yaşamı açısından devrimin tüm kazanımlarını koruyacağız.

İkinci nokta: Kazanımların yanısıra, bazı özgül alanlarda hızlı büyümenin olanaklarına sahibiz. Devrim otuz yılda devasa bir yetişkin insangücü potansiyeli yarattı. Bu potansiyeli, ilaç sanayii, biyo-teknoloji gibi belirli alanların hızla geliştirilmesi için kullanıyoruz. Dünyaya pazarı için yepyeni ürünler üretiyoruz. Bu alanlardan sağladığımız gelir, birkaç yıl öncesine göre çok büyük oranlarda arttı. Bu alanlarda odaklaşmamızı tüm ekonomik zorluklara karşı sürdüreceğiz.

Öte yandan, planlarımızın önemli bir parçası ülke içinde gıda ve temel ihtiyaç mallarının üretimini geliştirmektir. Şimdi öncelik, gıda ve temel tüketim malları alanında kendine yeterliğimizi sağlamaktır.

Büyük zorluklara karşı bu hedefleri izliyoruz ve başarıyoruz. Bugünden ilk sonuçlar alınmaya başlandı. Halkımız çok zorlu bir çalışmanın içinde ve geleceğe, bu çabaların başarıya ulaşacağına büyük bir güven duyuyor.

Bugün ekonomimiz çöken bir ekonomi değildir. Ülkemiz, halkımız ve ekonomimiz sert darbeler almıştır, ama ekonomik bunalım, halkımızı ve siyasal yönetimi, ekonomimizin mekanizmalarını ve gelecek zorlukları tümüyle kavramaya zorluyor. Koşullarımıza uymayan atarak, ülkemizin ve toplumumuzun kalkınmasını sürdürerek ilerletmekteyiz.

Birkaç yıl sonra, bu dönemin sonunda, çeşitlenmiş ekonomisiyle, daha dengeli, verimli endüstrisiyle, daha yetkin işgücü ve daha iyi ekonomik yönetimle daha ileri bir Küba görülecektir.

Son olarak, Türkiye işçi sınıfına iletmek istediğiniz bir mesaj var mı?

Türk halkını temsil eden Türkiye işçi örgütlerinin gösterdiği dayanışma için teşekkür etmek isterim. Umarım bu dayanışma sürece ve güçlenecektir. Türkiye ve Küba halkları arasında gerçekten güçlü bağlar vardır, bu bağlar gelecekte daha da güçlenecektir. ●

► **SOVYETLER BİRLİĞİ:**

Bağımsız Devletler Topluluğu diye adlandırılan birlik kuruldu. Böylece, kendi deyimleriyle: "Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nin, uluslararası hukuk ve jeopolitik gerçekliği olarak varlığı son bulmuştur". Yeltsin, haberi, Gorbaçof'tan önce Bush'a bildirdi.

Amerika, Sovyetler'deki karşı-devrimini hızlandırılması için elinden geleni yapıyor. Dışişleri bakanı Baker, "tarih kimseye nefes alma zamanı bırakmıyor" diyor.

Yeni kurulan birlikle sınıf savaşının daha kızışacağı ortadadır. Yeltsin, fiyatların serbest bırakılmasını, katma değer vergisinin yüzde 28'e çıkarılmasını içeren bir ekonomik paketi ocak ayına erteledi. Bu önlemler hiper-enflasyon yaratacak, işsizliği körükleyecek, emekçi halkın yaşamını dayanılmaz hale getirecektir.

Kışın başındayız. Daha şimdiden yakıt sıkıntısı taşımacılık sorununu azdırdı. Üretim bazı işyerlerinde durdu, bazı sosyal hizmetler azaldı. Karşı-devrim, yaşam ve iş koşullarının daha kötüleşmesinin dayatacağı başkaldırıyı otoriter ya da faşist bir yönetimle bastırmaya hazırlanıyor. Liberallerin Yeltsin kampından uzaklaşmaya başlaması bunu anlatıyor.

Moskova'da komünistlerin eylemleri ve katılan kalabalık artmaktadır. Komünistler Yekaterinburg'ta Rusya Komünist İşçiler Partisi'ni kurdular. Önümüzde uzun bir kavga var.

► **ÇEKOSLOVAKYA:**

Komünist milletvekilleri, yeni çıkarılan anti-komünist yasayı protesto için parlamentoda kamp kurdular. Çıkarılan yeni yasa güçlenmeyi sürdüren komünistlere yöneliktir. Yasaya göre komünizmi yaymanın cezası sekiz yıla kadar hapis. Nereden nereye? Karşı-devrim durmuyor, mantıksal sonucuna ilerliyor.

► **GÜNEY AFRİKA:**

Güney Afrika Komünist Partisi(GAKP), kongresini yaptı. Karşı-devrim ve gericilik döneminde komünist hareketler yok olurken, GAKP, geçtiğimiz yıl içinde 20 binin üzerinde yeni üye kazandı. Parti içinde Marksist-Leninist kanat ile reformcu kanat arasında kavga sürüyor.

► **NİKARAGUA:**

Sağcı hükümet döneminde işsizlik yüzde 60'a fırladı, üretim düştü, hayat pahalılığı korkunç boyutlara tırmandı. Bir ailenin yalnızca mutfak masrafı 850 kordobas'a fırlarken kamu işçilerinin ücretleri 250 kordobas'a şaşmadı.

Kontraların kurduğu çeteler Sandinistlere saldırıyor, ülkede girilmez bölgeler kuruyorlar. Karşı-devrimciler, hükümete, eski devlet başkanı Ortega'nın ayaklanmaya kışkırtma ve terörizm suçlarından yargılanması yönünde baskı yapıyor.

Sandinistler bir komplo sonucu seçimleri kaybettiler ama sendikalar, işçi emekçi halk örgütlenmelerine ve orduya hakimdiler. Karşı-devrim, emperyalizmin güdümünde devrimin kazanımlarının ve Sandinistlerin güç merkezlerinin altını oyuyor.

► **GERİLEME (RESESYON):**

Emperyalist ülkelerden İngiltere ve ABD'den sonra Japonya ve Almanya'da da ekonomik yavaşlama gözleniyor. Emperyalist ülkelerde ekonomideki güven duygusu son 50 yılın en düşük grafiğini gösteriyor.

Japon ekonomisinin gidişi pek parlak değildir. Dışarıdan bakıldığında: geçen yıl 63 milyar dolar olan dış ticaret fazlası bu yıl 100 milyar doları buldu, Gayri Safi Milli Hasıla %3 büyüdü, enflasyon sifıra yakın, işsizlik yok.

Ama 1991'in başındaki %11,5'lük ekonomik büyüme yıl sonunda % 0,4'e düştü. Önümüzdeki aylarda ise ekonomik küçülme - bir başka deyişle ekonominin resesyona girmesi - bekleniyor. Son 16 yılda ilk kez Japon tekellerinin kârları çift rakamlı azalma gösterdi, iflaslar geçen yıla göre %80 arttı.

Japon ekonomisinin yavaşlaması, ithalatın daralması, dolayısıyla dış ticaret fazlasının artması olarak yansıyor. Bu durum Japon-Amerikan ilişkilerini daha hassaslaştırıyor. Japonlar "komünist tehlikenin kalktığı bir dünyada ABD'nin dünya jandarmalığı görevi bitti" diyorlar. Silahlanmayı hızlandırırken, pasifist anayasayı deldiler. Japonların, ABD'nin dünya liderliğine tehdit oluşturmaları, Amerika'da anti-Japon kampanyayı güçlendiriyor. Ciddi bir kapışmanın yolları döşeniyor.

Almanya'da üretim son altı ay düşüşe geçti, dolayısıyla geçtiğimiz yıl ekonomik gelişme %2,5'a düştü. 1990'da 47 milyar dolar olan dış ticaret fazlası, 1991'de 20 milyar dolar açık verdi. Bu yavaşlama Demokratik Almanya'nın ilhakının bedeli olarak gösteriliyor. Böyle olup olmadığını bu yıl göreceğiz. ●

DEMOKRATİKLEŞME

Avukat Ali Yıldırım

Son zamanlarda sıkça kullanılan bir kavram oldu "demokratikleşme". Bu kavrama herkes kendi kafasına göre bir anlam yüklüyor.

Demokrasi mücadelesi sosyalizm mücadelesinin gündelik talepler etrafında dile getirilmesi olarak hiçbir devrimcinin uzak duramayacağı bir alandır. Tam da burjuva koalisyon hükümetinin konuyu gündeme getirdiği bir zamanda sosyalistler sessiz kalamazlar.

Siyasi iktidar bir "demokratikleşme" paketi açıyor. Ancak bu açılım bir ihssas, halka bir lütf olarak nitelenemez. Demokratik hak ve özgürlükler uğruna yıllardır verilen mücadelenin açılımdaki payını görmemiz, demokratikleşmenin içeriğinin belirlenmesi açısından da hesaba katılır bir unsur olacaktır.

Bugün "demokratikleşmeyi" DEMOKRATİK bir kanala sokacak, demokratik bir içeriğe bürünmesini sağlayacak, birbiriyle bütünleşen dört odak sözkonusudur. Bu odaklar TC'de karanlığın parçalanmasında canıyla, dişleriyle rol oynamaktadır. Bunlar işçi sınıfı, sosyalist odaklar, Alevilik ve Kürt hareketidir.

Demokratikleşmeye ilişkin istemlerin örgütlü, etkin bir şekilde ifade edilmesi, kuşkusuz, iktidarı keyfilikten, kendi gönüllüce davranmaktan alıkoacaktır.

Son zamanlarda ülkede, devletin niteliğini anlamak, devlet içindeki kirli güçlerin demokratikleşme laflarına rağmen yapabileceklerini görmek açısından üzerinde durulması gereken korkunç bir gerçek yaşanıyor. Son birkaç ay içerisinde 20'den fazla insan *kayboldu*. Bu insanların bir bölümü ölü bulundu. Bir bölümünden hâlâ haber yok.

Kayıp insanların aileleri, arkadaşları ellerinde resimlerle oğullarının, kızlarının yerini soruyor, akıbetini öğrenmek istiyorlar. Sanki demokrasi şarkılarının söylendiği TC'de değiliz de, 1978'ler Arjantin'indeyiz. Kayıp insanlardan ölü bulunanların işkence ile öldürüldüğü tesbit ediliyor. Katiller işlerini o derece ilerletiyor ki, önce öldürüp ardından intihar süsü vermek amacıyla cesedini yakıyorlar.

Evet, zor günlerde yaşıyoruz ve ayağa kalkmadıkça, sesimizi yükseltmedikçe "demokratikleşme" Demok-

les'in kılıcı olmaktan öte bir anlam ifade etmeyecek. Her ağzını açan hükümet üyesi insan hakları üzerine söylev verirken, işkence de bütün hızıyla sürüp gidecek.

Türkiye'de demokrasi için bazı olmazsa olmazlar var. Bunları bir kenara iterek, ateşin üzerini külle örterek çok fazla ilerleme kaydedilmesi mümkün değil.

Emekçiler üzerindeki baskıcı özelliği devrimle ortadan kaldırmadıkça, demokratikleşme bir noktaya varıp dayanır. Gerçek demokratikleşme ise devletin örgütlenmesiyle, devletin ideoloji ve içeriğiyle ilgilidir. Ancak, bugün gelinen noktada burjuvaziye bazı düzenlemelere gidilmesini dayatmak mümkündür.

İşte bunlardan bir kaç.

Generaller yargılanmalıdır

Evet, generaller, 12 Eylül darbesinin mimarları, yargı önüne çıkarılmalıdır. Bunun gerçekleşmesi ancak halk muhalefetine eseri olabilir. Burjuva aktörlerin birbiri için böyle roller biçmeleri için doğasına aykırıdır.

Eğer bir demokratikleşme olacaksa burjuvaziye kendi yasalarına uymaya çağırarak, "generaller yargılanmalıdır" talebini yükseltmek, kalıcı kazanımlar için, devrimci propaganda için değer ve önemi yadsınmaz bir konudur. Bu, devrimcileri acılara katlanan, ne yapılırsa hoşgören konumundan çıkarmak, onları tarih bilinci olan, hesap soran insanlar olarak ifade etmek açısından da önemlidir.

Kuşkusuz, generallerin yargılanması salt 5 generalin yargılanması, haddinin bildirilmesidir. Ama, generalleri yargılamadan demokratikleşme olmaz. Bu ibretten herkes payını mutlaka almalıdır.

Terörle mücadele yasası kaldırılmalıdır

Bugün düşüncenin, örgütlenme ve mücadele edebilmenin önündeki bir büyük engel Terörle Mücadele Yasası'dır. Bu yasa bir yalandır. Bir hiledir, tehdittir. Burjuvazi Avrupa'ya şirin gözükme için sözde 141-142'yi kaldırmış, ama gerçekte dönüp emekçilerin üzerine bir silah olarak yeniden çevirmiştir. Terörle mücadele yasası ile

NASIL

demokratikleşme olmaz. Yasanın bazı hükümlerinin gözden geçirilmesi, bazı hükümlerin iptali değildir sorun. Bu yasa kaldırılıp atılmalıdır.

DGM'ler ile demokrasi olmaz

Terör yasası araç ise, Devlet Güvenlik Mahkemeleri (DGM), o araç en baskıcı şekilde kullanılanlardır. DGM'ler, yapısı, örgütlenmesi, yargılama usulleri ile klasik burjuva yargı kurumları içerisinde bir kurum değildir, her ne şekilde gelişirse gelişsin devrimci mücadeleyi bastırarak, sindirmek ve yoketmek işlevini üstlenmiştir.

DGM'ler kişi hak ve özgürlüklerini tehdit etmektedir. İnsanların gözaltına alınması DGM savcısının emrindeki siyasi polisin keyfiyetine kalmıştır. DGM savcıları polislerle birlikte işkencelere katılmışlardır. DGM'ye çıkan her sanığın işkence gördüğünü dile getirmesi bunun ifadesidir. Yargılamalarda tam bir keyfilik olduğu gibi, verilen kararlar da yargı kararı olmaktan ötedir. DGM'ler ile demokrasi olmaz. Bu kurumlara emekçiler "hayır!" demelidir.

Hukuk mücadelesi siyasi mücadelenin bir parçasıdır

Temel hak ve özgürlük alanına ilişkin hukuksal düzenlemeler konusunda görüş öne sürmek aslında bir siyasi tavır belirlemedir. Fakat bu alanda bir hareketlilik doğrudan siyasi mücadelenin seyrine bağlıdır. O nedenlerdir ki, meslekten sosyalist hukukçular olayın formülasyonunu yapıp ortaya koyarken, asil işlevi mücadele süreci üstlenecektir.

Hukuk konuları yalnızca hukukçunun konusu değildirler, herkesin sahiplenmesi gerekir. Sözelimi ceza yargılaması yasasında sanığın haklarına ilişkin tartışmalar gündemdedir. Hukukçu konuyu yalın hale getirip ortaya koyarken, onu hayata geçirip bir gerçekliğe dönüştürecek olan, örgütlü mücadeledir.

Temel hakları sahiplenmek

Burada, sanığın haklarına ilişkin acilen sahiplenilmesi ve ifade edilmesi gereken bazı konuları başlıklar halinde yaz-

mak istiyorum. Burjuvazinin baskı ve tehdidini yine kendi kurumlarıyla frenleyebilmek için, bazı düzenlemeler istenmelidir.

1. Gece ev basmalar ve arama yapmalar yasak olmalıdır. Şu andaki düzenlemeye göre (CMUK'un 96. maddesi), ancak suçüstü halinde, gecikmesinde sakınca olması durumunda gece arama yapılabilir, onun dışında gece arama yasaktır.

Ne var ki, bu hüküm uygulanmayan, mücadelesi verilmeyen, bir kazanım olarak yaşam bulmamış, yalnızca kanunda kalmış bir düzenlemedir. TC'de kural gece aramadır. Hatta bu konuda teamül, gelenek oluşmuştur. (Bk. "Polis neden gece ev basar", *Kavga*, sayı:1) Demek ki hakların yasaya yazılması yetmiyor. Varolan düzenleme gün işğinin çıkarılması ve "gece aramasının istisnai durumlarda, ancak yargıç kararı ile yapılabileceği" yolunda düzenleme yapılmalıdır.

2. Bütünyle bir işkence seansına dönüşen gözaltının süresi, hangi durum ve suç için olursa olsun, 24 saatle sınırlandırılmalıdır.

3. Gözaltına alınan kişiye, susma hakkının olduğu, bir avukata başvurabileceği bildirilmelidir. Bu kişinin yakınlarına hemen haber verilmelidir.

4. Sanık ifadesi ancak savcı tarafından alınmalı, ifade sırasında kişinin avukatı hazır olmalı, avukatın bulunmadığı ifadeler yok sayılmalıdır.

5. Kefalet kurumuna işlerlik kazandırılmalı, yasal yollardan elde edilmeyen delillerin hiçbir değeri olmamalıdır.

6. Tutuklama keyfilik olmaktan çıkarılmalı, avukata bütün soruşturma boyunca her türlü belgeyi inceleme ve örneğini alma olanağı tanınmalıdır.

Bunlar yargılama sürecine ilişkin bazı ayrıntı, fakat önemli istemlerdir. Bu istemler ancak gür bir sesle, örgütlü bir anlayışla, geniş bir kamuoyu yaratarak ifade edilirse karşılık bulur. Mücadele, Eskişehir cezaevi örneğinde olduğu gibi, zindanları bile kapatabilmektedir.

Demokratikleşme konusunda ham hayallere yer olmamalıdır. Öncelikle istemler açık seçik belirlenmelidir. İçeriği başkalarının doldurulan demokrasi emekçiler için çok da demokratik olmasa gerek. ●

TKP lideri Mustafa Suphi ve 14 yoldaşı, 71 yıl önce Kemal yönetimi Karadeniz'de katletmişti. Seher Doğan yazdı

Mustafa Kemal yönetiminin 28-29 Kânunsâni (28-29 Ocak) 1921'de Karadeniz'de boğdurduğu TKP'nin ilk lideri Mustafa Suphi'yi ve 14 yoldaşımızı, ölümlerinin 71.yıldönümünde sevgiyle anıyoruz.

M.Suphi, Türkiye Komünist Partisi'nin (TKP) kurucusu ve ilk lideridir. 1913'de, İttihat ve Terakki rejimine karşı mücadele yürüttüğü için Sinop'a sürgüne gönderilmişti.

Buradan Rusya'ya geçen ve siyasi mülteci sıfatıyla Batum'a yerleşen Suphi, I.Dünya Savaşı çıkınca, "düşman bir devletin yurttaşı" olarak tutuklandı ve Ural'lara gönderildi.

Fransa'daki eğitimi sırasında sosyalist fikirlerle tanışmış olan Suphi, Ural'larda tanıştığı RSİDP üyelerinden komünist fikirleri öğrendi, benimsedi ve esir askerlerle işçiler arasında yaymaya başladı. M.Suphi ve öteki Türk Bolşevikleri, 1917 Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nde yer aldılar. Türkiyeli komünistlerin sesini *Yeni Dünya* gazetesi ile duyurdular.

25 Temmuz 1918'de toplanan Türk Sol Sosyalistleri 1.Kongresi sonunda, M.Suphi başkanlığında Türkiye İştirakiyun Teşkilatı (TİT) kuruldu. Suphi aynı zamanda, Stalin'in başında bulunduğu Milliyetler Halk Komiserliği'ne bağlı Doğu Hakları Merkezi Büro'sunun Türk seksiyonu başkanı oldu. 1919 Mart'ında Komintern 1.Kongresi'ne Türk komünist örgütlerinin temsilcisi olarak katıldı. *Lenin'in Hayatı, Komünist Manifesto* gibi kitapları Türkçeye çevirdi, bastırıp dağıttı.

Dünya proletaryasında, ezilen halklarda titreşimler yaratan Ekim Devrimi'nin kurtuluşçu düşünceleri, emperyalist orduların işgali altındaki Anadolu'yu doğrudan etkiliyordu. Bu ortamda Anadolu'da yerel başkaldırıları Milli Mücadele Hareketi'ne büyüdü.

Saltanatın temsilcisi olarak Anadolu'ya gelen Mustafa Kemal, halktan yükselen bu dalganın başına geçmeye, önderliği ele geçirmeye çalışıyordu. TİT de aynı hedefi güdüyordu.

TİT başkanı Mustafa Suphi, 15 Haziran 1920 tarihinde Mustafa Kemal'e gönderdiği mektupta "İştirakiyun teşkilatının yardımımıza erişeceğini ümit ediyoruz... Mağdur halkımızın kurtuluşunun savaş ve devrimde olduğu kanısındayız" diyordu.

1 Eylül 1920'da Baku'da I.Doğu Halkları Kurultayı toplandı. TİT'in önüne koyduğu partileşme görevi ise, 10 Eylül 1920'de TKP'nin kuruluş kongresinin yapılmasıyla yerine getirildi. Anadolu'dan, İstanbul'dan da delegelerin katılımıyla toplanan TKP 1.Kongresi, M.Suphi'yi genel başkanlığa, Ethem Nejat'ı genel sekreterliğe

Dikeceğiz heykelini

seçti.

Mustafa Suphi, kongrenin kapanış konuşmasında Türkiyeli komünistlerin görevini şöyle özetliyordu:

"Komünist Fırkası için memlekete mullat olan harici düşmanları kovmak nasıl bir vazife ise, dahilde halkın sırtından geçen yağmacı tufeyli sınıflarını da hazıriyicilik halinden çıkarıp yumruk altında işletmek de, o derece esaslı bir vazifedir." (aktaran Rozaliyef, *Mustafa Suphi ve Kavgası*, 1974, s.84)

Suphi ve Nejat yoldaşlarla birlikte 13 yoldaş, TKP 1.Kongresi'nin "ülkeye dönme ve emperyalistlere karşı ulusal kurtuluş savaşında yer alma ve bunu demokratik halk devrimine götürme" kararı uyarınca, 1921 başında Anadolu'ya geçtiler.

TKP kafilesi Kars'tan Erzurum'a geldiğinde Kemalciler saldırılar tezgahladılar. Mustafa Suphi ve yoldaşları Trabzon'a geçtiler. Bundan sonrası veri yetersizliğinden tartışmalıdır. Kimisi, Sovyet Rusya'ya geri dönmek için, çoğunluk da Sinop'a gitmek için bir takaya bindiklerini söyler. Ama bir şey tartışılmaz. Onbeş yoldaş, arkalarından başka bir motorla gelen Yahya Kahya ve adamlarınca Trabzon açıklarında öldürüldüler, motorları batırıldı. Tarih: 28-29 Kânunsâni 1921!

Bu cinayet Anadolu halkının vicdanında o denli derin yara açtı ki, Kemal yönetimi, cinayetin sorumluluğunu Yahya'ya, Topal Osman'a, hatta "kişisel olarak" Kazım Karabekir'e attı. Ancak kimseyi inandıramadı.

Burjuvazi, şu sıralarda sosyalizmin öğretilerine, tarihine, değerlerine karşı yürüttüğü yoğun karalama kampanyasında, bu cinayete de değiniyor. İsmet Bozdağ, aralık başında *Milliyet*'te yayınlanan dizisinde Suphi'leri "Bolşeviklerin öldürdüğünü" iddia ediyor.

Bu iddia, yalanın büyüğüdür, komünistleri karalama, tarihi çarpıtma çabasıdır. Konunun durup dururken gündeme getirilmesi bile, burjuvazinin oyununu anlatır.

15'lerin katli Kemal yönetiminin bilinçli cinayettir

Suphi'leri, TKP'nin faaliyetlerinden ve kurtuluş savaşı sırasında komünistlerin halk yığınları üzerindeki etkisinin artmasından korkan Kemal hükümeti öldürmüştür.

M.Kemal, 15'ler Anadolu'ya gelmeden 6 ay önce, M.Suphi'nin gönderdiği mektubu olumlu yanıtladıktan birkaç gün sonra çalışma arkadaşı Ali Fuat Cebesoy'a şunları yazıyordu:

"Gizli komünizm teşkilatını her ne surette durdurmak ve uzaklaştırmak zorundayız... Tabiatıyla komünizm ve bolşevizm açık olarak aleyhtarlığı uygun görmem."

Bu sözler, ikiyüzlü burjuvazinin tutumunda kilittir. Cinayetin sahibini açıklıyor. Ayrıca, o sıralarda Ankara, Eskişehir, Kütahya vb. merkezlerde girişilen yaygın tutuklamalar, Kemal yönetiminin izlediği tutumun genel çerçevesini veriyor.

Sonra, Suphi'leri öldüren Yahya Kahya, Topal Osman'ın adamıydı. Cinayetin ardından Koçkiri ayaklanmasını bastırmaya giden Topal Osman, Mustafa Kemal'in güvenlikçisiydi. O da, sonradan Kemal yönetimince "temizlendi". Olayla bağlı başkaları da öldürüldü. Böylece, 15'ler Cinayeti'nde görev alanlar yok edildi.

Onbeşlerin öldürülmesi, ulusal kurtuluş hareketinde burjuvazinin hegemonyasını sağlamada bir dönüm noktası olmuştur. Kurtuluş savaşının, askeri başarıya karşın anti-emperyalist savaş olamaması, bununla bağlıdır.

Burjuvazi Suphi'leri katlederek TKP'yi yoketmek istemişti. Bu amacına ulaşamadı ama yediği darbeden sonra uzun süre toparlanmayan parti, tarihsel bir fırsatı kaçırmış oldu.

Bu olay, Kemalizmin sınıf özünü erken bir tarihte su yüzüne çıkararak, komünistlere, işçilere önemli bir ders verdi. "Kemalciliğin belirli bir tarihsel anda gördüğü ilerici işlevle, özünün aynı şeyler olmadığını, Kemalizmin burjuva ideolojisi olduğunu" gösterdi.

Burjuvazinin Onbeşler Cinayeti'ni bilincine yazan Türkiye işçi sınıfı, Mustafa Suphi Yoldaş'ın şu sözlerini, bugün çok daha kararlı ve haykırıyor: "Ne hapis, ne zindan, ne kan, ne ateş halkı durduramaz!"

Kavga dün vardı, bugün sürüyor, yarın zafere erecek. Ve, "İşçi-köylü Meydanı'nda uzatarak elini "Mustafa Suphi Yoldaş'ın dikeceğiz heykelini" ●

DÜNYA PROLETARYASININ YETİŞTİRDİĞİ DEHA

Murtaza Dersimli
68. ölüm
yıldönümünde
dünya
proletaryasının
önderi Lenin'i
anlatıyor

Dünya proletaryasının önderi, Büyük Ekim Devrimi'nin yöneticisi Vladimir İlyiç Lenin'in 68.ölüm yıldönümü 21 Ocak.

Vladimir İlyiç Ulyanov (Lenin), 22 Nisan 1870'de Volga kıyısındaki Simbirsk kentinde doğdu. Belinski, Herzen, Çernişevski gibi büyük Rus yazarları, devrimci gelişmesinde önem taşıdı.

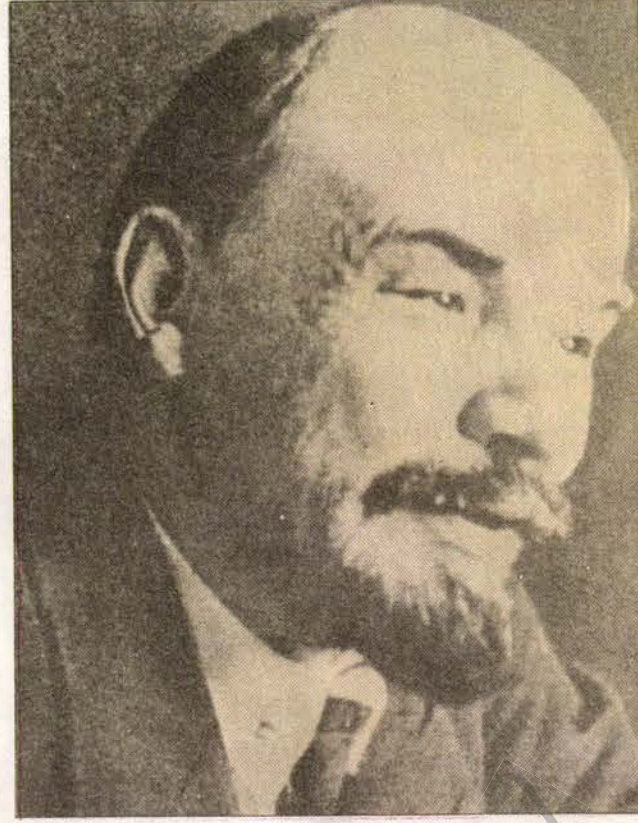
Lenin'in, Çara yapılan bir suikaste karıştığı için idam edilen ağabeyi Aleksandır Ulyanov, Narodniki. Narodnikler, toplumun yeniden düzenlenmesinde işçi sınıfının belirleyici, öncü rol oynayacağını göremiyorlardı. Kimi köylülüğe bel bağlarken, kimi de suikastleri, bireysel terörü çözüm olarak görüyordu. Lenin, devrimci Narodniklerin kahramanlığını takdir etti, ama ideolojilerinin ve taktiklerinin yanlışlığını ortaya koydu.

Kazan Üniversitesi hukuk bölümüne giren Lenin, devrimci öğrenci gösterilerine katıldığı için okuldan uzaklaştırıldı. Tutuklandı ve sürgüne gönderildi. Geri döndüğünde üniversiteye alınmadı.

Kendini Marksist ideolojinin özümsemesine veren Lenin, 1883'de Cenevre'de ilk Marksist Rus gurubunu (Emeğin Kurtuluşu) örgütleyen G.V.Plehanof'un yazılarına ilgi duymaktaydı. Bu arada ilk Rus Marksistlerinden N.I.Fedoseyef'in Kazan'da örgütlediği bir guruba katıldı.

Daha sonra St.Petersburg'a gelen Lenin, bilimsel sosyalizm düşüncesini proletaryaya götürecekti, Çarlık'a ve kapitalizme karşı mücadele edebilecek devrimcileri örgütlemeye başladı.

1895'de yurtdışına çıkarak Emeğin Kurtuluşu örgütü ile bağlantı kuran Lenin, Plehanof'la tanıştı. Rusya'ya döndüğünde İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliği'ni kurdu. Tutuklandı ve 1897 Şubat'ında "Birlik" üyesi yoldaşlarıyla birlikte Doğu Sibirya'ya sürgüne gönderildi. Burada sürgünlerden Nadejda Krupskaya ile tanıştı. Evlendiler. Krupskaya bütün yaşamı boyunca Lenin'in sadık yoldaşı ve yardımcısı oldu.

Lenin'in görüşleri, Leninizm yaşıyor!

LENİN KAV GA DA DIR!

Sosyal-Demokrat örgütlerin temsilcileri 1898'de bir kongre toplayarak, Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi'ni kurdu. Ama partinin ne programı, ne de tüzüğü vardı. Üyeler arasında ideolojik ve örgütsel birlik de yoktu. Lenin'in buna karşı önerisi, Marksist partinin kurulması için ülke çapında ulusal politik bir gazetenin gizli olarak çıkarılması, bu gazete aracılığıyla tüm Sosyal-Demokratların Marksist ilkelere birleştirilmesiydi. Bu görüşünü, 1900'de Cenevre'deki Plehanof ve arkadaşlarına

kabul ettirdi ve böylece *Iskra* (*Kıvılcım*) yayına başladı.

1902'de *Ne Yapmalı - Hareketimizin Canalıcı Sorunları*'ni yazan Lenin, bu kitapta, Leninci örgütlenme anlayışının temellerini attı, Marksist öğretinin *çelik disiplinli bir eylem örgütü (parti)* eliyle geliştirilebileceğini vurguladı. Revizyonizme, sosyal reformistlere, ekonomistlere savaş açan Lenin, "ancak ileri düzeyde Marksist teoriyle donatılmış bir parti, işçi sınıfının öncülüğünü üstlenerek, savaşı ön saflarda yürütme görevini ye-

rine getirebilir" diyordu.

RSDİP 2.Kongresi (1903), parti içindeki ekonomistlerle, Bundistlerle ve öteki oportünistlerle devrimcilerin kıyasıya boğuşması oldu. Tartışmalar, "parti üyesi kime denir?" sorusu çevresinde yoğunlaştı. Kongre'de Lenin'in görüşleri çoğunluğu kazandı (Bolşevikler). Azınlık ise (Menşevikler) kongre kararlarını tanımayıp "eski yoldan" ilerledi. Partide Bolşevizm ve Menşevizm ayrılmıştı.

Bolşevikler, partinin genç kuşak içinde çalışmasına büyük önem veriyor, gençliği işçi sınıfının önderliğindeki savaşa kazanmaya çalışıyorlardı.

Bütün tanınmış isimler (Troçki dahil) Menşevizmin yanındaydı, ama Bolşevikler işçileri örgütüyorlardı.

1905 Devrimi, tüm Rusya'yı sarsan bir deprem oldu. Devrim yenildi ama Rusya işçi sınıfının ve emekçi yığınların savaşı içinde eğitilmesi yönünde büyük önem taşıdı. 1905 Devrimi, 1917 Ekim Devrimi'nin provasıydı.

Gericilik döneminin sonlarına doğru öğrenci ve işçi hareketleri gelişmeye başladı. 1912'de Bolşeviklerin legal gazetesi *Pravda* (*Gerçek*) çıktı. Lenin, bu güçlü ideolojik silahtan, içte ve dıştaki önemli toplumsal sorunların tartışılmasında, Marksizmin işçilere öğretilmesinde, parti politikasının yığınlara benimsetilmesinde yararlandı.

I.Dünya Savaşı'ndan çok önce, emperyalistler arasında

bir paylaşım savaşının nesnel temelleri olduğunu açıklayan Lenin, savaş patlak verdiğinde kendi burjuvazilerine ve savaşa arka çıkan II.Enternasyonal oportünistleriyle yoğun mücadele etti. Şövenizme, milliyetçiliğe karşı proletarya enternasyonalizmini savundu.

1916 yılında yazdığı *Emperyalizm* broşüründe, emperyalizmin temel özelliklerini, işleyişini ana hatlarıyla açıkladı. Emperyalizmin, kapitalizmin çelişkilerini azdirdiğini, sosyalizmin maddi temellerini hazırladığını ve proleter devrimin yolunu açtığını gösterdi.

1917 Şubat Devrimi'yle birlikte Rusya'ya dönen Lenin, *Nisan Tezleri*'ni yazdı. Bolşevik saflardaki kargaşayı düzene soktu ve bütün gücüyle Rusya proletaryasını yeni bir devrim için silahlı ayaklanmaya hazırladı.

Rusya halkının hoşnutsuzluğunun iyice kabardığı 1917 yaz aylarında Bolşevikler, tüm protesto gösterilerinde başı çekiyorlardı ve *sovyetlerde* etkinlikleri hızla büyüyordu. Öte yandan Menşevikler ve Sosyalist-Devrimciler, hızla karşı-devrim saflarında yerlerini alıyorlar, işçi sınıfını silahlı ezmek üzere hazırlık yapıyorlardı.

6 Kasım'da Lenin proletaryayı ayaklanmaya çağırdı ve Bolşevik Merkez Komitesi'ne şöyle dedi: "Durum en kritik anında. Şu anda mutlak bir kesinlikle görülüyor ki, ayaklanmayı ertelemek ölüm fermanını yazmaktır."

7 Kasım'da Rusya proletaryası, Lenin'in önderliğinde Büyük Ekim sosyalist Devrimi'ni gerçekleştirdi. Onyıllar boyu, Marksizmden milim bile titremeden, en güç koşullarda bile ayağı sürçmeden, eşine ender rastlanır bir inanç ve inatla mücadele veren Lenin'in dehası, dünya tarihinde yeni bir dönem açtı: Proleter devrimleri çağı.

Lenin, yalnızca uluslararası devrim için mücadelede değil, aynı zamanda devrim sonrasında sosyalizm kuruculuğunun en çetrefilli sorunlarının çözümünü açısından da gelecek kuşaklara değerli bir hazine bıraktı.

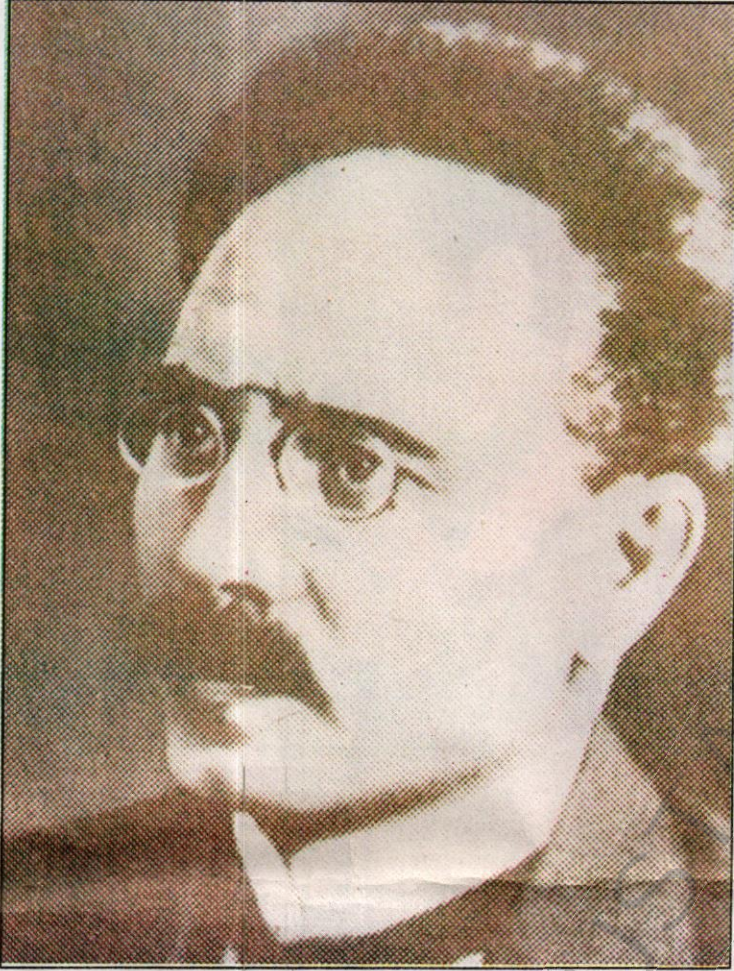
Acıdır, bugün emperyalizm, Siyam ikizleri Gorbaçof-Yeltsin eliyle Lenin'in kurduğu devleti yıkıyor.

Olsun, Lenin'in görüşleri, proletaryanın uzun erimli çıkarlarını, dünya devrimini bilimle, inanç ve kararlılıkla savunan, zafere ulaştıran LENİNİZM YAŞIYOR!

Bugün görev, Marks-Engels ve Lenin'i daha iyi öğrenmektir. Lenin böyle anılmalıdır. ●

Vardım Varım Varolacağım!

73.ölüm yıldönümlerinde

Rosa Luxemburg ve Karl Liebknecht'i anıyoruz.

Oya Hisarlı yazdı

Tüccar bir ailenin kızı olan Rosa Luxemburg, daha 16 yaşındayken işçi sınıfının haklı davası için çalışmaya başlamıştı. Sonradan Polonya Sosyal Demokrat Partisi'nin kurucuları arasında yer aldı. 1897'den sonra Alman Sosyal Demokrat hareketine girdi, 1903'de Enternasyonal'in daimi bürosuna seçildi. 1905 Rus Devrimi'ne katıldı. Savaşa karşı çıktığı için hapse düştü. İşçi hareketi bu savaşkan komünisti *Kızıl Rosa* adını takarak ödüllendirdi.

Karl Liebknecht, Marks'ın dostu ve *Vorwärts*'in başyazarı olan Wilhelm Liebknecht'in oğluydu. 1908'de Prusya meclisi ve 1912'de Reichstag'da sol kanat milletvekiliydi. Askeri kredilere karşı çıkan, savaş karşıtı gösteriler örgütleyen Karl Liebknecht, Almanya Komünist Partisi'nin (KPD) kurucu liderlerindendi.

Alman işçi sınıfının bu iki lideri, işçi hareketinde oportünizme karşı savaşımalarında Franz Mehring ve Klara Zetkin'le birlikte *Spartakusbund*'da (Spartakistler Birliği) saf tuttular. Kasım 1918 Alman Devrimi'nden sonra KPD'yi kurdular. Ocak 1919 Spartakist Ayaklanması'nın

yenilgisiyle birlikte, Sosyal Demokrat Ebert'lerin, Scheideman'ların emriyle öldürüldüler.

Rosa Luxemburg'un Marksizm ile uyuşmayan birçok görüşü vardı. Lenin ile uyuşmadıkları, ama yoldaşça bir çerçevede içinde tartıştıkları konuların başında, Rosa'nın RSDİP içindeki Bolşevik-Menşevik ayrışmasında Menşevikleri farklı değerlendirmesi yer alıyordu. Rosa, sermaye birikimi, emperyalizm, ulusal sorun (Polonya'nın bağımsızlığı), Plehanof'un ve Kautsky'nin dönekliliği konusunda da Lenin'den farklı düşünüyordu.

Ama bütün bunlar, Kızıl Rosa'nın ve yoldaşı Karl Liebknecht'in burjuva devlete karşı, devrimci bir temelde mücadele etme özelliklerini silip götürmüyordu. Lenin, II.Enternasyonal hainlerinden Paul Levi'nin, Rosa'nın kendisine yazdığı bir mektubu komünistlere karşı kullanma çabasını yanıtlarken, Kızıl Rosa'yı şöyle değerlendiriyordu:

"Kartallar bazen tavuklardan daha alçakta uçabilir, ama tavuklar kartalların yüksekliklerine asla ulaşamazlar... Yanlışlarına rağmen o bizim için bir kartaldı ve öyle kalacak. Tüm dünyada komünistler yalnızca onun anısını yaşatmakla kalmayacaklar. Onun biyografisi ve tüm yapıtları... tüm dünyada birçok komünist kuşak yetiştirmede yararlı kaynaklar olacak." (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İng.basım, c.33, s.210)

Kızıl Rosa'yla Karl'ın öldürülmeleri Sosyal Demokrasinin gerçek yüzünü, burjuva sınıf karakterini tüm dünya işçilerine gösteren önemli bir olaydır.

Birinci emperyalist paylaşım savaşında hainlikleri iyice açığa çıkan oportünistler, savaş sonrası Almanya'da kurulan cumhuriyet hükümetinde yer almışlardı. Ebert ve Scheideman'ın liderliğindeki oportünistler işçi sınıfına ihanet içindeydiler. Düzenlerinin sürmesini engelleyen, bu doğrultuda işçi eylemleri örgütleyen Spartakistler'den *korkuyorlardı*. 1918 Alman Devrimi ye-

nilmiş, ama devrimci durum dinmemişti.

Bu ortamda, Spartakistler, Ebert-Scheideman'ların utanmazca provokasyonlarını yanıtlamak üzere, Alman proletaryasını silaha sarılmaya çağırdılar. Ocak 1919'da Berlin ayaklandı. Rosa ve Karl sokak çarpışmalarında en öndeydiler.

Burjuvazi, onun Ebert ve Scheideman gibi sosyal demokrat liderleri hazırlıktydılar. Spartakist Ayaklanması kanlı çarpışmalar sonucu bastırıldı. "Özgür" Alman devletin muhafızları, Scheideman'ların emriyle, Karl Liebknecht'i evinde kurşunlayarak, Rosa Luxemburg'u da emniyette işkenceyle öldürdüler! Rosa'nın cesedi 3 ay sonra bir kanalda bulundu.

Alman proletaryasının gözbebeği bu iki komünistin katli, İkinci ve İki buçukuncu Enternasyonal önderlerinin ihanetinin doruk noktası oldu. "En demokratik burjuva" cumhuriyetin bile *burjuva diktatörlüğü*

olduğunun yeni bir kanıtı oldu.

Yenilgi Kızıl Rosa'yla Karl'ı korkutmadı. Onlar yolun uzunluğunu biliyorlardı. Kızıl Rosa'nın ölümünden bir gün önce yazdığı şu satırlar proletaryanın savaşım kararlılığını ve kahramanlığını yansıtıyor:

"Sosyalizmin tüm yolu - devrimci mücadeleler gözönüne alındığında açık yenilgilerle doludur.

"Ama yine de, bizi adım adım karşı konmaz bir biçimde sonul zafere götüren de aynı tarihtir! Tarihi deneyler ve bilgi edindiğimiz, güç kazandığımız ve bize idealistlik aşıl原因 bu 'yenilgiler' olmasaydı, bugün nerelerde olurduk! Bugün, doğrudan doğruya proleter sınıf mücadelesinin en sonuncu kavgasının eşliğinde bulunurken, bu yenilgilere dayandığımızı söyleyebiliriz. Bu yenilgilerin tekinden bile kaçınmazdık ve bunların herbiri gücümüzün ve hedefimizdeki açıklığın bir parçasıdır.

'Berlin'de düzen hüküm sürüyor!' Sizi budala zaptiyeler! Kum üzerine kurulu sizin 'düzeniniz'. Devrim, daha yarın olmadan, 'zincir şakırtıları içinde yine doğrulacaktır' ve sizleri dehşet içinde bırakıp, trampet sesler arasında şunu bildirecektir: '*Vardım, Varım, Varolacağım!*'" (R.Luxemburg, "Berlin'de düzen hüküm sürüyor", 14 Ocak 1919, *Spartakistler ne istiyor?*, Belge Yayınları) ●

Unutulmaz Yoldaşımız, Bedir Aydemir'imiz

Nazlı İskender ölümünün

3.yıldönümünde, Türkiye işçi sınıfının
yiğit önderlerinden, TKP Merkez
Komitesi Merkez Yürütme Bürosu
üyesi Dr.Bedir Aydemir'i anlatıyor

Sevgili Bedir Yoldaş. Seni tanıyanlar yıllarca anlatmaya çalışmışlar. Ne sözcükler, ne türküler, ne de şiirler yetmemiş. Ben şimdi kalktım bu zorlu görevi yerine getirmeye çalışıyorum. Seni tanıma şansına erişemedim. Seni sevenlerden çok dinledim, hakkında yazılan her şeyi okudum. Şimdi hepsini birleştirip benden daha az tanıyanlara anlatacağım.

***

Dr.Bedir Aydemir, 11 Şubat 1947'de İstanbul'da doğdu. Babası Almanya'da eğitim görmüş, sonra Şeker Fabrikaları'nda çalışmaya başlamış bir mühendisti. Daha sonra Alpullu Şeker Fabrikası'nın genel müdürü oldu. Anne tarafı ise zengin toprak sahibi bir aileydi.

1957'de Talas Amerikan Koleji'nde orta öğrenime başladı. Çocukluğu kendi deyişiyle "renkli ve zengin" anılarla dolu geçti.

Tüm ailesi siyasetin içindedeydi, Demokrat Parti'nin ateşli savunucusuydu. Dolayısıyla, çocukluğu boyunca evde hep siyaset konuşulduğuna tanık oldu.

Talas Koleji'nde zor koşullarda okudu. 14 yaşında oruç tutma, namaz kılma gibi bütün dinsel biçimleri reddetti.

1961 yılında Talas Koleji'nden mezun olup Robert Koleji'ne girdi. Türk folkloruna derin bir ilgi duydu ve aktif olarak çalıştı. Bu faaliyetler daha sonra 1964-65'de İstanbul'daki öğrenci hareketinden esen devrimci rüzgarla denk düştü.

Bu dönemde yaptığı bir girişim de Ruhi Su tarafından yönetilen bir koro örgütlemektir. Folklor ve koro, Robert Koleji öğrenci hareketinin İstanbul'daki üniversite yığınınından yalıtılmışlığını kırmada olumlu bir rol oynadı.

Bu dönemde Bedir Aydemir'in siyasete ilgisi daha da gelişti. Ne parlamenter sosyalizme, ne de gençlik hareketinin maceracılığına hiçbir zaman inanmadı.

1968'de Robert Koleji'den Elektrik Mühendisi olarak mezun oldu. Burs kazanıp Lond-

ra'ya geldi. 1968'lerde Avrupa'da işçi-öğrenci hareketleri patlak vermişti. İngiltere'de de öğrenciler hareketlenmişti. Türkiye'de ise devrimci durum yaşanıyordu.

Bu dönemde Bedir Yoldaş, aktif olarak öğrenciler arasında örgütlenme ve eğitim çalışmaları için kentten kente koşuşturmaya başladı. 1971 yılında Polonyalı kız arkadaşıyla evlendi. Bu evliliğinden iki oğlu oldu.

1973 yılında TKP'ye üye oldu. Örgüt çalışmalarının yanısıra doktora öğrenimini tamamladı. 1975 yılında Türkiye'ye döndü.

1976'da ODTÜ'de, 1977'de Boğaziçi Üniversitesi'nde öğretim üyeliği yaptı. Barış Derneği'nin gerçek kurucusuydu. Derneğin merkez yürütme kurulu üyesiydi.

Bir süre sonra İngiltere'ye

Kimseden farkım yoktu
Herkes gibi
Güldüm doyasıya
Ağladım ölesiye
Ve sevdalandım

Çok iyi hatırlarım
Metropol ışıkları altında
Bir akşam üstü
Balık pullarıyla örtülmüş
Kaldırımlarda yürüdüm.
Ve yanımdaki dost
Elini uzattı
Gökyüzündeki
En parlak yıldızı
Söktü aldı
Gülümseyerek getirdi
Göğüs kafesimi yapıp
Usulca
Yüreğimin taa ortasına koydu
"Yoldaş" dedi.

Deniz acısı dilimle
Zincirlerinden boşalan sevdamla
TKP marşını söyledim.

Kimseden farkım yoktu
Güldüm doyasıya
Ağladım ölesiye
Ve sevdalandım

Kırkımda çekip gittiysem
Üzülmeysin dostlar
Üzülmeysin yoldaşlar
O yıldız durur yüreğimde

Yumruklarını
Her vuruşta burjuvaziye
Duyayım diye
Beni avuçlarınızın içine yazın.
Ozan Öncü

döndü. 1984 yılında ikinci evliliğini yaptı. 31 Aralık 1988'de kanserden ölene dek parti yaşamında birçok yöneticilik görevini başarıyla yerine getirdi. Aramızdan ayrıldığında TKP Merkez Komitesi Merkez Yürütme Bürosu üyesiydi.

Bedir Yoldaş tanıyanlar "hastalığı boyunca, bütün yaşamında olduğu gibi neşesini hiç kaybetmedi" diyorlar. Bilincini, mücadele azmini, ölümünün hemen öncesinde "yaşasın komünizm, yaşasın partim" diye haykırarak kadar yüksek tutmuş. Hastalığının tedavisinde çözümsüz kaldığını duyduğunda, yaşam sevincini hiç yitirmediğini şu fıkrayla anlatmış:

Adamın biri sabah kalkmış. İçinden bir ses "kumar oyna" diyor. Giyinmiş, çıkmış. Bir binanın önünden geçerken, aynı ses "buraya gireceksin" demiş. Girmiş. "Rulet oynayacaksın." Gitmiş ruletin başına. "Paranı 21 numaraya koy!" Tüm parasını 21'e koymuş. Top dönmüş, dönmüş, 22'de

durmuş. İçindeki ses: "Tüh, kaybettik!"

Bedir yoldaş yıllarca işçi sınıfı devrimcilerinin Özveri Taarruzları'nın vazgeçilmez insanı olmuştur. İnsanları çok sever, onların güçlü yanlarına destek verir, zayıf yanlarını ise onlara hissettirmeden güçlendirmeye çalışırdı. Planlı ve disiplinli bir insan olması nedeniyle üç dört kişinin yapabileceği işi tek başına yapardı. "Verilen söz yerine getirilir", onun vazgeçilmez ilkesiydi.

R. Yürükoğlu onun, tüm devrimcilere örnek olması gereken, en çarpıcı beş yönünü şöyle anlatır:

"Birincisi sadakatiydi. Yoldaşlarına ve dostlarına sadıktı, partisine sadıktı. Özel yaşamda da, siyasette de sadakatin büyük bir yeri vardır. 'Dost olan dostunda ikilik bilmez' demişler. Öyleydi. Herşeyiyle dostlarına teslimdi, herşeyiyle açıktı, sadıktı.

"İkinci özelliği disiplindir. Aklına yatan ya da yatmayan, katıldığı ya da katılmadığı binlerce karar karşısında kal-

dı. Bunların hiçbirisinde, hiçbirimiz, o kararları uygulamadığını ya da kendi isteği yönünde çektiğini görmedik.

"Üçüncü yönü bilimselliği idi. Konulara yaklaşırken duyguları bir yana bırakır, tüm verileri toplamaya çalışır, sakın ve metodik bir şekilde konunun özüne iner, sonuca giderdi.

"Dördüncü özelliği coşkusuydu, inancı ve neşesiydi. Hepimizi sıkıntılı anlarımızda nasıl rahatlattığını, neşelendirdiğini hiçbirimiz unutamayız.

"Beşinci olarak da, gerçekten çok derin bir kültür sahibiydi. Kültürü, dergi karıştırarak not edilen birkaç isim, birkaç konu çeşidinden değildi. Gerçekten derindi, sağlandı."

Üçüncü ölüm yıldönümünde Bedir Yoldaşımızı yasla anmıyoruz. Neşesini, coşkusunu anlatıyoruz. Türkiye işçi sınıfının ikrarından dönmeyen yiğidini, komünist bilinci ve savaşıyla kendimize örnek alıyoruz. ●